Sikernektár kerestetik

A világ első számú üdítőital-piacán, az Egyesült Államokban kifulladóban van a cukormentes, mesterséges édesítőszerrel készített, úgynevezett diétás italok konjunktúrája. Az iparág vezető cégei lázasan kutatják azokat a termékeket, amelyek bevételeik alakulásában helyettesíteni tudják a diétás üdítők keresletének hanyatlását.

Az örökké fogyókúrázó amerikaiak nagy részét megszabadította a nyalakodás bűntudatától a nyolcvanas évek elején bevezetett diétás üdítőitalok sora. Előbb a Coca-Cola, majd a Pepsi jelent meg a piacon diétás kólájával, amely mindössze egyetlenegy kalóriát tartalmazott. A két céget hamarosan követte az évi 46 milliárd(!) dolláros forgalmat lebonyolító amerikai üdítőital-ipar többi gyártója is.

A káros mellékhatásokkal járó szaharint felváltotta az új csodaszer, a Nutrasweet márkanevű édesítőszer, amely valóságos forradalmat idézett elő a diétás üdítők amerikai piacán. 1984-ben a diétás Coca-Cola értékesítése 67, a diétás Pepsié pedig 28 százalékkal növekedett. Tavaly viszont ugyanezen termékek piaci növekedése nem haladta meg a 11, illetve a 7 százalékot. Nem kis mértékben a diétás üdítők iránti kereslet zuhanásának köszönhető, hogy az amerikai üdítőital-ipar növekedési üteme lelassult: a nyolcvanas években az iparág eladásait még évi 5 százalékkal tudta fokozni, idén viszont a bővülés alig éri el a 2 százalékot.

A kevés kalóriát tartalmazó diétás italok iránti kereslet csökkenését a szakemberek több tényezővel magyarázzák. Ezek közül a legfontosabb, hogy a fogyasztók számára (az USA-ban az egy főre jutó üdítőfogyasztás megközelíti az évi 200 litert) ma már a kalóriaszegénység önmagában nem elég. Emiatt a termelők a mesterséges alapanyagokból készült kólafélék és szénsavas üdítők mellett mind nagyobb figyelmet fordítanak a természetes alapanyagokra, elsősorban a gyümölcslevekre.

Aerobic és kocogás utáni italok

Reneszánszukat élik a természetes gyümölcslevek, elsősorban a grapefruit-, a narancs- és az almalé. A gyártók fém dobozban és újabban üvegben dobják piacra a különböző gyümölcsleveket, illetve gyümölcslékészítményeket. Cukortartalmuk minimális, ugyanakkor jelentős ásványisó- és vitamintartalommal rendelkeznek. A gyümölcslédömping persze együtt jár a fogyasztók „megdolgozásával". A hirdetések például egyes gyümölcsleveket kifejezetten kocogás vagy aerobic utáni fogyasztásra ajánlanak, másokat pedig a sportmérkőzések nézőközönségének.

Az üdítőital-gyártók azonban távolról sem biztosak abban, hogy a diétás italokat a gyümölcslevek fogják majd helyettesíteni. Olyan sikernektárra vágynak – legalábbis, ami a bevételek alakulását illeti –, amilyenek a diétás italok voltak. A több lábon állás jegyében a gyümölcslevek mellett a Coca, a Pepsi és a többiek más készítményeket is ajánlanak a fogyasztóknak. A tesztpiacok értékesítési statisztikáinak alakulása fogja majd egy-két éven belül eldönteni, melyik készítmény az „igazi".

Az elmúlt két évben számottevően növekedett az Egyesült Államokban a szénsavas és a sima ásványvizek fogyasztása. A gyártók ezért nagy mennyiségben hoznak forgalomba természetes ásványvizet egyszemélyes dobozokban és palackokban. Ma már az üdítőital-automatákból is lehet friss ásványvizet csapolni.

Az újra felfedezett tea

Ugyancsak nagy reményeket fűznek a dobozos jegesteához és -kávéhoz. Miután az amerikai fogyasztó különösen szereti a hűtött, sőt jéghideg italokat, kiváló üzleti lehetőség rejlik a teában és a kávéban.

A Coca-Cola és a Nestlé – Mocca Cooler és Ice Breaker néven – két ízesített kávékészítménnyel teszteli a piacot. Mindkét üdítőitalnak szánt kávét 0,33 literes, könnyen felnyitható fémdobozban kínálják, jól behűtve. A Pepsi a Lipton céggel „állt össze", és közösen különböző ízesítésű tea- és kávéüdítőket forgalmaznak. Kapható többek között diétás édesítővel és citrommal ízesített tea, valamint keserű és cukrozott „hosszú" kávé, sőt még kapuciner is. Az új termékek fogyasztására természetesen erőteljes reklámkampány serkent, s a jelek szerint az amerikaiak szívesen vásárolják a különféle tea- és kávékészítményeket. Számukra nem mellékes szempont, hogy ezeket az üdítőket – akárcsak a kólákat – csésze helyett dobozból ihatják.

Az üdítőitalok gyártói még nem tudják, hogy a fogyasztók

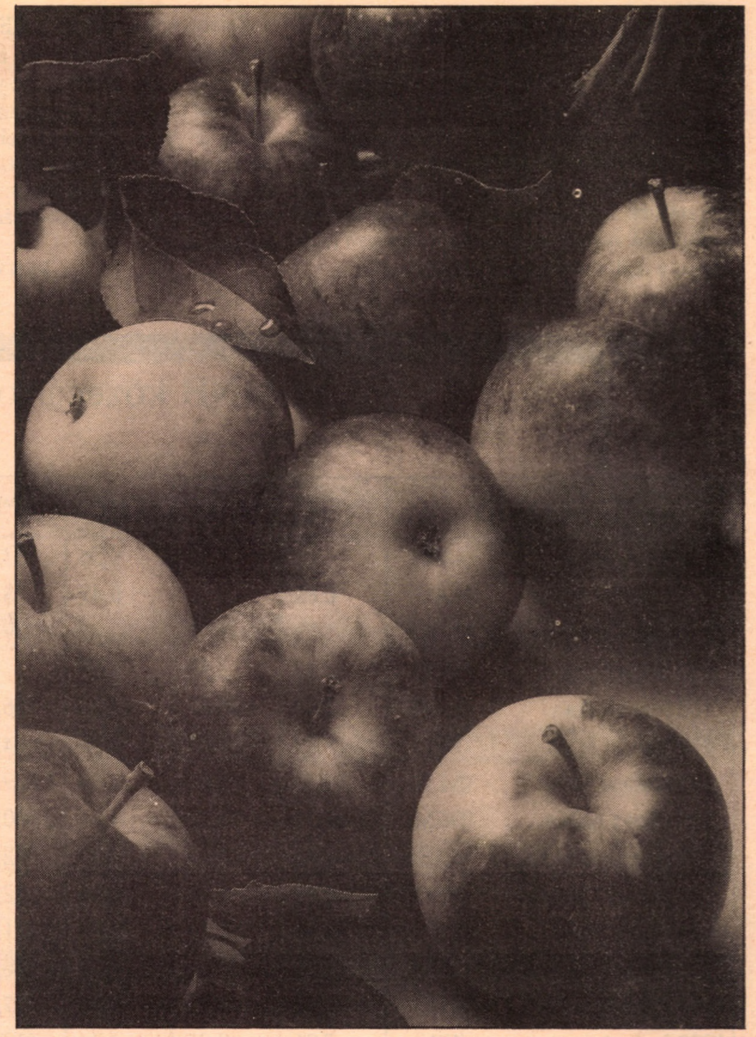

Gyümölcslevek reneszánsza – lehet, mégsem ez az igazi

mely termékek mellett teszik le voksukat, egy év múlva azonban már egyértelmű lesz a kép. Titokban azonban abban is reménykednek, hogy ismét megélénkül a kereslet a diétás üdítők iránt. A nagy gyártók laboratóriumaiban új, mesterséges édesítőszereket dolgoznak ki. 1992 végén ugyanis lejár a Nutrasweet édesítő szabadalmi védettsége, s jöhetnek az új csodaszerek. Az „eseményre" már készülődnek a reklámszakemberek is.

Az USA hatalmas üdítőital-piacán minden 1 százalékos keresletcsökkenés 460 millió dolláros bevételkiesést jelent! A diétás üdítők gyártói számára némi vigaszt jelent, hogy míg az USA-ban ez a „műfaj" kifulladóban van, külföldön egyre népszerűbbek a diétás italok. Ez azonban csak sovány vigasz, hiszen számukra a legnagyobb piac a hazai.

GONDA GYÖRGY

PÉNZÜGYEK

ÁRFOLYAMFIGYELŐ

A devizapiacok szerdai napjának forgatókönyvét ezúttal Washingtonban írták. Miután Bush elnöknek az amerikai néphez intézett beszéde a várakozásokkal ellentétben nem tartalmazott semmi érdemlegeset az amerikai gazdaság helyzetének alakulásáról, az ehhez kapcsolódó spekulációk összeomlottak, így a nap első fele jórészt a dollár eladásának jegyében zajlott.

Színre lépett ekkor a FED. Az amerikai jegybank elnöke, Greenspan az egyik szenátusi bizottság előtt mondta, hogy az eddig tett központi lépéseknek elegendőeknek kell lenniük az amerikai gazdaság beindításához. Ez a hír elég volt ahhoz, hogy az USA dollár visszanyerje erejét, sőt árfolyama tovább emelkedjen, egyelőre azonban a dollár/márka jegyzése 1,60 alatt maradt.

FENYŐHÁZI ERVIN

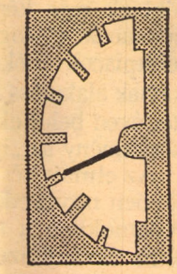

FRANKFURT

A Wall Streeten tapasztalt fellendülés ellenére a részvénypiac lanyhult. Emögött nyilvánvalóan Bush elnöknek a gazdaság állapotáról tett legutóbbi kijelentései álltak.
A DAX index 10,68 ponttal esett.
–0,6 százalék

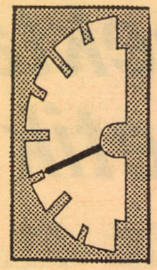

MILÁNÓ

A kezdeti emelkedés után visszaesett a milánói tőzsde. Mindenesetre az Olivetti részvényeire negatívan hatott a francia Bull és az IBM közötti együttműködés bejelentése. Süllyedt a Fiat és a Generalli is.
A helyi index 1074-re esett.
–0,5 százalék

Az MNB középárfolyamai alapján számított keresztárfolyamok

1992. január 30-án

DEVIZANEM		USD	CAD	GBP	BEF	FIM	FRF	NLG	DEM	ATS	ESP	CHF	SEK	ITL	JPY
1 USA dollár	(USD)		1,18	0,56	33,06	4,37	5,47	1,81	1,61	11,30	101,00	1,43	5,83	1 206,56	125,66
1 kanadai dollár	(CAD)	0,85		0,47	28,14	3,72	4,65	1,54	1,37	9,62	85,95	1,22	4,96	1 026,75	106,93
1 angol font	(GBP)	1,79	2,11		59,30	7,84	9,80	3,24	2,88	20,27	181,13	2,57	10,46	2 163,79	225,35
100 belga frank	(BEF)	3,02	3,55	1,69		13,22	16,53	5,47	4,85	34,18	305,47	4,33	17,64	3 649,09	380,04
100 finn márka	(FIM)	22,87	26,87	12,75	756,18		125,02	41,33	36,71	258,48	2 309,90	32,72	133,38	27 593,71	2 873,81
100 francia frank	(FRF)	18,29	21,50	10,20	604,86	79,99		33,06	29,36	206,76	1 847,66	26,17	106,69	22 071,86	2 298,72
100 holland forint	(NLG)	55,33	65,02	30,85	1 829,50	241,94	302,47		88,81	625,37	5 588,54	79,16	322,71	66 759,99	6 952,86
100 német márka	(DEM)	62,31	73,22	34,74	2 060,10	272,44	340,59	112,60		704,20	6 292,97	89,14	363,38	75 174,99	7 829,26
100 osztrák schilling	(ATS)	8,85	10,40	4,93	292,54	38,69	48,37	15,99	14,20		893,63	12,66	51,60	10 675,22	1 111,79
100 spanyol peseta	(ESP)	0,99	1,16	0,55	32,74	4,33	5,41	1,79	1,59	11,19		1,42	5,77	1 194,59	124,41
100 svájci frank	(CHF)	69,90	82,14	38,98	2 311,17	305,64	382,10	126,33	112,19	790,02	7 059,90		407,67	84 336,60	8 783,41
100 svéd korona	(SEK)	17,15	20,15	9,56	566,92	74,97	93,73	30,99	27,52	193,79	1 731,77	24,53		20 687,51	2 154,54
1000 olasz líra	(ITL)	0,83	0,97	0,46	27,40	3,62	4,53	1,50	1,33	9,37	83,71	1,19	4,83		104,15
1000 japán jen	(JPY)	7,96	9,35	4,44	263,13	34,80	43,50	14,38	12,77	89,94	803,78	11,39	46,41	9 601,80	

Az OTP lakossági devizaszámla-kamatai éves szinten

1992. január 30-án

DEVIZANEM	Látra szóló	Euro-csekk	lekötve				
			1 hónapra	3 hónapra	6 hónapra	9 hónapra	12 hónapra
USD	2	2 1/2	3 1/2	3 3/4	3 13/16	3 11/16	3 13/16
DEM	3	5	8 9/16	8 3/4	8 27/32	8 17/32	8 17/32
CHF	2	4	6 5/8	6 11/16	7	6 13/16	6 13/16
GBP	4	7	9 27/32	9 29/32	9 31/32	9 27/32	9 23/32
ATS	3	5	8 11/16	8 7/8	8 15/16	8 3/4	8 3/4
NLG	2	–	7 7/8	8 17/32	7 31/32	7 25/32	7 25/32

Betétek és rövid lejáratú értékpapírok kamatai:
OTP látra szóló betét: 12 %
átutalási betétszámla: 17%

92. 1. 22.

Mi várható a valutapiacon?

Erősödő dollár, gyengülő márka

Ritkán tapasztalható egyetértés alakult ki a nemzetközi valutapiac szakértői között az idei esztendőt illetően: egybehangzó vélemények szerint 1992 a dollár erősödésének és a márka számottevő meggyengülésének éve lesz. Az előrejelzések szerint az év végén egy dollár mintegy 1,80 márkával lesz egyenlő a jelenlegi 1,60-as árfolyammal szemben. (Az év kezdetén alig volt több 1,50-nél.)

Menedékvaluta

1991-ben a dollár árfolyamának alakulásában meghatározó szerepet játszottak az Öböl-háború, a szovjet fejlemények, az amerikai és a német gazdasági helyzet. Februárban a dollár a márkával szemben történelmi mélypontra süllyedt, a zöld hátú árfolyama akkor 1,44 márka volt. Néhány hét alatt azonban az amerikai valuta 18 százalékot erősödött, mindenekelőtt az Öböl-háborúban aratott győzelem hatására. Jót tett a dollár árfolyamának az augusztusi szovjet puccs is, amikor rövid idő alatt 2000 milliárd dollár értékű európai valuta „menekült át" az Egyesült Államokba, kifejezve, hogy vészhelyzetben még mindig a dollár számít menedékvalutának.

A dollárhullámvasút ősszel tért át a lejtmenetre, amikor egyértelmű lett, hogy a várakozásokkal ellentétben az amerikai gazdaság egyelőre nem képes kilábalni a recesszióból, s a várva várt fellendülés még nem veszi kezdetét. A központi bank szerepét betöltő FED a gazdaság élénkítése céljából hatszor csökkentette a leszámítolási kamatlábat. Decemberben a leszámítolási kamatláb mindössze 3,5 százalék volt, 1964 óta a legalacsonyabb. A kamatmérséklések sorozata egyelőre nem hozta meg a gazdasági tevékenység megélénkülését, a szakértők az első kedvező hatásokat tavaszra várják.

Kamatlábak

Időközben Németországban megerősödött az inflációs veszély, ezért a Bundesbank kénytelen volt 8,5 százalékra emelni az irányadó kamatlábat. Míg 1989 elején az amerikai kamatlábak 4 százalékkal haladták meg a németet, három esztendővel később a német kamatok 5 százalékkal magasabbak az amerikainál. Ebben a helyzetben jelentősen megnövekedett a nemzetközi pénzpiacokon a kereslet a márka iránt, amely magas kamatot kínál a fölös pénzek számára. A magas német kamatlábak és az amerikai gazdaság kiábrándító teljesítménye nagy keresletet váltottak ki a márka iránt, így a német valuta árfolyama jócskán emelkedett. Az idei esztendő elején egy dollár mindössze 1,51 márkával volt egyenlő. Hasonló mértékben erősödött meg a jen, valamint a nyugat-európai valuták többsége a dollárral szemben.

Az idei gazdasági előrejelzések nem kedveznek a márka árfolyamának. A dollár—márka árfolyamot 1992-ben nagymértékben befolyásolja majd az amerikai és a német gazdaság alakulása, valamint a Szovjetunió utódállamainak politikai és gazdasági fejleményei. Szakértők véleménye szerint az USA-ban idén kezdetét veszi a gazdaság érezhető fellendülése, a német gazdaságban pedig lanyhulás várható. Folytatódik a gazdaság visszaesése Japánban, s kisebb recessziós hullám söpör végig idén is Nyugat-Európa több országán.

Az amerikai gazdasági fellendülés együttjár majd a kamatok emelésével, Németország és a többi vezető nyugat-európai állam (amelyek 1991 végén ugyancsak emelték a kamatokat) a kedvezőtlen gazdasági teljesítmény ellensúlyozására kénytelen lesz leszállítani a kamatokat. A kamatok ellentétes irányú mozgása az amerikai valuta erősödését és a márka gyengülését hozza majd magával.

Ma (még) erős a márka

Ma még erős a márka, de az irányzat egyértelmű. Gyengülése időpontjának kezdetét pontosan ma még nem lehet behatárolni, annyi azonban bizonyos, hogy ez összefüggésben áll az amerikai fellendülés kezdetével. Az óceán túlsó partján arra számítanak, hogy a gazdaság legtöbb területén az első fél év vége tájékán már érezhető lesz a javulás. Nem véletlen, hogy a nemzetközi pénzpiacok már megkezdték a felkészülést a pénzek dollárba való átcsoportosítására, 1992 ugyanis várhatóan nem a márkának fog kedvezni.

(g. gy.)

...rnoki egyenruha

...eti kacatok ...zeli bolhapiacon

mesélte el — már egy egész csomó olyan holmija van, amelyet rendkívül olcsó áron a Belgiumban tartózkodó szovjet állampolgároktól vett meg.

A bolhapiacon járt rádióriporter vagy 18 szovjet és ugyanannyi lengyel alkalmi árussal találkozott, mindegyik a volt a Szovjetunióra emlékeztető és jellemző portékákat kínált megvételre. A „piacfelmérés" azt bizonyítja, hogy Brüsszelben a szovjet ipartermékek (most) nagy népszerűségnek örvendenek. Igaz, csak a bolhapiacon.

A brüsszeli rendőrség e vasárnapi zsibvásár forgalmát nem ellenőrzi csak figyeli. Ha viszont valami törvényszegés gyanúja támad, árus és árú együtt ismerkedik meg a hatósági zsuppolókocsival, sőt, ha szükség van rá, a rendőrség „vendégszeretetével" is.

Mécs László

napja **0.05** Késő esti Híradó **0.10** ZDF Híradó

TV2

KELLEMES DÉLUTÁNT!
Műsorvezető:Radványi Dorottya és Dombóvári Gábor

16.00 Műsorelőzetes – Időjárás **16.05** Unser Bildschirm **16.30** Ötről hatra • A TV2 zenés tájékoztató műsora **17.30** Gyerekeknek • Cápali és Cépeti • Francia rajzfilmsorozat, XXVI/3. **17.55** Műsorelőzetes **18.00** Híradó **18.15** Telesport **18.38** Kérdezz! Felelek

JÓ ESTÉT!
Műsorvezető: Kertész Zsuzsa

19.00 Dorian Gray • Rockopera két részben. Közvetítés a Rock Színházb **kb. 21.35** A Remixtől a Tungsramig • Érdekességek a híres gyár múltjából és jelenéből **22.00** Esti egyenleg **22.25** Napzárta előtt... **22.45** A Rose-Hill-i lány • Francia–svájci film

Összefoglalók **22.00** Golf az USA-ból **23.30** Jégkorong — NHL **1.30** Téli Olimpia 1992

PRO7

12.35 Szerencsés utat • Német családsorozat (ism.) **13.35** Ég, sejk és égszakadás **12.30** Kedves Bill bácsi • Családsorozat **12.55** Hírek **13.00** Egy apával több • Családsorozat **13.30** A kaliforniai klán • Családsorozat **14.20** A springfieldiek története **15.05** Dallas **15.55** CHIP's • Krimisorozat **16.45** Kockázatos! **17.10** Játékshow Harry Wijnvoorddal **17.45** RTL videoshow **18.00** Dallas

Richard Grieco és Dante Basco (SAT1)

NAP TV

Csütörtökön 6.00—9.00 között ismét Nap-Tv a Tv2 csatornáján hírekkel, vallási rovattal, kulturális magazinnal, sporttal és külföldi jelentésekkel. Tervezett témák: — Kónya Imre Torgyán József követeléseiről — Bihari Mihály rovata: az ellenzéki pártok és a kormánypártok viszonya — KDNP neheztelés a vallási műsorok hiánya miatt — Van-e újfasiszta veszély Magyarországon? — Korlátozó intézkedések az autóimportban — Emelik-e, avagy nem a távfűtési díjakat? — Fókuszban: lakásépítés; mit mond egy építési vállalkozó; hogyan állnak az ingatlanárak; milyen reményei vannak a fiataloknak a lakáshoz jutásra — Budapest fejlesztése: a Madách-sétány — Gyórffy Miklós újra indítja a Bagoly-t. A Nap-Tv Kft. műsora. Producer: Gyárfás Tamás, műsorvezető: Juszt László, felelős szerkesztő: Kurucz Péter, főszerkesztő: Székely Ferenc. A Nap-Tv hívható a 27-28-811 és a 27-28-812 telefonszámon.

MIRŐL SZÓL?

Nobody, a legnagyobb

1975-ben készült olasz—német—francia filmvígjáték.
Nobody és Lokomotive, a két jó barát nem híres udvariasságáról és jó modoráról, de ha baj van, összetartanak, és maga az ördög sem választhatja szét őket. Mikor tudomásukra jut, hogy Cabot őrnagy elsikkasztott több mint 300 ezer dollárt, melyet a nyomorgó indiánok támogatására szántak, elhatározzák, hogy maguk szolgáltatnak igazságot a törvény helyett...
Főszereplők: Terence Hill, Robert Charlebois, Miou-Miou, Klaus Kinski, Patrick McGoohan, Raimund Hamstort. Rendező: Damiano Damiani.
PRO7 20.15

Holnap reg
A Reggel-t
A Rádió és
kultusz Ma
tona Tamá
beszélnek
a Munkaüg
günk: Nagy
kel, időjárá
kedési info
turális aján
a képernyő
A műsor tel
Főszerkeszt
Rangos Ka
Torda Júlia

KOSSUTH

12.40 Külpolitikai figyelő **12.50** Törvénykönyv **13.45** Hitélet **14.05** Klasszikusok mindenkinek **14.55** Cégér **15.05** Kossuth-klub **16.20** A magyar kultúra napja **17.05** Magyarországról jövök... **18.30** Ráadás **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.35** Cseres Tibor elmeséli, miért nem közölte Pap Károly novelláit a Tolnai Világlapja **20.05** Zenefórum **20.30** Határok nélkül **21.05** Kossuth-klub **21.35** A magyar kultúra napja **22.30** Fórum **23.05** Kis éji zene

PETŐFI

11.05 Napóra **12.00** Régi nóta, híres nóta **12.45** Rólunk van szó! **13.05** Derűre is derű **13.30** Kedvencek a múltból **14.00–16.57** Pihenőidő **17.05** Napóra **18.00** Rockhullám **18.30** Segíthetünk? **19.05** A magyar kultúra napja **19.30** Kölyökrádió **20.00** Scifi magazin **20.40** Sanzonok **21.05** Fiók **21.35** Alternatív zene **22.00** Magnósok, figyelem! **23.10–4.50** Napforduló

BARTÓK

11.19 Hidas Frigyes kamarazenéjéből **11.40** Népdalkórusok, hangszerkettősök **12.00** Hírek. Időjárás **12.05** Hangverseny délidőben **13.26** Palestrina: Veni Sponsa Christi – mise **14.05** Lefelé a Dunán **kb. 15.00** Csajkovszkij: a-moll trió

KERAVILL
Csereakciók, házhoz
garancia: KERAVILL,

92.2.1.

Mellszobrászok alkonya?

A nagy amerikai kebelriadó

Két „szilikonos": Brigitte Nielsen és Carol Doda „dudái"

Újabb, ezúttal drámai állomásához érkezett a „mellszobrászati háború" az Egyesült Államokban. A szövetségi egészségügyi hivatal február végéig megtiltotta a plasztikai sebészeknek a keblek megnagyobbítására, „dúsítására" alkalmazott szilikonzselé használatát.

A szilikonzselét tartalmazó zsákocskák beültetésének tilalmát az váltotta ki, hogy az utóbbi hónapokban több ezer hölgy panaszkodott egészségkárosodásról.

Szezon a nyárelőn

Az Egyesült Államokban a plasztikai sebészet, s ezen belül is a mellszobrászat, az elmúlt két évtizedben valóságos iparággá vált.

A világ plasztikai sebészeinek fele az USA-ban, elsősorban Kaliforniában tevékenykedik, s a szépészeti iparágnak ez a műfaja évi hárommilliárd dollárt hoz az orvosok konyhájára. A tapasztalok szerint különösen nagy a mellszobrászok forgalma a strandszezon kezdete előtt, hiszen a hiú és a gazdag hölgyek számára korántsem mindegy, hogy is festenek a kacér fürdőruhákban.

Évente mintegy 150 ezer nő fizet az óceán túlsó partján 3-5 ezer dollárt keblei megnagyobbításáért és feszesebbé tételéért.

A páciensek 80 százaléka szexisebbé akar válni, 20 százaléka pedig rák okozta mellműtét után fordul a plasztikai sebészekhez. Jól jellemzi az orvosok forgalmát, hogy a szilikonzselés zsákocskák beültetésére legalább fél esztendőt kell várni. Az áhított keblek új formáját az orvos és a „beteg" együtt tervezi meg, sok esetben számítógép segítségével.

Dow Corning

A kebelemelő és -feszítő szilikonos zsákocskák első számú gyártója a Dow Corning cég, amely két jól ismert vállalatbirodalom közös vállalkozása. Az elmúlt év második felében az „újkebles" hölgyek egy része megbetegedett. A vizsgálatok tanúsága szerint a megbetegedések oka az volt, hogy a szilikon kifolyt a zsákocskából, s bekerülve a szervezetbe, károsodást okozott az immunrendszerben. A szervezet immunrendszerében keletkezett zavarok és a legyengült védekezési rendszer igen fogékonnyá tette a betegeket a fertőzések iránt. A Dow Corning természetesen kiválónak és biztonságosnak tartja készítményét, a szövetségi egészségügyi hivatal viszont nem. Ezért is rendelte el a mellszobrászati kényszerszünetet, s február végén egy részletes vizsgálati tanulmány elkészülte után döntenek majd a szilikonos kezelés további sorsáról. Addig mintegy kétmillió amerikai nő él rettegésben, hiszen ennyien részesültek a mind több megbetegedést előidéző szilikonos kezelésben.

A New York Times és a Wall Street Journal szemfüles riportereinek sikerült megszerezniük a Dow Corning néhány házi használatra készült írásos anyagát. Ezekből egyértelműen kiderül, hogy a versenyelőny mielőbbi megszerzése miatt a cég nem tudta kellő ideig és kellő gondossággal tesztelni, bevizsgálni termékét. A leleplező cikkek megjelenése óta szinte égnek a Dow Corning telefonvonalai, a felháborodott és félelemben élő páciensek magyarázatot, tanácsot és elégtételt követelnek.

Kártérítési perek

Több száz megbetegedett nő már ügyvédjén keresztül bírósághoz fordult kártérítésért. A jelek szerint nem eredménytelenül: decemberben egy San Franciscó-i bíróság 7,3 millió dollár kártérítést ítélt meg egy hölgynek, akinek immunrendszere komoly károsodást szenvedett a beültetés után. Szakértők véleménye szerint ez a bírósági döntés precedens értékű, a Down Corning az elkövetkező hónapokban és években esetleg milliárdokat lesz kénytelen kifizetni károsultaknak.

Az eddig kiváló üzletmenettel dicsekedő vállalat sajtóértekezletek tömegén igyekszik nyugtatni az érdekelt amerikai nőket, s egyúttal vétlenségét is igyekszik bizonyítani. A vállalat részvényeinek árfolyama mindenesetre folyamatosan zuhan a tőzsdén. Bármi is lesz február végén az alapos vizsgálat végeredménye, a szilikonos mellszobrászatnak egyelőre befellegzett. A plasztikai sebészeknek azonban nem kell munkanélküliségtől tartaniuk, hiszen a ránctalanításból és a „bőrvasalásból" is jól meg lehet élni. Ami pedig a mellszobrászatot illeti, valószínűleg visszatérnek egy korábbi, egyelőre ártalmatlannak tartott módszerhez: a zsákocskákba a szilikonkocsonya helyett sós víz kerül. Hírek szerint tízezrek várnak a sós vizes kebelkezelésre, amerikai nők ugyanis nehezen mondanak le a „dögösségről"... **(g. gy.)**

Ezt rendelte Reagan és B

Zsebkés — nagyít

1991, bár állami létének kilencszázadik évfordulóját ünnepelte Svájc, világraszóló hűhó, túlzott felhajtás nélkül ért véget a kis alpesi köztársaságban. Egy másik „születésnap" még ennél is észrevétlenebbül múlt el, noha kerek centenáriumról van szó: épp száz esztendeje gyártják a messze földön híres svájci katonai zsebkést.

Pedig hát nem akármilyen egyszerű, piaci tucattárgyról van szó. Számtalan országba exportálják, eddig mintegy 156 millió darabot (!) gyártottak belőle, s a termelés 90 százaléka külhonban talál vevőre. Persze nem elsősorban katonai célzattal (bár a praktikus zsebkés ma is rendszeresített felszerelési tárgy a svájci hadseregben), hanem mindennapos használatra. Kedvelői szerint jó néhány típusa felér egy szabályos kis barkácskészlettel, hisz a csavarhúzótól az apró reszelőig, a hegyes ártól az iránytűig rengeteg ötletes kiegészítővel elláthatják.

A legújabb hóbort például a bicska nyelére illesztett minióra. — A terv már 15 évvel ezelőtt felmerült — mondta az International Herald Tribune munkatársának Carl Elsener Jr. (az ő dédapja indította be a termelést a Schwyz kantonbeli Ibachban) —, ám akkor még nem létezett a célnak megfelelően piciny gombelem. Most viszont éppen azon törjük a fejünket, hogyan illeszthetnénk a zsebkésbe megbízható, strapabíró hőmérőt — tette hozzá.

A hangsúly e két utóbbi jelzőn van. A Victorinox gyárban készített tradicionális vágóeszközöknél ugyanis ez a lényeg: nem játékszerről, vitrindarabról van szó, hanem praktikus használati tárgyról —, ami persze valahol mégis műremek. Olyannyira, hogy — lehet-e ennél nagyobb megtiszteltetés? — a közelmúltban egy kiválasztott darab bekerült a világhírű New York-i MOMA, a Modern Művészetek Múzeuma kollekciójába is. Igaz, ez nem akármilyen készítmény volt: a zsebkés két oldalán nem kevesebb, mint 32 különböző szerszámocskát, nyitót, vágót és egyéb kiegészítőket helyeztek el.

Kevesen tudják azt is, hogy a svájci bicsak felküzdötte magát a hagyományos fehér há-

bordélyház-tulajdonosnő (ism.) **4.10** A havannai 5, kikötőmóló • Am. kalandfilm **5.20** Órák múlva • Ifjúsági mag. Amerikából **5.45** Rajzfilm

SAT 1

6.25 Az én pici pónim • Rajzfilmsor. **6.50** Ollie tiszta őrült farmja • Rajzfilmsor. **7.20** Urmacskák • Rajzfilmsor. **7.55** Batman • Akciósor. **8.25** Boszorkányt szeretek • Vígjátéksor. **9.00** Zorro • Kalandfilmsor. **9.30** Stan és Pan • Burleszksor. **10.00** Emberek, remények, érmek • Filmriport **11.40** Szerencsekerék (ism.) **12.20** Gazdasági fórum **12.55** Hegyek varázsa **13.25** Furcsa pár • Családsor. **13.55** Tarzan legnagyobb kalandja • Am.–ang. film **15.55** Pont, pont, pont • Humoros szójáték **15.55** Tenisz Davis Kupa Rio de Janeiróból • Brazília–Németo., párosok **kb. 18.45** Szív az adu • Játék szerelmeseknek **19.20** Szerencsekerék **20.05** Időjárási körkép **20.15** Edgar Wallace-sor. • A félelmetes szerzetes • NSZK film **21.50** Késői hírek **22.00** Karl Dall és vendégei **23.00** Olinka-sor. • Rosalie felfedezi önmagát • Fr. erotikus film **0.30** Fürdőmester-jelentés (ism.)

lés felsőfokon • Ang. ismeretterjesztő filmsor. VI/1. **15.45** Telis-teli video '92 **16.00** Időgép **16.15** Költők, zenészek egy ringben • Dalnokverseny (ism.) **16.40** A Magyarországi Református Egyház műsora **17.00** Walt Disney bemutatja **18.45** „Zengő ABC" (ism.) **18.55** Tenisz Davis Kupa Magyaro.–Lengyelo. mérk. **19.30** A HÉT Benne: Híradó **20.25** Telesport **20.35** Az utolsó dobás • Fr. tévéfilm **22.10** Közjáték (ism.) **22.15** Nulladik típusú találkozások **22.55** A Jónás Könyve elé **23.05** XX. Századi portrék • Milos Forman **24.00** Képújság

TV2

7.00 Napra-forgó • Magazin Telefonszám: 131-1547; 131-6180 **9.00** Profit

Műsorvezető: Sugár Ágnes **9.20** Kéménymesék **9.45** A legszebb történet • Angol rajzfilmsor. • (Részletek az Újtestamentumból) X/7.: Péter **10.00** Észbontó • Ismeretterjesztő gyermekmag. **10.20** Kánon • Vallás és kultúra **10.50** Néprajzi értékeink **10.55** Férfi röplabda gála • Külföldiek csapata–Magyar válogatott **kb. 12.30** Foci angol módra,

20.10 50 perc... zenéről • Fellegi Ádám műsora **21.05** Telesport **22.00** Ez történt a héten **22.55** Veress Sándor: Hommage á Paul Klee • Hangverseny

Oberhausen 30 éve, az új német filmhullám: Gyilkosság és halál • NSZK játékfilm **1.55** Vadlovas Kft. • NSZK játékfilm **3.40** Tilalmi idő rókákra • NSZK játékfilm **5.10** Power kapitány • Am. sci-fi sor.

PRO7

6.20 Az arab–iszlám világ tudományos öröksége • Sp. dok. sor. **6.45** A vadállatok birodalmában • Am. dok. sor. **7.35** Ezer mérföld por • Am. westernsor. **8.25** Adderly • Am. krimisor. **9.15** Preston őrmester • Am. kalandsor. **9.50** A fekete légió • Am. bűnügyi film **14.10** A Praterben újra virágoznak a fák • Osztr. vígjáték **15.15** A lilakabátos bosszúálló • Ang. kalandfilm **17.20** Hardcastle és McCormick (ism.) **18.25** A féktelen Angelika • Fr.–ol.–ném. történelmi film **20.10** Perry Mason Am. krimisor. • Egy folt az alibin **22.05** A nevető rendőr • Am. bűnügyi film **24.00** A fogoly • Ang. kémsor. **1.10** Harry csodálatos büntetőbírósága • Am. vígjátéksor. (ism.) **1.35** Gyilkos krokodil • Ol. horror (ism.) **3.15** Világok harca • Am. sci-fi sor. (ism.) **4.45** PRO7 Híradó

SAT 1

8.00 Rendőrakadémia • Rajzfilmsor. **8.25** Batman • Akciósor. **9.00** Boszorkányt szeretek • Vígjátéksor. **9.30** Zorro • Kalandfilmsor. **10.00** Stan és Pan • Bocsánatot kérünk! • Am. burleszksor. **11.00** Edgar Wallace-sor. • A félelmetes szerzetes (ism.) **12.40** Újdonságok a mozikban **12.55** Vallásos szemszögből **13.00** Hírek röviden **13.05** Egészség mag. **13.35** Furcsa pár • Családsor. **14.00** Az Enterprise űrhajó • Sci-fi-sor. **15.00** A fekete paripa • Kanadai kalandfilmsor. **15.30** Stan és Pan-sor. • Bocsánatot kérünk! **16.35** Hírek röviden **16.40** Támadás a Krull bolygó ellen • Ang.–am. sci-fi **18.50** Sportklub **19.20** Szerencsekerék **20.15** Kék ifjak • NSZK filmvígj. **22.00** Talkshow a toronyban **23.30** A gátlástalan hatok • Szkeccsek **24.00** Bocsánatot kérünk! (ism.)

Eva-Maria Kerckhoff, Michael Schönborn (SAT1, 23.30)

-MI?

évíziós ifjúsági szolmai tartalmából: sorsolás. — Progezújdonságok, szív Országismertető vepek. — Vendégünk: a Bikini együttes. — - Sporttörténeti nyeőfi-vetélkedő középy György szerkeszV1-en várja a nézőóra 30 perckor.

A REGGEL

Hétfő reggel 6.00 és 8.30 között a TV1-en nézze A Reggel-t!

A tervezett tartalomból: — Milyen szelek fújnak Nagytétényben? Egy környezetszennyezési ügy hátteréről — Hanyasod van? Körkép bizonyítványosztás idején — Címlapon: amiről az emberek beszélnek, avagy viszontszereti-e a kultúra a politikát — Moldova Györgytől megkérdezzük, miről beszélnek mostanság a 888. számú italboltban — Egy hölgy elárulja, hogyan kell uralni a füstölt fürjtojás piacot — Egy cipész elmondja, hogyan jutott Nagy Imre kaptafájához — Reggeli plusz: természetgyógyászat. Továbbá hazai és külföldi hírekkel, időjárás-jelentéssel, sporttudósításokkal, közlekedési információkkal, gazdasági mérleggel, kulturális ajánlattal, mesével és sok zenével várja Önt a képernyő elé a TV1-en A Reggel! A műsor telefonszáma: 112-94-15. Főszerkesztő: Sárközy Erika. Felelős szerkesztő: Varga Sándor Márton. Műsorvezető: Albert Györgyi és Siklós András.

22.30 Szombat esti jazz **23.03** Sporthíradó **23.10** Napforduló

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel **9.05** Társalgó **10.05** Hangfelvétel felsőfokon **14.05** Énekeljük együtt **14.15** Kandi utókor **15.00** Opera-művészlemezek **17.30** Jazz **18.05** Újdonságainkból **18.46** Zenés beszélgetés **19.35** Kamarahangverseny **20.07** Verseit elmondja Gyurkovics Tibor **22.04** Összkiadás **24.05** Komolyzenei zsákbamacska

Vasárnap

KOSSUTH

6.00 Vasárnapi újság **9.05** Világóra **10.05** Kirakat **11.05** Gondolat-jel **12.20** Harminc perc alatt a Föld körül **13.05** Névjegy **14.05** Szonda **14.35** A Szabó család **15.05** Örökzöld dallamok **16.10** Művészlemezek **17.05** Válogatott perceink **19.05** Sportvilág **19.35** Az Állami Népi Együttes felvételeiből **20.05** Zenearchívum **21.05** Hexagonale **23.45** Régi híres énekesek műsorából

PETŐFI

6.00 Holnap hétfő **8.00** A főszerepben: Kaszás Gergő **8.43** Mese-zene gyerekeknek **9.05** Minuszban **10.00** Folkzene **10.30** Szinetár Miklós Szinetár Miklósról és a világról **11.05** Vasárnapi koktél **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.05** A Magyar Rádió Karinthy Színpada **14.02** Mozizongora **15.05** Fiatal és Neuman Táskarádiója **16.00** Poptarisznya **20.00** Huszárok **21.05** A Rádió Dalszínháza **22.33** Jazz **23.10** Napforduló

BARTÓK

6.03 Népszerű muzsika **9.05** Híres operakarmesterek **10.05** Új Zenei Újság **10.50** Kezdetben vala az ige **11.05** Európa hangversenytermeiből **12.41** Nagy László versei **13.10** Új lemezeink **14.05** Muzsikáló nagyvilág **15.00** Évszázadok mesterművei **17.00** Bach kantáta **18.05** Vendégség **19.05** Gundula Janowitz énekel **19.35** Hangverseny-különlegességek **21.40** Zsarátnok együttes **22.05** Rádiószínház **23.31** Régi fúvószene **24.05** Világhírű zenekarok

APOTBAN LÉVŐ, használt SZÍNES TELEVÍZIÓK kaphatók a KERAVILL több en, akár, részletre is. Felvilágosítás a „Forró drót" 111-0601-es számon

Kép, szöveg: AKPA – Budapest

A francia közvélemény a Nestlének szurkol

92. II. 5.

Komoly vihar egy pohár ásványvízben

Felforrósodott a levegő az egész világon közkedvelt, zöldhasú palackokban árult, jéghideg Perrier ásványvíz körül. A világ első számú ásványvíz-palackozó vállalata, a francia Source Perrier tulajdonának megszerzéséért ádáz küzdelem kezdődött az olasz iparmágnás Agnelli család és a svájci élelmiszeripari vállalatbirodalom, a Nestlé között.

Ki mit vesz?

Miután a Fiatot és még számos ipari és kereskedelmi vállalatot birtokló Agnelli-csoportnak Olaszországban már évek óta a korábbinál kedvezőtlenebbül megy az üzlet, a család úgy döntött, hogy a több lábon állás jegyében jelentős érdekeltségeket szerez meg Nyugat-Európa élelmiszeriparában. Ennek részeként, különböző áttételeken keresztül, Agnelliék 49,3 százalékos részesedést szereztek a Perrierben, amely csak Franciaországban évi négymilliárd palack természetes és szénsavval dúsított ásványvizet ad el. Az igen nyereséges cégben az Agnelli-csoportnak azáltal sikerült ilyen magas részesedést elérnie, hogy tulajdonjogot szerzett olyan francia élelmiszeripari vállalatokban, amelyek részvényesei a Perrier-nek.

A Nestlé, amelynek már eddig is számottevő részesedése volt a francia ásványvízpiacon, január közepén úgy döntött, hogy ringbe száll a Perrier bekebelezéséért. Az Indosuez bankkal karöltve, 1475 frank darabonkénti árat ajánlott a Perrier összes részvényéért, amivel 13 milliárd frankra (mintegy 2,5 milliárd dollár) becsülte a cég értékét. Időközben a francia értéktőzsde-felügyelet felszólította Agnelliéket az összes Perrier-részvény megvásárlására. Az olasz iparmágnás megriadt ettől az ajánlattól, az Agnelli-csoport ugyanis csak egyszerű pénzbefektetési és profittermelési lehetőségnek tekinti részesedését a Perrierben. A Nestlé viszont szakmai befektető, amelynek természetesen imponálnak a vállalat nagyszerű eredményei, de ennél távolabbi céljai is vannak.

Kényszerfrigy

A svájci vállalat a Perrieren keresztül szeretne nagyobb részt kihasítani magának a világ ásványvízpiacából. Ehhez jó társnak bizonyul az ugyancsak francia BSN nagyvállalat, a világhírű Evian ásványvíz palackozója és forgalmazója. A Nestlé és a BSN megállapodott abban, hogy a megszerezni szándékolt Perrier-részvényeket egymás között megosztják és erejüket egyesítik a világpiacon. A Perrier bekebelezése következtében a Nestlé—BSN a francia piacon 75 százalékos részesedésre tenne szert. E kimagasló piaci részesedés veszélye gyors cselekvésre ösztönözte a kényszerfrigytől ódzkodó Perriert: kérte a francia versenyfelügyeleti hatóságokat, hogy tegyék semmissé a Nestlé átvételi ajánlatát.

A francia értéktőzsde-felügyelet viszont beleegyezett abba, hogy a Nestlé és az Indosuez bank együttesen induljon az ásványvíz-birodalom összes részvényének megvásárlásáért. A hatóságok huzavonája még jó néhány hónapig eltarthat, s nem kizárt, hogy az Európai Közösség illetékes szervei is megvizsgálják — esetleg meg is vétózzák — a Nestlé ajánlatát. Egyelőre tehát folyik a birkózás a tulajdonjog megszerzéséért, illetve megtartásáért. Szakemberek véleménye szerint igen valószínű, hogy a Perrier nem tudja majd elkerülni a felvásárlást.

Piaci pozíciók

Érdekes módon, a francia közvélemény a Nestlének szurkol. Úgy vélik, hogy az egyik nemzeti büszkeségnek számító Perrier inkább kerüljön svájci tulajdonba, mint a Franciaországban nem túlságosan kedvelt Agnelliék teljes ellenőrzése alá.

A Perrier még korántsem eldöntött sorsa megkülönböztetett figyelmet vált ki világszerte, ami nem „vihar egy pohár ásványvízben", hiszen napjainkban korántsem közömbös, ki, milyen pozíciókra tesz szert az egységesülő nyugat-európai piacon. **(g. gy.)**

Előbb karambol, utána légikatasztrófa

Lota, a nagy túlélő

Egy frontális autóbalesetnek köszönheti az életét Pierre Lota, 45 éves francia gyárigazgató. A karambol miatt — amelyet a csodával határos módon épségben megúszott — későn érkezett a lyoni repülőtérre, ahol első osztályra lefoglalt helyét időközben másnak adták el. Lota ezért — jobb híján — a gép utolsó sorainak valamelyikében foglalt helyet, s lényegében ez mentette meg az életét. A Lyon és Strasbourg között közlekedő Airbus — mint az világszerte ismertté vált — hegynek ütközött és a fedélzetén 95 utassal lezuhant. A hihetetlen szerencse árán életben maradt 8 ember egyikét Pierre Lotának hívják.

tegen élnek abból, hogy engedély és adó nélkül árusítanak, máshol próbálkoznak. Ugyanilyen nyilvánvaló, hogy a legforgalmasabb helyeket keresik, mert ott több a vásárló. A Corvin és más áruházak környékét lepték el az aluljárókból elzavart illegális árusok. No, de erre is van gyógyír! Hangosbeszélőn harsogták tegnap, ha a Corvin elől a kereskedők jószántukból nem tűnnek el, a rendőrség segít összecsomagolni... Ki is vonult néhány szakasznyi rendőr — nyomatékul.

Cseppnyi kétségem sincs, az illegális árusok „eltűntek". Igaz, hogy az általam felfedezett kereskedőmegmaradási világosan bizonyítja, semmi esélyük, mert, ugye, a kereskedő nem vész el... Némi reményt azért megcsillant a törvény. Mivel a forgalmas helyek „blokkolásához" rengeteg rendőr kell, hamarosan hiány mutatkozik majd a „szervekből". Egyre több és több rendőrt kell felvenni, s természetesen egyre magasabb fizetéssel lehet a pályára csábítani majd az embereket. Végül bekövetkezhet az az ideális állapot, hogy jobban keresnek a rendőrök, mint a kereskedők és akkor... Akkor módosítanom kell törvényemet: a kereskedő nem vész el, csak átalakul rendőrré.

— mátrai —

egészségi állapota miatt, ugyancsak rászorul a segítségre. Ezért is járnak ide a Lakatos fiúk. Mindketten annak a Cigány Házi Betegápoló Tagozatnak a tagjai, amelyet Budapest egyik legszegényebb és a lakosok átlagéletkorát tekintve legöregebb kerületében, az Erzsébetvárosban hoztak létre 1991 őszén.

— Tavaly iskoláztuk be az elsősorban munkanélküli cigány fiatalokból álló első csoportunkat egy úgynevezett házibetegápoló-tanfolyamra — mondja *Váczi Márta*, a Nemzeti Egészségvédelmi Intézet munkatársa. — A fiatalok a három hónapos tanfolyamon az egészségügyi is-

orvosi rendelőkkel és a családsegítő központokkal, ahol a rászorultak után érdeklődtek. A fogadtatás mindenhol szívélyes volt — állítják.

A tagozat azonban semmit sem bízott a véletlenre: alkalmazottai a kerület házmestereit is végiglátogatták.

— *És a fogadtatás?!* — kérdezem, s lelki szemeim előtt megjelenik a gyanakvó házmesterek kvintesszenciája, amint a furcsa igazolványt lobogtató, s magányos öregek után érdeklődő cigányfiatalok előtt becsapja az ajtót. Különösen ugyebár manapság. A válasz, előítéletes hírben álló világunkban, ugyancsak meglepő.

Beledöngött Botond a gedei éjszakában

Tetthely itt az egés

Hiába kering a sok „keselyű", nincs ezen az autón semmi lopni való. Még a márkáját sem könnyű kivenni, úgy szétégett — talán Audi lehetett. Azt mondják, errefelé az a szokás járja, hogy a betörők, miután elkövettek valamit, felgyújtják a lopott kocsijukat, ha már kifurikázták vele magukat.

— De jönnek ám a betörők gyalog is — mondja egy itt téblábolo borostás ember. — A keresztkomám fia a múltkor szaladt a labda után, a patakhoz, hát ott találta a posta pénzeszsákját. Üres volt, ott dobták el. Pedig az olyan hely, hogy arra csak a gyalogláb népek járnak.

Hamarosan megérkezünk Szarvasgedére, amit sokan falutáblától falutábláig tartó tetthelynek tartanak. Ebben az alig félezres lélekszámú Nógrád-peremi faluban rövid idő alatt szinte minden közintézményt feltörtek, kiraboltak.

— De nemcsak egyszer ám — mondja egy gumicsizmás a kocsma előtt. — A gázcseretelepet például olyan sokszor, hogy a biztosító már fel is akarja bontani a szerződést.

Bekanyarodunk a szarvasgedei szolgáltató komplexumhoz. Ez egy kis kastély, amin a maszek varroda, a polgármester és a posta osztozik. Múlt szombat éjjel valamennyit feltörték.

— Talán itt jöttek be — mutat hivatala ablakára *Nagy Gábor* polgármester. — Elvitték az erősítőt, a magnót, a mikrofonokat. Aztán megpróbálták áttörni a falat a postahivatalba — és a koronás címer alatt éktelenkedő nagykalapács-nyomokat mutatja —, de rájöhettek, hogy a lakatokkal hamarabb boldogulnak.

A postahivatal csata utáni tájképet mutat. Üvege betörve, a páncélszekrény pedig

szétverve. Primitív módon, „szakszerűtlenül", baltával, kalapáccsal. Pedig erős, Botond típusú: akkorákat dönghetett bele a gedei éjszakába, hogy meg is lehetett tőle süketülni. Talán éppen ezért nem jött elő senki az alatt a pár óra alatt, amíg sikerült szétverni.

— Ki merne itt éjjeliőrködni? — kérdi a polgármester. — Lefújnák, fejbevágnák és kész.

Kérdem tőle, hogyan tud egy kistelepülés ma a haramaiaármádiák ellen védekezni?

— Sehogyan — feleli Nagy Gábor, és azt hiszem, igaza van. Polgárőrséget ugyan szervezhetnek, de annak tagjai nem intézkedhetnek. Fegyveres bűnözőkkel szemben ez egyébként sem volna tanácsos. Felírhatnák a betörők autójának rendszámát, de mi-

A tinik itala

Újabb felvonásához érkezett a Coca-Cola és a Pepsi Cola több évtizedes versenyháborúja: a piaci részesedés további növelése reményében a Coca megbízást adott a Creative Artists Agencynek reklámkapmányainak kidolgozására. A Creative Artists Hollywood egyik legismertebb reklámügynöksége, amely a világ legjelentősebb filmsztárjait képviseli és menedzseli.

A kólaháború mindkét résztvevője a fiatalabb korosztály megnyerésére összpontosít hirdetéseiben. A statisztikák tanúsága szerint a legnagyobb kólafogyasztó a 12–24 éves korosztály, tehát a gyártóknak őket kell megnyerniük, illetve átcsábítaniuk a versenytárs termékeitől. A Coca vezetői is felismerték, hogy ehhez a korosztályhoz a hirdetésekben is másként kell közelíteni, mint a kevésbé jelentős vásárlóerőt képviselő idősebb korosztályhoz. Ugyancsak nem véletlen, hogy a Pepsi – fennállása óta negyedszer – ismét „átöltözik". Noha a jellegzetes színek és betűformák többnyire megmaradnak, a kólásdobozok és -üvegek feliratára, címkéjére és a nyomtatott hirdetésekre fiatalosabb és lendületesebb grafika, összességében a tinédzserek ízlésvilága lesz jellemző. Az új arculatra való áttérést a Pepsi az USA-ban kezdte meg, és az új megjelenést a vevők rövidesen az egész világon tapasztalhatják.

A két kólacég éleződő marketingharcát az indokolja, hogy az elmúlt két évben az USA-ban mindössze évi 1 százalékkal növekedett a kólafogyasztás.

Mindkét cég számára egyértelmű, hogy versenyük következő színtere Európa. Kontinensünkön az egy főre jutó üdítőital-fogyasztás csak egyharmada az amerikaiaknak, és a fogyasztás évi 8 százalékkal bővül. Ráadásul Európában 50 százalékkal nagyobb nyereséget lehet elérni a kólapiacon, mint az óceán túlsó oldalán. A részletes piaci tanulmányok és ismeretek birtokában mindkét óriásvállalat készül az európai ütközetre. A Pepsi a következő két esztendőben félmilliárd dollárt fordít újabb európai palackozók létesítésére és a reklámkampány fokozására. A Coca szintén dollárszázmilliókat szándékozik európai jelenlétének erősítésére és bővítésére fordítani. A vállalatbirodalom elsősorban a barcelonai olimpiai játékokra és a párizsi EuroDisneyland megnyitására koncentrál értékesítési és reklámtevékenységében.

A Coca-Cola Hollywoodot, a Pepsi pedig az új arculatot hívja segítségül a részesedési háború újabb ütközetéhez. Stratégiájukban kiemelt helyet foglal el Kelet-Európa, térségünk gyorsan növekvő üdítőital-piaca ugyanis jelentős forgalmi és profitlehetőséget kínál a két „ősellenség" számára. Az első jelentések statisztikáinak tanúsága szerint Kelet-Európában a Coca az úr, de állítólag a Pepsi is tartogat még néhány piaci meglepetést számunkra.

GONDA GYÖRGY

Üzlet
92. 2. 6.

dasagosság javítása; a szakmai tudás szinten tartása, a továbbképzés.

– Milyennek találta egykori munkahelyét, mi változott azóta Pakson, hogy 1984-ben megvált az erőműtől?

– Az erőmű működését kezdettől fogva folyamatosan figyelemmel kísértem, és nagyra értékelem itt dolgozók munkáját. Állíthatom, hogy a volt szocialista országokban működő erőművek közül a paksi kimagaslóan jó eredményeket ért el biztonsági és gazdasági szempontból egyaránt. Csak egy példa: az ország villamosenergia-termelésének 48 százalékát adó Paksi Atomerőmű termel a legolcsóbban. Az első blokk indulása óta azonban megváltozott a vállalati szervezet, amely az „önfejlődés" törvényei alapján felduzzadt. A vezető garnitúra alig változott a hosszú évek során, miközben felnőtt egy új generáció.

Dolgozik a bérbizottság

– Az ön szerint felduzzadt vezetőréteg egy része akkor most féltheti pozícióját, netán állását is elveszítheti?

– Nem rendszerváltást akarok, inkább úgy mondanám: frissítésre van szükség, amelynek alapja a megmérettetés. Korább-

SZÜLETŐBEN AZ EUROTŐZSDE

250-es szuperlista

A múlt héten a német kormány nagyszabású „intézkedéscsomagot" jelentett be. A cél az, hogy a frankfurti tőzsdét olyan pénzügyi világközponttá tegyék, amely versenyképessé válik a „nagy hármassal", Londonnal, New Yorkkal és Tokióval. A tervet Waigel német pénzügyminiszter jelentette be.

A Waigel-terv középpontjában — a pénzügyminiszter megfogalmazása szerint — az áll, hogy létre kell hozni az értékpapírpiac „hatásos és nemzetközileg elismert ellenőrző mechanizmusát" Frankfurtban. Ezen belül a következő intézkedéseket tervezik. 1. A belső információk illegális felhasználásán alapuló nyerészkedést (insider trading) két évig terjedhető szabadságvesztéssel büntethetik. 2. A nemzetközi tőzsdeszabályokhoz alkalmazkodva átlátszóbbá kívánják tenni a társaságok részvénybejegyzését (share registry). 3. A nyolc német regionális tőzsdét arra ösztönzik, hogy létrehozzanak egy olyan tőzsdeközpontot, amely egyetlen bázisról biztosítja a nyolc regionális tőzsde számára az alapvető szolgáltatásokat.

A Waigel-terv nyilvánvaló összefüggésben van azzal, hogy az EK egységes piacának megvalósítása 1993 után kiterjed az európai pénzpiacokra és az értéktőzsdékre is. Az egységes piac egységes értékpapírpiacot is igényel. Ezen belül azonban nyilvánvaló pozícióharc bontakozik majd ki az egyes tőzsdei központok között.

A tervek szerint a nemzeti tőzsdék összekapcsolása, a határok nélküli részvénykereskedelem megteremtése több évet vesz majd igénybe, s jelentős technikai változásokat követel majd meg a börzéktől. A brókerek a Közösség minden országában tevékenykedhetnek majd, egy hamarosan kiadásra kerülő nemzetközi engedély birtokában.

A tőzsdék egységesítésének, összekapcsolásának, nemzetköziesítésének egyik fő indoka a tőkeáramlás még szabadabbá tétele iránti igény a tagországokban. Az EK-államokban meglehetősen sok a fölös tőke, amely nemcsak odahaza, hanem külföldön is szeretne érvényesülési lehetőséget találni magának. Ezzel párhuzamosan egyes országokban és vállalatoknál igen nagy a tőkeigény, amely nem elégíthető ki a hazai pénzpiacról.

A következő években Nyugat-Európában várhatóan csökken a kamatszint, ezért a nyugdíjalapok nagyobb érdeklődést mutatnak majd a részvénypiac iránt. Az Egyesült Államokban a lakossági megtakarítások mintegy 70 százalékát a különböző nyugdíjalapok forgatják a tőzsdén. Németországban és Franciaországban ez az arány nem haladja meg az 5 százalékot. Az előrejelzések szerint kontinensünk nyugati felén a következő években számottevően fog növekedni az intézményi nyugdíjalapok jelentősége és vagyona. Ezek a pénzek befektetésre várnak, így nem véletlen, hogy a pénzpiaci szakértők véleménye szerint a nyugdíjalapok megforgatása lesz Nyugat-Európa egyik legdinamikusabban fejlődő „iparága".

A tervek szerint a Közösség 12 tagállamában először a legnagyobb vállalatok részvényeit vezetik be minden ország tőzsdéjén, s ezek részvényeivel indul be az eurotőzsdei tevékenység. Kezdetben mintegy 250 európai nagyvállalat részvényei kerülnek fel az úgynevezett eurolistára. Ezen cégek részvényeit minden tőzsdén jegyzik majd, és szabad lesz az értékpapírok adásvétele. Érdemes megjegyezni, hogy már ma mintegy 50 európai nagyvállalat (Bayer, Shell stb.) részvényeit jegyzik több országban. Az eurolistán szereplő vállalatok részvényeit a tervek szerint alacsony díj ellenében jegyzik majd be a tőzsdéken, s ezek a cégek a vállalati székhely országa által előírt éves jelentést lesznek kötelesek készíteni.

A fejlett eurotőzsde kialakítása hosszú időt vesz igénybe, hiszen jelenleg az egyes nemzeti tőzsdék jelentősége, forgalma, tőkeellátottsága, nem utolsósorban technikai felszereltsége igencsak eltérő. A londoni tőzsde kivételével a többi nyugat-európai börze megerősítésre, korszerűsítésre szorul. A New York-i tőzsdén 1774 cég részvényeit forgalmazzák, s a forgalom értéke 1990-ben 1336 milliárd dollár volt. Hasonló adatok jellemzik a tokiói tőzsdét is. London 1990-ben 306 milliárd dollár forgalmat bonyolított le 1950 cég részvényeinek forgalmával. A német tőzsdék forgalma 545 milliárd dollár volt, s a börzéken mindössze 413 cég részvényeit jegyezték. A milánói tőzsde 220 vállalat részvényeivel 46 milliárdos forgalmat bonyolított le. Jól jellemzi az egyes tőzsdék (és gazdaságok) fejlettségének különbségét, hogy a lisszaboni tőzsde forgalma 1,2, a dublinié 3,0 milliárd dollár volt 152, illetve 51 cég részvényeinek a forgalmazásával.

Szakértők véleménye szerint a nyugat-európai tőzsdék — a londoni kivételével — jóval fejletlenebbek, mint azt az egyes országok gazdaságának mérete és teljesítménye indokolja. New Yorkban és Tokióban a 10 vezető részvény piaci értéke az egész tőzsdei forgalom 15—20 százalékát képviseli. Németországban, Belgiumban, Spanyolországban és Olaszországban a tíz vezető részvény a piac 50 százalékát képviseli, Amszterdamban pedig ez az arány eléri a 80 százalékot.

Jelentős különbség van az egyes nyugat-európai tőzsdék műszaki felszereltsége és információs rendszere között. A párizsi tőzsde például áttekinthető, az információk másodperceken belül elérhetők. Ezzel szemben a milánói tőzsde felszereltsége meglehetősen elavult, az árinformációk a műveletekről csak néhány óra elteltével állnak rendelkezésre. Elengedhetetlen tehát a tőzsdék technikai színvonalának közelítése, az információáramlási normák egységesítése. Nemkülönben az eurotőzsdézés szabályainak egységesítése.

A brit értékpapírpiac szakembereinek véleménye szerint az európai részvényüzletek jelentős része kezdetben a londoni tőzsdén bonyolódik majd le. Ennek egyik oka az, hogy a londoni tőzsde rendelkezik külföldi részvények forgalmazására alkalmas számítógépes rendszerrel. A SEAQ International nevű rendszer jelenleg 600 különböző külföldi részvény forgalmazására alkalmas. De nem tétlenkednek a versenytársak sem: Németországban már működik az azonnali információt nyújtó IBIS rendszer, Párizsban pedig tavaly kezdte meg működését az új, számítógépes, azonnali elszámolási rendszer a tőzsdén. Ma még a különböző nyugat-európai számítógépes tőzsdei kereskedelmi és információs rendszerek egymással nem kompatibilisek, de a nem kis összegeket felemésztő beruházások célja a rendszerek egységesítése, illetve az egymás közötti kommunikáció megteremtése.

Az Európai Közösség nemzeti tőzsdéi jelenleg keresik a középutat a verseny és az együttműködés között. E két tényező egyeztetése, kiegyensúlyozása döntő fontosságú az egyeséges európai pénzügyi szolgáltatási ágazat megteremtése szempontjából. S az úgynevezett eurolista megvalósításának sikere is azon múlik, miként sikerül összehangolni a nemzeti és az európai érdekeket.

GONDA GYÖRGY

SÁG, ÜZLET,
POLITIKA
Főszerkesztő: Vince Mátyás
MEGJELENIK
HÉTFŐTŐL
SZOMBATIG
HETENTE
6x!
zzel előre!
a
fiknak

Volkswagen Toyotával, Mercedes Mitsubishivel

Párosan jobban megy

Japán zsúfolt országútjain és a városok utcáin ma még igencsak ritka látvány a külföldi autó. A viszonylag magas vámok, a nagy hazai választék és a japán autóvásárlók hazafiassága miatt az elmúlt években elenyésző volt a gépkocsiimport. A külföldi gépkocsi a szigetországban ma még státusszimbólumnak számít, s a nyugat-európai, valamint az amerikai gyártók éppen ezt a lélektani és presztízstényezőt igyekeznek kihasználni a ma még szerény esportoffenzívájukban.

A betörés módja

A statisztikák tanúsága szerint a japán gépkocsik részesedése az amerikai és a nyugat-európai piacon 29, illetve 11,5 százalék. Ezzel szemben a külföldi gépkocsik piaci részesedése Japánban nem haladja meg a 4,3 százalékot. (Érdemes megjegyezni, hogy öt esztendővel ezelőtt ez az arány még 2 százalék alatt volt.) A külföldi autók piacát Japánban a német márkák uralják, közülük is a legnagyobb sikert a Volkswagen tudhatja a magáénak.

A német autógyárak időben ismerték fel, hogy egyedül képtelenek sikeresen tevékenykedni Japánban, ezért a piac meghódításához helyi autógyártó cégeket és értékesítési hálózatot vesznek igénybe. 1990 nyarán a VW megállapodott a Toyotával, hogy a japán vállalatbirodalom saját értékesítési hálózatán keresztül Volkswageneket is forgalmaz. „Cserében" a VW egytonnás kisteherautókat gyárt közösen a Toyotával Hannoverben. Az együttműködés eredményeként a VW 1991-ben 54 ezer gépkocsit adott el Japánban, s ezzel 1,1 százalékos piaci részesedésre tett szert.

Ford-ulat

A Mercedes a Mitsubishivel kötött értékesítési megállapodást, amelynek eredményeként 37 ezer Merci talált gazdára Japánban. A Porsche értékesítési vegyes vállalatot alapított a szigetország első számú kereskedőházával, a Nissho Iwai céggel. A BMW-ket Japánban már csaknem száz autóügynökség árulja az ország 130 városában. A kezdeti eredmények biztatók, hiszen tavaly Japánban 37 ezer BMW-t vásároltak.

A három vezető amerikai autógyár — General Motors, Ford, Chrysler — ugyancsak szeretné jelentősen fokozni kivitelét Japánba. A detroitiak nem akarják feltalálni a spanyolviaszt, számukra megfelelőnek tűnik a piaci behatolás német mintája. A hiroshimai Mazda-gyár részvényei 25 százalékának a Ford a tulajdonosa, s a közös vállalkozás évente mintegy 80 ezer Fordot gyárt a helyszínen. Ehhez a mennyiséghez tavaly még mintegy 20 ezer „igazi" Ford érkezett az Egyesült Államokból. A General Motors tavaly mindössze 12 és fél ezer autót adott el Japánban, ez a mennyiség azonban tízszerese az öt évvel korábbi értékesítésnek. A GM a Yanase autókereskedelmi hálózattal dolgozik. Ez a cég forgalmazza a legnagyobb mennyiségben a Volkswageneket és az Audikat Japánban.

A Chrysler 1988-ban jelent meg először a japán piacon egy helyi autókereskedelmi cégen keresztül. 1990 szeptemberе óta viszont már a Honda értékesítési hálózata árulja a Chrysler legendás dzsipjeit. Ismét bebizonyosodott, hogy a japán piacon a külföldi autógyáraknak egyedül nem megy.

A „zászlóshajó"

A kezdeti sikereken felbuzdulva a nyugat-európai — elsősorban német — és az amerikai autógyárak nagy ívű terveket szőnek a japán autópiac további meghódítására. A kiváló minőség és a sikeres marketingtevékenység eredményeként nem lehetetlen, hogy a VW 1993-tól már évi 100 ezer gépkocsit értékesít majd Japánban. A Ford pedig egy ázsiai gyártóbázis mielőbbi létrehozását tervezi: az óriás vállalat vezetői még nem döntötték el, hogy a Ford ázsiai „zászlóshajóját" Tajvanon vagy Japánban építsék fel.

A japán piacon az amerikai gépkocsik hírneve jócskán elmarad a német autókétől. Helyi szakemberek véleménye szerint ennek az az oka, hogy az amerikai kocsik minősége még nem éri el a japánét annak ellenére, hogy az USA-ban több mint 80, a szigetországban pedig csak 30 éve gyártanak gépkocsit. Mindennél többet mond az USA autóiparáról a japán Autorama kereskedelmi cég vezetőjének minapi nyilatkozata: „Ha az amerikai kocsik jobbak lesznek, többet tudunk majd belőlük eladni"...

Az agg kismama megelégszik a kecsketejjel

Kacsát szült a 92 éves asszony?

Folytatódik, s némiképpen botránnyá dagadt a szófiai szenzáció ügye, annak nyomán, hogy — amint mi is beszámoltunk róla — a bolgár fővárosi esti lapja hírt adott ne küldjenek bébiételeket, mert a gyermeket kecsketejjel táplálják...

Megjegyzendő, a rendszerváltás utáni bolgár sajtóban nem ez az első eset, hogy

RTL

11.10 Tom és Jerry • Rajzfilmsorozat **10.35** Turbo Teen • Rajzfilmsorozat, bef. rész **11.00** Csodás univerzum • Rajzfilmsorozat **13.00** Tini nindzsa teknőcök • Am. rajzfilmsorozat **13.30** A fantasztikus Mario fivérek • Am. sorozat **14.10** Lobo seriff • Krimisorozat **15.00** BJ és Maci • Am. akciófilm-sorozat **16.00** Daktari • Am. állatsorozat **17.00** Játékshow **17.45** Coach • Am. sorozat **18.15** Csodálatos évek • Am. családsorozat **19.00** Houston Knights • Am. krimisorozat, bef. rész **20.15** A szülőföld muzsikája **22.00** Mindent vagy semmit?! • Vetélkedőshow **23.00** Szerelmi üdvözletek a tiroli nadrágból, VII. • NSZK szexkomédia **0.40** Riport az iskoláslányokról '84 **2.05** „M" – férfiak magazinja **2.45** Szerelmi üdvözletek a tiroli nadrágból, VII. (ism.) **4.20** Zorro borzalmas esküje • Spanyol–olasz kalandfilm

SAT 1

9.00 Zorro • Kalandfilmsorozat, IV. rész **9.30** Stan és Pan • Burleszksorozat **10.00** Cagney és Lacey (ism.) **10.55** Kalandor állatok • Állatok a kamera előtt Kanadában **13.05** Fel és el • Utazási show **13.35** Az Enterprise űrhajó • Am. sci-fi sorozat **14.30** Furcsa pár • Am. családsorozat **15.00** Hírek röviden **15.05** Élő közvetítés a teremlabdarúgó tornáról a dortmundi Westfalen-csarnokból **16.55** Csodás képek az **17.45** Pont, Humoros szójáték csekerék **20.15** sorozat • Új- ványmesterről

Vasárnap

TV1

6.47 Falutévé magazin • III. évfolyam, 2. szám **7.30** Tini nindzsa teknőcök • Am. rajzfilmsorozat **7.55** Muzzy comes back • XX/17. (ism.) **8.00** „Így szól az Úr!" **8.05** Kávé habbal **8.35** Vasárnapi turmix **11.00** Álljunk meg egy szóra! **11.10** A hitről gyerekeknek **11.15** Át-állás • Endrei Judit műsora **11.45** Tegnap • Bolgár film **13.10** A Financial Times heti üzleti híradója **13.40** Szószóló • Emberi, jogi figyelő **14.10** Válaszúton az építészet • Angol dokumentumfilm-sorozat • X/1. **14.55** A „Krónika krónikája" **16.00** Van benne valami • Barkochbajáték **16.40** Örömhír • A Magyarországi Evangélikus Egyház műsora **17.00** Walt Disney bemutatja **18.45** „Zengő ABC" **18.55** Makovecz Imre – az organikus építészet legkiemelkedőbb képviselője, II/1. **19.30** A HÉT **20.25** Telesport **20.35** Őrizetbe vétel • Francia film **22.05** Csevegés • Kérdez-get: Fodor János **22.30** Szkipetárok földjén • Dokumentumfilm

TV2

JÓ REGGELT!
7.00 Napra-forgó **9.00** Profit
KELLEMES DÉLELŐTTÖT!
Műsorvezető: Palcsó Brigitta
9.20 Kéménymesék **9.45** A legszebb történet • Angol rajzfilmsorozat • X/4.: Jézus, a jóbarát **10.00** Észbontó • Ismeretterjesztő gyermekmagazin **10.20** Kánon • Vallás és kultúra **10.55** Vasas–Eger • Női bajnoki röplabdamérkőzés **12.35** Humánum • A pécsi körzeti stúdió menekültügyi műsora
KELLEMES DÉLUTÁNT!
csatorna • Eurofókusz **14.25** SOrSok **15.25** Mi történt a jövő héten? **15.35** Segítőtárs **15.55** Melyiket a 3 közül? **16.25** Greta Garbo-sorozat Anna Karenina • Amerikai film **18.05** Delta
Műsorvezető: Berkes Zsuzsa
18.40 Esti egyenleg **19.00** Família Kft. **19.35** Vetélkedő a Mozart-év alkalmából • Körkapcsolásos verseny Budapest–Debrecen–Győr–Pécs és Szeged között • V/5.: Döntő **kb. 20.55** Kérdezze meg Clarissát! • NSZK tévéfilm **21.25** Ez történt a héten **22.25** Telesport **23.20** A TV2 jazzklubja

PRO7

10.35 Hű színek, avagy minden a legnagyobb rendben (ism.) **11.00** M. A. S. H. (ism.) **11.30** Dowling atya titkai (ism.) **12.20** A vadállatok birodalmában (ism.) **13.20** Levél a három hitveshez (ism.) **15.00** Ébredő szerelem • Amerikai játékfilm **16.50** Hardcastle és McCormick (ism.) **17.55** Angelika, az angyalok márkinője • Francia–NSZK–olasz történelmi film (1. rész) **20.15** Perry Mason • Amerikai krimisorozat (1990) • A kíméletlen riporter **22.10** Rosemarie bébije • Amerikai horror (1968) **0.25** A fogoly • Angol tv-kémfilmsorozat • Szívélyes jókívánságok **1.35** Harry csodálatos büntetőbírósága (ism.) **2.05** A parancsnok (ism.) **4.00** Klasszikus rémségek (ism.)

RTL

13.30 A Munster család • Családsorozat **13.55** Ultraman – a titokzatos énem • Amerikai sorozat **14.20** Adam 12. Bevetés Los Angeles-

Csibészek az első padból VII – Magaviseletből elégtelen • NSZK filmvígjáték (1972) **17.45** A St. Elsewhere klinika • Amerikai kórházsorozat • Felnőtté válás **18.35** Egy kis muzsika • Melódiák a pihenőidőben **19.10** Különleges nap • Utazási fejtörő **20.15** Bengelchen keresztülkasul szerelmeskedik • NSZK szexkomédia **22.20** Prime Time – késői kiadás • Kulturális magazin **22.40** A Pompon Rouge kastély • NSZK vidám sorozat • Casanova **23.10** Késő esti Playboy **24.00** 4. csatorna 3 éve • Koncertmagazin a kölni Városi kertből • Ma: Franck-Band és váratlan vendégek **0.30** Félhomályos zóna • Amerikai sci-fi sorozat • Váratlan szerencse **1.00** Ausztrál Nyílt Teniszbajnokság '92 • Élő

SAT 1

6.05 Neon Rider • Kanadai kalandfilmsorozat **6.55** Az én pici pónim • Rajzfilmsorozat **7.25** Grisu, a kis sárkány • Rajzfilmsorozat **8.00** Rendőrakadémia • Rajzfilmsorozat **8.25** Batman • Akciósorozat **9.00** Boszorkányt szeretek • Vígjátéksorozat **9.30** Zorro • Kalandfilmsorozat **10.00** Stan és Pan • Burleszksorozat **10.30** DROPS! • Akciókvíz kicsiknek és nagyoknak **11.00** Újdonság a varázslótól (ism.) **12.40** Újdonságok a mozikban **12.55** Vallásos szemszögből **13.35** Az Enterprise űrhajó • Sci-fi sorozat **14.30** Furcsa pár • Családsorozat **15.05** Black, a Fekete Villám • Kanadai filmsorozat **15.30** Stan és Pan, a két tökfej • Burleszkfilm **16.35** A birodalom visszavág • Am. sci-fi **18.50** Sportklub **19.20** Szerencsekerék **20.15** Utazás a semmibe • Ausztrál játékfilm, II. rész **22.05** Tall-

TÁVKÖZLÉSI TÁVLATOK

HORDOZHATÓ FORRADALOM

A világ századvégi távközlési piacának egyik legígéretesebb és leggyorsabban fejlődő ágazata a hordozható, úgynevezett celluláris telefon. A készülékek gyártói és a rendszerek üzemeltetői egyre nagyobb küzdelmet folytatnak egymással az új előfizetők megszerzéséért. A verseny résztvevőinek célja, hogy a következő évezred első évtizedében létrejöjjön az egységes, egymással kommunikálni képes rendszerek világhálózata.

1989 szeptemberében a világon 5,3 millió celluláris telefonelőfizetőt tartottak nyilván, most az előfizetők száma meghaladja a 15 milliót. Az előrejelzések szerint az ipari országokban az ezredforduló táján gyakorlatilag már mindenki megengedheti majd magának a ma még meglehetősen költséges celluláris telefont. (A hordozható készülékek ára rohamosan csökken, az egyszerűbbek már 500 dollár körüli áron is kaphatók. Az előfizetési díj, valamint a beszélgetések számlája azonban ma még igen borsos a hagyományos telefonszolgáltatáséhoz képest.) Számítások szerint 1996-ban Európában minden 10 lakosra jut majd egy hordozható telefon. A következő években a hordozható telefonok piaca különösen dinamikusan fog fejlődni Ázsiában, Latin-Amerikában és Kelet-Európában. E három térségben meglehetősen alacsony a telefonsűrűség, a meglévő hagyományos telefontenék előnyben. Európa és Japán a TDMA-rendszer bevezetése mellett döntött éppen a világszabványosítás jegyében, illetve annak megteremtése érdekében. Amennyiben a vezető amerikai celluláris telefontársaságok — GTE, McCaw Cellular és a helyi Bell cégek — különböző üzleti megfontolásokból nem az egységes rendszer megteremtése mellett döntenek, az amerikai hordozható telefonpiac látványos fejlődése megtorpanhat, legalábbis a harmadik generációs rendszerek bevezetéséig.

Európában négymillió felett van a celluláris telefonelőfizetők száma. A piacot Nagy-Britannia vezeti, ahol 1,2 millió előfizetőt tartanak nyilván. A szigetországban ezer lakosra 21 előfizetés jut. Az ezer főre jutó előfizetők száma Svédországban a legmagasabb, ahol a celluláris „sűrűség" ezer lakosonként 64. Kontinensünkön jelenleg az olasz

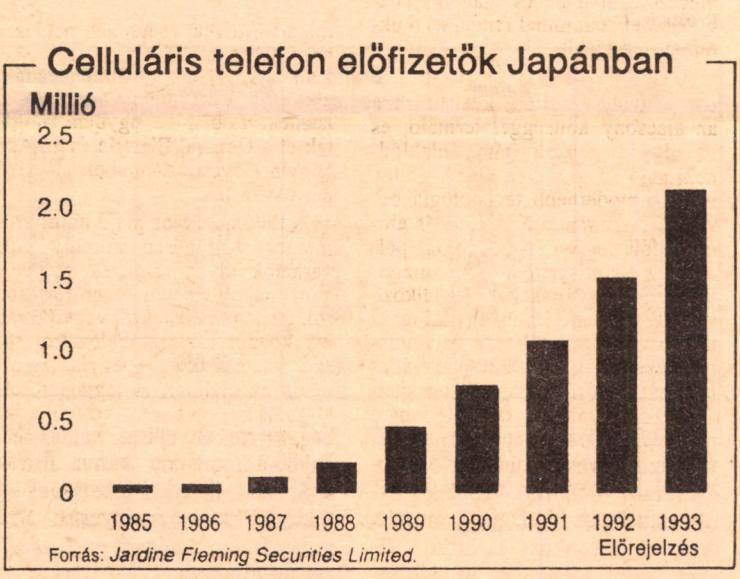

rendszerek nagy része elavult, gyenge minőségű. A mobiltelefon tehát valós — de nem olcsó — alternatívát jelent e három térség országaiban a kábeles telefonrendszerekkel szemben. Térségünkben 1990 októberében először Magyarországon indult meg a celluláris telefonszolgáltatás, Cseh-Szlovákiában és Lengyelországban pedig hamarosan ugyancsak elérhető lesz az előfizetők számára ez a távközlési ágazat.

Jelenleg a celluláris telefonelőfizetők száma az Egyesült Államokban a legmagasabb. 7,1 millió elfizető veszi igénybe ezt a szolgáltatást, s az előfizetők száma évi 30 százalékkal bővül. A dinamikus fejlődés lendülete azonban könnyen lelassulhat, a telefontáraságok ugyanis még nem döntötték el, hogy milyen egységes rendszert működtessenek.

A celluláris telefonrendszerek első generációja, az úgynevezett analóg rendszer ma már elavult, s teljesítménye nem felel meg a mennyiségi igényeknek. Idén és jövőre a világpiacon bevezetik a hordozható telefonrendszerek második generációját, a digitális technológiát. Ezen belül is többféle rendszert fejlesztettek ki, amelyek egymással csak áttételesen és költségesen tudnak „szót érteni". Az amerikai telefontársaságok egy része a TDMA-rendszer mellett tette le a voksát, mások pedig inkább az FDMA-rendszert részesítik előnyben. Európa és Japán a TDMA-rendszer bevezetése mellett döntött éppen a világszabványosítás jegyében, illetve annak megteremtése érdekében. Amennyiben a vezető amerikai celluláris telefontársaságok — GTE, McCaw Cellular és a helyi Bell cégek — különböző üzleti megfontolásokból nem az egységes rendszer megteremtése mellett döntenek, az amerikai hordozható telefonpiac látványos fejlődése megtorpanhat, legalábbis a harmadik generációs rendszerek bevezetéséig.

Európában négymillió felett van a celluláris telefonelőfizetők száma. A piacot Nagy-Britannia vezeti, ahol 1,2 millió előfizetőt tartanak nyilván. A szigetországban ezer lakosra 21 előfizetés jut. Az ezer főre jutó előfizetők száma Svédországban a legmagasabb, ahol a celluláris „sűrűség" ezer lakosonként 64. Kontinensünkön jelenleg az olasz piac fejlődik a leggyorsabban: 1990 augusztusa és 1991 július között az előfizetők száma 140-ről 440 ezerre nőtt. Svédországban 550 ezer, Németországban 370 ezer, Franciaországban 340 ezer, Finnországban pedig 270 ezer előfizetőt tartanak nyilván.

Japánban — ahol az előfizetők száma már meghaladja az egymilliót — ugyancsak jövőre vezetik be a digitális rendszert. A celluláris telefonhálózat kifejlesztése és működtetése egészen a közelmúltig az állami telefontársaság, a Nippon Telephone and Tellegraph monopóliuma volt. A piac deregulálása után azonnal megjelentek a hazai és a külföldi versenytársak. Az NTT mellett részt kértek a piacból az ugyancsak japán LDO és DDI telefontársaságok, amelyek rövid idő alatt a piac 37 százalékát hódították el az állami telefontársaságtól. Idén nyáron a japán hatóságoktól két külföldi távközlési konzorcium is kapott működési engedélyt. A két konzorciumban többek között részt vesz az amerikai Motorola és a Pacific Telesis, a British Telecom, valamint az ugyancsak brit Cable and Wireless vállalat. A piac felszabadítása azt eredményezte, hogy az előfizetők megszerzéséért Japánban a legnagyobb a verseny: jelenleg az ország minden távközlési területi egységében négy versenytárs folytathat küzdelmet egymással.

G. GY.

EGY VÁ

MEGVÁLT

Visszafizethető-e a jelenleg jelent meg lapunkban (Fig feltételezéseken alapu gyakorlatban megvalósul példáját ismertetjük egy számítás a hitel felvételek

A privatizáció szükségességét megítélésem szerint a társadalom döntő hányada elfogadja, sőt helyesli. A kormány dicséretes törekvése, hogy a dolgozói tulajdonlást segíteni kívánja, annak megvalósítására bizonyos mértékű prioritást ad. A reális helyzetet vizsgálva megállapítható, hogy tőke hiányában ez a megoldás csak hitelfelvétellel lehetséges. A vállalatok leginkább korlátolt felelősségű társasággá alakulnak át. E formában a jelenlegi hitelforrások közül, mint megoldás, az E-hitel konstrukciója a legelfogadhatóbb a 2 százalék önrész befizetési kötelezettsége miatt. Az E-hitel konstrukciója önmagában privatizációt segítő, vállalkozásbarát megoldás. Az adózási feltétele viszont ellehetetleníti a hitelfelvételt.

Cégünk, a Generál Autójavító Vállalat 1991-ben saját kezdeményezésű privatizációt hajtott végre. A vállalat az Állami Vagyonügynökség jóváhagyásával átalakult kft.-vé, majd a Vagyonügynökséget megillető 84 százalékos üzletrészt E-hitel felvételével megvásárolta és így alakult át magántársasággá.

2. táblázat

Év	Kamat	Bruttó eredmény	Mindösszesen	Tőkehozadék, százalék
1991.	2 434	—	2 434	5,78
1992.	5 843	4 409	10 252	24,34
1993.	5 449	5 471	10 920	25,93
1994.	4 821	5 345	10 166	24,14
1995.	3 798	7 126	10 924	25,94
1996.	2 483	8 908	11 391	27,04
1997.	876	10 689	11 565	27,46
Összesen:	25 704	41 948	67 652	—

A kft. törzstőkéje 42 millió 120 ezer forint. Ebből az önkormányzatot 6 millió 720 ezer forint törzsbetét illeti, meg, míg 18 dolgozó egyenként 1 millió 710 ezer forint törzsbetét tulajdonosa, s 11 dolgozó ugyancsak egyenként 420 ezer forint törzsbetét tulajdonosa lett.

A vagyonpolitikai irányelveknek megfelelően a törzstőke 15 százalékát az ÁVÜ-től kedvezményesen vásároltuk — 2 éves kamatmentes részletfizetéssel, 80 százalékos áron —, a további részt pedig E-hitelből 2 százalékos önrész befizetése mellett. Viszonylag kedvező feltételekben tudtunk megállapodni az OKHB Rt.-vel, a hitel visszafizetésében: 6 év alatt — 1 év türelmi idővel — évi 10, 15, 20, 25, 30. százalékos törlesztéssel.

A Pénzügyminisztérium által összeállított 1991. évi adózási feltételek változatait figyelembe véve számításokat végeztem a társaságot érintő összes lehetőség elemzésével. (Az idei adózási feltételek első tanulmányozásaim szerint csak romlottak.) Ezek a változatok az alábbiak:

1. A társaság nem vállal át semmit, a magánszemély osztalékból fedezi az összes eziránvú kiadását.

2. A társaság átvállalja a pénzintézet hozzájárulásával az E-hitelt, az ÁVÜ-től átvett kedvezményes üzletrészt, továbbá az E-hitel kamatait.

3. A társaság csak a kamatot vállalja át, az E-hitel és az ÁVÜ kedvezményes üzletrészének kifizetése osztalékból történik.

1. táblázat

Év	Többletszüks	
	1. változat	2.
1991.	11 025	
1992.	23 572	
1993.	24 718	
1994.	22 886	
1995.	23 889	
1996.	24 176	
1997.	23 719	
Összesen	153 985	

A számítások során figyelembe vettem az ehhez kapcsolódó egyéb adóterheket (ványa, forrásadó, szja), illetve a lehetséges befektetési kedvezményeket. Számításaim eredményét az *1. táblázat* tartalmazza.

Az összes lehetőség közül a 3. változat ígérkezik a legkedvezőbbnek, de ebben az esetben is különféle jogcímeken (adó, kamatköltség) a 35 millió 400 ezer forintos üzletrészért 6 év alatt 119 millió 100 ezer forintot kellene kifizetni, mely az üzletrész névértékének 3,3-szorosa.

Ez azt jelentené, hogy a dolgozók 6 évig nem részesülnének bérfejlesztésben. Az infláció miatt az életszínvonal erősen csökkenne, továbbá nagymérvű alkalmazotti fluktuáció is fenyeget. További gond, hogy az autójavító iparra jellemző 6—8 százalékos tőkehozadékkal szemben a 40—50 százalék közötti éves tőkehozadék irreális és a társaság tönkremeneteléhez vezet. Ez az adózási feltétel nemhogy nem támogatja, hanem erőteljesen fékezi a privatizációt.

Számításom során optimistán végig 20,5 százalék kamattal kalkuláltam, mely az infláció miatt várhatóan több lesz és a helyzetet tovább súlyosbítja. Ha a kormányzati törekvés nemcsak szóban segíti a privatizációt, hanem a való-

EK: A NEVETŐ HARMADIK

Vigyázz, Amerika!

Bush utazása jól példázta, hogy az USA joggal tart attól: a szigetország számos területen elhódítja tőle a gazdasági világelsőséget. Ezzel párhuzamosan azonban mind nagyobb figyelmet fordítanak az amerikai elemzők a másik gazdasági ellensúlyra az Európai Közösségre.

Az amerikaiak számára egyértelmű, hogy a jelenleg 12 tagországot tömörítő Közös Piac egységesülése új erőközpontot eredményez majd a világgazdaságban. Az amerikai elemzők véleménye szerint a következő években az USA világgazdasági pozícióira nemcsak Japánból és általában Kelet-Ázsiából, hanem az egységesülő Európából is gazdasági-kereskedelmi veszély leselkedik. Valójában tehát három világgazdasági hatalmi centrum versenyének kilátásait kell vizsgálni.

Ami az európai ellensúlyt illeti: 1990-ben az Egyesült Államok lakossága 251 millió, az EK-országoké 328 millió fő volt. A nagyobb népesség nagyobb piacot is jelent, különösen akkor, ha ez kifejeződik a vásárlóerő alakulásában is. Az Egyesült Államokban 1990-ben a bruttó nemzeti termék értéke 5391 milliárd dollár volt, a 12 közös piaci ország összesített GNP-je pedig elérte a 6010 milliárd dollárt. Ennek ellenére ma még az amerikai vásárlóerő-index 16 százalékkal meghaladja a nyugat-európait.

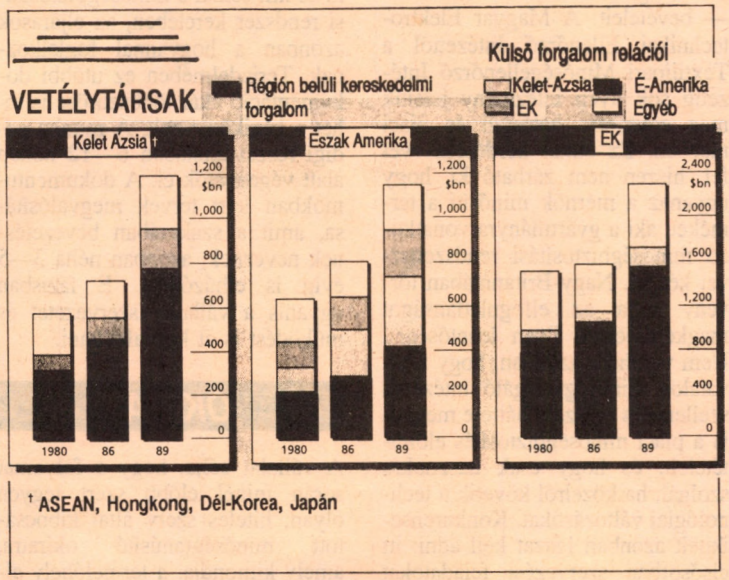

A nemzetek, illetve a gazdasági központok között az exportban a Közös Piacé a vezető szerep. Tavaly a 12 tagország összesen 526 milliárd dollár értékben exportált árut és szolgáltatást, az USA kivitele viszont 393 milliárd dollár volt. Figyelemre méltó adat, hogy az USA energiafogyasztása — olajegyenértékben számolva — 1 milliárd 974 millió tonna volt, míg a Közös Piacé csak 1 milliárd 191 millió tonna.

Ami a világ legnagyobb vállalatait illeti: tavaly a Fortune magazin által jegyzett 500 legnagyobb cégből 164 volt amerikai, 129 pedig az Európai Közösség valamelyik tagországából származó és 111 japán. Az államadósságok területén a Közös Piac vezet: a tagországok összesített államadóssága 2022 milliárd dollár, az Egyesült Államokban ez a szám 1796 milliárd dollár.

A tengerentúlon nem tartják lehetetlennek, hogy a Nemzetközi Valuta Alap és a Világbank székhelyét egy napon majd Nyugat-Európába helyezik át. A két intézmény alapszabálya szerint ugyanis a székhelynek azon a területen kell lennie, ahol a legtöbb szavazat összpontosul. Az új kvótamegállapítás értelmében az USA a Nemzetközi Valuta Alapban a szavazatok 19,6, a Világbankban pedig 15,1 százalékával rendelkezik. Az EK 12 tagállamának esetében a megfelelő adat: 28,9, illetve 29,7 százalék.

Az adatok összevetését még hosszasan lehetne folytatni, annyi azonban bizonyos, hogy az egységesülő Közös Piac számos területen rövid időn belül sarokba szoríthatja majd az Egyesült Államokat. Kontinensünk nyugati részén olyan gazdasági és pénzügyi nagyhatalom van kialakulóban, amely a világgazdaság harmadik góca és ütőképes ellensúlya lesz az USA-nak. Szakértők arra számítanak, hogy egy évtizeden belül jelentősen átrendeződik az ipari nemzetek jelenlegi ligája, s az Egyesült Államoknak a gazdaság és a pénzügyek mind több területén meg kell majd elégednie a második helyezéssel.

G. GY.

1992. JANUÁR 23.

megoldás. A gyenge minőségű olcsó áruk előállításához sajátos technológiára, nagy sorozatokra és olcsó termelési tényezőkre van szükség. A többnyire közepes színvonalra beállt magyar iparvállalatok erre csak komoly átállás után lennének alkalmasak. Paradox helyzet, hogy ma a gyenge minőségű áruk piacán is a fejlett országok vállalatai a versenyképesebbek.

KÉZIKÖNYV

Bármilyen céllal látogasson is a nyugati partner magyar iparvállalathoz, a legtöbbször kíváncsi arra, hogy van-e vendéglátójának minőségi kézikönyve, tanúsított minőségbiztosítási rendszere? Legfeljebb százra tehető azoknak a vállalatoknak a száma, ahol minőségbiztosítási tevékenység folyik, a legfeljebb 30-an jutottak el a minőségügyi kézikönyv elkészítéséig, de mindössze 2—3 vállalat mondhatja el, hogy a cég egészét vagy egy termelősorát hiteles vizsgáló intézet tanúsítással látta el. A cég egészét lefedő, tanúsított minőségbiztosítási rendszere Magyarországon csak a Ganz-Hunslet gyárnak van. Összehasonlításul: ez a szám Franciaországban körülbell 250, és még Ausztriában is tízegynéhány.

Ma a vállalatok többsége mást vár el a minőségfejlesztési tanácsadóktól és szervezőktől, mint három évvel ezelőtt. Akkor az Ipari Minisztérium támogatásával elterjedt a japán Shiba professzor irányításával kidolgozott ÁMR rendszer. (Átfogó Minőségvezetési Rendszer, Total Quality Management, TOM.) Harminc vállalatnál, 11 tanácsadó cég segítségével be

mozog a hazai piacon. C[illegible] mely privát minőségvizsgáló intézetek, mint a bajorországi és a rajnavidéki TÜV (Technisches Überwachungs Verein) vagy a skót Handy Walker. Az utóbbi években az állami minőségvizsgáló intézetek szinte mindegyike tanácsadással egészíti ki hagyományos — az állami költségvetésből és a kötelező vizsgálatok díjából származó — bevételeit. A Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézettől a Textilipari Minőségellenőrző Intézetig sok ilyen intézmény jelenik meg egyszerre hatósági és piaci mezben. Ez etikai kérdéseket vet fel, hiszen nem zárható ki, hogy ugyanaz a mérnök minősíti a terméket, aki a gyártmányra vonatkozó minőségbiztosítási rendszertervet készíti. Nagy-Britanniában törvény tiltja az elfogulatlanságot megkérdőjelező ilyen lehetőséget. Nem vitatható azonban, hogy a hivatalos minőségvizsgáló intézetek szellemi és műszaki háttere megadja a piaci minőségbiztosítás előfeltételeit, és hogy csak hasznukra szolgál, ha közelről követik a technológiai változásokat. Konkurenseiknek azonban igazat kell adni: itt elsősorban szervezési feladatokat kell megoldani, emberekkel kell foglalkozni, nem pedig termékek minőségét ellenőrizni.

A kínálati oldal harmadik csoportja az a körülbelül húsz magyar cég, amelynek semmilyen hatósági háttere sincs. Nekik a legnehezebb a helyzetük, hiszen a megrendelő vállalatok bizalmát azonos feltételek mellett hamarabb elnyeri egy külföldi tanácsadó — különösen, ha abból az országból jött, ahová a magyar cég exportálni akar — vagy egy hatósági hátterű szervező intézet. A magyar minőségfejlesztők e hátránya azonban

minőségi kézikönyv egyes fejezeteinek kifejtése. Ilyen eljárás például a beszállítók minősítése vagy a gyártóeszközök pontosságának ellenőrzése. Míg a kézikönyvet mindenki elolvashatja, addig az eljárások között már gyakran vállalati titkot alkotó technológiai részletek is találhatók. A minőségi kézikönyv 80—100 oldalon azt írja le, hogy ki és mit csinál a minőségbiztosítási rendszer keretében, az eljárások azonban a hogyannal foglalkoznak. Terjedelmében ez utóbbi dokumentáció akár többszöröse is lehet a kézikönyvnek. A munka eddigi részei általában 6—12 hónap alatt végezhetők el. A dokumentumokban leírt tervek megvalósítása, amit a szakmában bevezetésnek neveznek, azonban néha 3—5 évig is elhúzódhat. E fázisban ugyanis a vállalati szervezetet és működést is át kell alakítani.

OKIRAT

A vállalat célja, hogy e folyamat során minél előbb szert tegyen olyan, hiteles szerv által kibocsátott minőségtanúsító okiratra, amely kimondja: a termelőhely alkalmas stabilan jó minőségű termék előállítására. Ilyen dokumentum birtokában könnyebb az export, a beszállítás, az igényes, stabil, jól fizető vevőkör megteremtése. Sok cég azonban nem a bizonyítványt, hanem magát a minőségbiztosítási rendszert akarja. A nagy autógyárak például csak akkor vesznek alkatrészt, ha maguk ellenőrizték beszállítójuk rendszerét. Itt olyan nagy a tét, hogy a minősítést nem bízzák harmadik személyre.

A minőségfejlesztési tanácsadást kínáló cégek között éles, de

céggel való megszerveztetése olyan költséges, hogy azt csak közepes és nagyobb cégek engedhetik meg maguknak. Ebben a szakmában az árakat általában a szervezésre, tanácsadásra, dokumentumkészítésre, oktatásra fordított idővel arányosan szabják meg, de a szabályt néhány kivétel erősíti. Egy 500 fős, egy telephelyes vállalat minőségi kézikönyvének elkészítése 1—2 millió forintba kerül. Az eljárások kidolgozása „eljárásonként" körülbelül 70—100 ezer forint, az összesen 1 és másfél millió közé esik az esetek többségében. A közelmúltban egy több telephelyen országos nagyvállalat minőségbiztosítási rendszerének kiépítését egy külföldi tanácsadó cég 17 millió forintért vállalja. A munka nagysága erősen függ a telephelyek számától. Vannak tanácsadók, akik a kézikönyv elkészítésénél „kiszállnak" és a minőségügyi eljárások elkészítését a vállalatra hagyják, ha azonban mindkét fél kész a további együttműködésre, akkor az oktatásért és a bevezetéshez szükséges tanácsadásért általában napidíj jár. Az utazási és a szállásköltségeket is a megrendelő állja. Külön tételt képez, ha a megrendelőnél folyó munka szükségessé teszi a minőségellenőrzésben meghonosodott statisztikai módszerek bevezetését. Ekkor a szoftverek és betanításuk díja növeli a számla végösszegét.

Természetes, hogy e szolgáltatás piacán igen nagy — bár mostanra csökkenő — szerepet játszanak a hatóságok. A Magyar Szabványügyi Hivatal elsősorban a területen kulcsszerepet játszó szabványok honosítását és elterjesztését végzi. Az MSZH minősíti — szakkifejezéssel: akkreditálja — a minőségvizsgáló intézeteket és a labo-

VISSZASZÁMLÁLÁS NYUGAT-EURÓPÁBAN

Vigyázz, ha jön a gőzhenger!

A nyugat-európai gazdaságok és vállalatok számára ez az utolsó év az egységes európai piacra való felkészülésre. Az Európai Közösség piacára 1993-ban „kinyílik", s a világméretű gazdasági verseny egyik fő hadszintere lesz.

A nyugat-európai vállalatok számára az új, egységes piacon megváltoznak a versenykörülmények. Néhány iparágra az elsorvadás, másokra pedig a terjeszkedés, a versenyhelyzet javulása vár. Az 1993-ra való felkészülés jegyében sok vállalat áramvonalasítja magát, igyekszik javítani termelékenységét és csökkenteni a termelési költségeket. Több cég viszont kénytelen külföldi sikertelenségéből levonni a következtetéseket, s néhány piacról kivonul.

A nagy nyugat-európai vállalatbirodalmak számára egyértelmű, hogy versenyképességük és profitjuk növelése érdekében növelniük kell a kutatásra és a fejlesztésre fordított kiadásaikat. Tudják azt is, hogy az új termékek „újdonságideje" csökken, és az új termelési technikák, technológiák bevezetésére a korábbinál kevesebb idő áll rendelkezésre. Új termelési eljárásokat kell meghonosítaniuk, s ebben elsősorban Japántól van mit tanulni. (A szigetországban már elterjedt, Európában kevésbé az úgynevezett „just in time" termelés, amikor a cégek nem tartanak raktárkészleteket, hanem beszállítóik percre pontosan hozzák az alapanyagokat, a részegységeket és az alkatrészeket.)

Nyugat-Európa a nemzetközi versenyben igen kedvező pozíciókkal rendelkezik az élelmiszeripar, a vegyipar és a gyógyszeripar területén. A Nestlé, a Beecham, a BASF, a Shell valódi világcégek, amelyek megállják a helyüket a nemzetközi piacokon is. Sok neves nagyvállalat azonban csak odahaza „nyerő", a globális piaci versenyben alulmarad. Ezek a cégek 1993-tól, amikor a japán és az amerikai vállalatok megfelelő felkészülés után megpróbálják bevenni az „Európa-erődítményt", saját nemzeti piacaikon sem számíthatnak sok jóra.

JAPÁN KONTRA USA

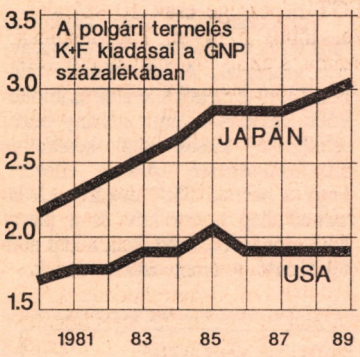

1993 után a nyugat-európai vállalatok számára a piaci versenyben a fő veszélyt a japán cégek jelentik, hiszen a japán termelési módszerek és rendszerek sok esetben még az amerikaiaknál is eredményesebbek és hatékonyabbak. (Japánban 16,8, az Egyesült Államokban 25,1, Nyugat-Európában pedig 36,2 óra alatt állítanak elő egy gépkocsit.)

Figyelemre méltó a japán „gőzhenger" támadása a K+F területén is: az Egyesült Államokban a GNP 2 százalékát fordítják kutatásra és fejlesztésre, míg Japánban több mint 3 százalékát. (1989-ben az USA-ban ez az összeg 100, Japánban pedig 58 milliárd dollár volt. Az adatok nem tartalmazzák a hadiipari K+F kiadásokat.) Kontinensünk nyugati felén a K+F kiadások alig haladják meg az egyes országokban a GNP 1 százalékát. Érdemes áttekinteni Nyugat-Európa versenyhelyzetének alakulását két kiemelkedően fontos ágazatban (elektronika és vegyipar) az 1993-as közös piaci „nyitány" előtt.

NYUGAT-EURÓPAI CÉGEK A VERSENYBEN
A VÁLLALATOK SZÁMA EGYES IPARÁGAKBAN A FORTUNE 500-AS TOPLISTÁJÁN

Iparág	Európa	USA	Japán
Repülőgép-gyártás	6	10	0
Divatcikk	0	2	0
Alkoholos- és üdítőital	7	4	2
Építőanyag	8	5	3
Vegyipar	18	14	9
Komputer és irodagép	3	9	3
Elektronika	10	16	15
Élelmiszeripar	14	21	8
Faipari termékek	6	12	5
Bútor	0	1	0
Ipari és mezőgazdasági gépek	13	8	6
Ékszeripar	0	0	1
Fémfeldolgozás	7	4	6
Fémipar	18	7	9
Bánya- és kőolajtermelés	7	0	0
Autó- és alkatrészek	14	7	17
Olajfinomítás	16	16	7
Gyógyszeripar	7	10	2
Nyomdaipar	4	4	2
Gumi- és műanyagok	3	2	4
Tudományos és fotóipari felszerelések	0	5	2
Háztartási vegyipar	3	3	2
Textilipar	1	1	4
Dohányipar	3	3	1
Játék- és sportfelszerelés	0	0	1
Közlekedési eszközök	1	0	1
Összesen	***169***	***164***	***110***

Az előrejelzések szerint a következő években Nyugat-Európában az elektronikai ipar fejlődik majd a leggyorsabban. (Az ágazat forgalma világméretekben évi 9 százalékkal bővül.) A fejlődés azonban nemcsak kontinensünk nyugati felén gyors ezen a területen, hanem Japánban, Dél-Koreában és Tajvanon is. Nyugat-Európa külkereskedelmi mérlegének hiánya az elektronikai termékek területén meghaladja a 10 milliárd dollárt. Ez jelzi, hogy például a számítógépek piacán olyan világméretű „játékosok", mint az IBM, a Compaq, a Digital Equipment és az Apple elorozták a piac nagyobbik részét a patinás nyugat-európai gyártóktól.

A Siemens, az Olivetti, a Bull, a Thompson, a Philips világmárkának számít. Többségük tavaly mégis veszteséggel zárta az évet, s csak a Siemens, az Alcatel és a Philips forgalma haladta meg a 15 milliárd dollárt. Az elektronikai ipar nyugat-európai „márkáinak" nem kellő sikeressége abból fakad, hogy az ágazat szétforgácsolt. Így sem a kutatás-fejlesztés, sem a korszerű termelés, sem pedig a világméretű értékesítési stratégia területén nem tudják felvenni a versenyt az amerikai és a japán vállalatbirodalmakkal.

A vegyipar és a gyógyszeripar valódi sikerágazat Nyugat-Európában. Az élelmiszer- és az autóipar után a vegyipar és a gyógyszergyártás az EK harmadik legjelentősebb ipari ágazata. Kereskedelmi mérlege a kívülállókkal szemben tavaly 27 milliárd dolláros többlettel zárult. A világ 10 legnagyobb vegyipari és gyógyszeripari vállalata közül hét nyugat-európai. A BASF, a Bayer, a Hoechst, az ICI, a Rhone-Poulenc, a Ciba-Geigy és a Norsk Hydro nevét és termékeit jól ismerik az egész világon. Termékeik, készítményeik eredményesen versenyeznek a világpiacon a nagy amerikai cégek — a Du Pont, a Dow Chemical és a Monsanto — gyártmányaival. Ebben az ágazatban egyelőre nem kell tartani a japán versenytársak előretörésétől, a szigetország vegyipari és gyógyszeripari vállalatai ma még elsősorban az ázsiai piacokon tevékenykednek.

Az általános kép az, hogy Nyugat-Európa nagyvállalatai az idén fokozott pozícióharcot vívnak egymással annak érdekében, hogy 1993-ban az egységes piacon minél kedvezőbb körülmények között startolhassanak. Brüsszel szerint ez a „belső" pozíciókeresés azzal a veszéllyel jár, hogy az érintett vállalatok kevesebb figyelmet fordítanak az Európán kívüli piacokra és műszaki fejlődésre. Miután a nyugat-európai ipari ágazatok az elmúlt évtizedekben jócskán vesztettek piacot és számottevően csökkent versenyképességük, 1993 után csak akkor maradhatnak eséllyel versenyben, ha jelentősen növelik termelékenységüket, termelésük és termékeik minősége pedig eléri az egyes ágazatok vezető cégeinek színvonalát. Ennek érdekében mielőbb át kell alakítani a termelésszervezést, a minőségellenőrzés rendszerét. Nem kevésbé fontos az úgynevezett integrált termelés és az egyes feladatokra szakosodott csoporttermelés bevezetése. Az érintett nagyvállalatok és Brüsszel véleménye megegyezik abban, hogy a nyugat-európai ipari termelés csak akkor lehet versenyképes 1993 után, ha a vállalatok piaci agresszivitása növekszik, ha kevésbé lesznek provinciálisak. Mindenekelőtt azonban a legkorszerűbb termelési és értékesítési módszerek, technikák átvétele, alkalmazása szolgálhat a túlélés és a versenybenmaradás biztosítékául.

GONDA GYÖRGY

sokra kivetett embargó feloldásáról szóló tárgyalásokat Irak az utolsó pillanatban mondta le. Ugyan a piacok már nagyrészt diszkontálták az Irak visszatérésével kapcsolatos híreket, mégis kisebb mértékű, napon belüli áremelkedés zajlott le. A hír jelentősége nem annyira önmagában, hanem inkább abban rejlik, hogy így az OPEC lényegesen könnyebb helyzetbe kerülhet, amikor február 12-i értekezletén a termelés visszafogásáról kell döntenie az árak emelése érdekében. Továbbra is egymásnak ellentmondó találgatások látnak napvilágot az OPEC-értekezlet várható kimenetelével kapcsolatban.

A piaci várakozások továbbra is 1—2 millió hordó/nap termelés-visszafogással számolnak, amennyiben az OPEC jelentősebb áremelkedést kíván elérni. A kulcskérdés persze továbbra is Szaúd-Arábia rugalmassága lesz a tárgyalásokon. Az már látható, hogy Szaúd-Arábia ugyancsak tekintettel van az USA gazdasági

A Brent kőolaj áralakulása, dollár/hordó

helyzetére és Bush elnök újraválasztási esélyeire.

A márciusi IPE Brent kőolaj esetében a 18,50 dollár/hordó árszintnél kialakult igen erős resistance (ellenállási) szint már kétszer visszatartotta a piacot a jelentős áremelkedéstől. A folyamatosan emelkedő árak egyre szűkebb sávba szorultak be. A kialakult formáció, az úgynevezett háromszög előrevetítette a 18,50 dollár/hordó resistance áttörését és a mérési módszerek alapján első ütemben 19,00 dollár/hordóig történő emelkedését. Az OPEC-értekezletet megelőzően további jelentős mozgásokra már nem lehet számítani. Az követően pedig az OPEC döntésétől függően alakulnak az árak.

HORVÁTH—KAJÁRI

rumbúza és 750 ezer tonna keménybúza 143, illetve 130 dollár/tonna C + F érkező kikötő áron. Szíria, Sri Lanka és Japán kerestek körülbelül 600 ezer tonna opciós származású búzát.

Egyiptom kapott lehetőséget az USDA-tól 250 ezer tonna EEP búzaliszt vásárlására.

A chicagói jegyzések újabb 10 cent/bushelt emelkedtek, a márciusi termin pénteken 452,50 cent/bushelben zárt. A nominális fobár a Mexikói öbölben 184 dollár/tonnát tett ki.

A Közös Piac 690 ezer tonna búzaexportot hagyott jóvá a FÁK részére körülbelül 120 dollár/tonna átlagáron a német Hermes hitel keretében, illetve 138 dollár/tonna fob-áron a francia búzára vonatkozóan. Az elmúlt napokban ehhez képest csökkent az exporttevékenység.

Az árpa ára 98 dollár/tonna európai kikötőben.

A kukoricajegyzések Chicagóban a búzával szimpatizálva erősödtek, a hét közepén a spekulációs tőke 3—4 centtel emelte meg az árakat, később, újabb hírek hiányában kicsit visszacsúsztak a jegyzések. A márciusi jegyzés pénteken 264,75 cent/bushelt tett ki. Az USA fob-ár 115 dollár/tonna volt.

A szójapiacon az egyes termékek ára eltérő irányba változott a két legerősebben ható piaci faktor hatására. Az argentínai esőzésekről érkező hírek lenyomták a szójabab és -olaj árát távolabbi hónapokra, ugyanakkor a Független Államok Közösségének várható szójadara-vásárlásai erősítették a darajegyzéseket: az utóbbi döntés elhúzódása azonban a hét végére alacsonyabb árakat hozott. A pénteki zárások márciusra: szójabab 570,50 cent/bushel, szójaolaj 18,93 cent/libra, szójadara 175,40 dollár/short tonna.

A dél-amerikai prémiumok szójadarára csökkentek, még az ótermésre is, bár némely berakó kikötőben hosszú a hajók várakozási ideje. A brazil pellet fob-ára 200 dollár/tonna alá esett.

A következő napokban csak a FÁK vásárlásai erősíthetik az egyes termékek árát, ezek hiányában árcsökkenés valószínű.

DR. VISKY KATALIN

pont elérése. A vásárlók mellett az eladók is távol tartják magukat a piactól, őket a chilei rézbányászok küszöbön álló sztrájkja, illetve a kínai fémdeficitről elterjedt hírek riasztják. Egyes elemzések szerint Kína fémmérlegéből mintegy 140—150 ezer tonnás réz hiányzik. A bizonytalan termelési faktorokhoz lassan a FÁK gondjai is hozzáadhatók. A süllyedő árak mindezek alapján 2170 dollárnál támogatásra leltek és a pénteki zárásra 2190 dollárra emelkedtek.

Az orosz fémipar helyzetét az alumínium mellett a nikkelpiacon kíséri a legnagyobb figyelem. A norilski kombinát termelését környezetvédelmi, szállítási és gazdaságossági szempontból is megkérdőjelezik, bár rövid távon aligha kapnak ezek a szempontok prioritást egy döntés során. Az eddig megszokotthoz képest is bizonytalanná vált orosz szállítások mellett a német acélipar bértágyalásai is támogatták a jegyzést: megnőtt a sztrájk elkerülésének esélye, amikor a szakszervezetek elfogadásra javasolták a munkaadók módosított bérjavaslatát. Erről az egyes termelőknél február 7. és 12. között szavaznak. A jegyzés 7685 és 7970 dollár között mozgott a héten, igazán csak a 7700 dolláros alátámasztás látszott veszélyben. Ez is azt jelzi, hogy ha a jelenlegi ártámogató tényezők hatása elmúlik (például egyezség születik a német acéliparban vagy komolyabb orosz szállítmány érkezik európai kikötőbe), a piac könnyen irányt vehet 7500 dollár, vagy még alacsonyabb szintek felé. A pénteki záróár 7920 dollár volt.

Ahogy a piac túljutott a februári lejáratú opciók utolsó lehívási napján (február 5.), a közelmúltban kialakult technikai fémszűke szinte teljesen elveszítette jelentőségét. Tovább gyengítette a piacot az is, hogy a tőzsdei készletek pénteken rekord szintre, 175 ezer tonna közvetlen közelébe emelkedtek. 1140 dollárnál erős alátámasztás alakult ki, ezt elsősorban európai nagykereskedői vásárlások alakították ki. További támogatást kaphat a piac a termelési oldalról is, mivel az ausztrál horganygyártóknál a hónap végén kezdődnek meg a bértárgyalások. Pénteken 1145 dolláron zárt a tőzsde.

A Refind Metals az elmúlt hét végén bezárta az évi 18 ezer tonna szekunder ólmot gyártó memphisi üzemét, mert az alacsony árak veszteségessé tették a termelést és a piac lustasága nem is ígéri a helyzet gyors változását. A heti árváltozásokban a dollár gyengülése komoly szerepet játszott. Pénteken 290,5 sterlingen zárt a piac, a 290-es szint áttörése esetén 285—287 sterlingre eshet vissza az ár.

Volt olyan nap a héten, amikor az önkötések mindössze 5 dolláros ársávban mozogtak. A hét második felében Távol-Keletről érkeztek számottevőbb vásárlások, amit néhány brazil szállítmány kiesése vagy késedelme tett szükségessé. Annak ellenére, hogy a pénteki 5580 dolláros záróár technikailag konstruktív és a piacot 5600 dollár fölé lendítheti, a kép nem túl biztató, nyomott árakat várunk.

Diszkontkincstárjegy-aukció kedvezőbb üzleti feltételekkel

Az MNB minden szerdán de. 10 órai kezdettel tart diszkontkincstárjegy-aukciót, ahol bármely **jogi személy** írásban ajánlatot tehet a vásárolni kívánt 500 000 forintos névértékű értékpapírok mennyiségére és vételárára.
A kincstárjegy a rövid lejáratú befektetések piacán kiemelten magas, kockázatmentes hozamot biztosít. Páros héten szerdán **30 napos lejáratra,** páratlan héten szerdán **90 napos lejáratra** lehet befektetni.
Az aukció Üzleti feltételei és az Ajánlati nyomtatványok az MNB **Nyíltpiaci osztályán**
(V., Szabadság tér 8. IV. 441.), és
az MNB **megyei igazgatóságainál** szerezhetők be.
Tel.: 132-3921, Fax.: 153-1550, 132-1934 MNB

30 napos lejáratú diszkontkincstárjegy-aukció

Értékesítésre felajánlott összeg (Millió forint)	1000.0
Elfogadható legalacsonyabb ár (névérték %-a)	97.48
Elfogadható maximális éves hozam (%)	31.45
A benyújtott ajánlatok összege (M Ft)	366.5
Az elfogadott ajánlatok összege (M Ft)	361.0
Maximális éves hozam (%)	31.45
Minimális éves hozam (%)	29.92
Átlagos éves hozam (%)	31.07
Átlagos eladási ár (%)	97.51
Összes eladott mennyiség (Millió forint)	1000.0

Következő aukciók dátuma:
30 napos lejárat: 1992. február 19.
90 napos lejárat: 1992. február 12.

92. II. 13.

A „béke osztaléka"

Hadicégek kényszerfogyókúrán

A Szovjetunió szétesése, az amerikai és az orosz fegyverzetcsökkentési lépések, valamint az Egyesült Államok katonai költségvetésének jelentős megnyirbálása rendkívül rossz hír a tengerentúli fegyvergyártó vállalatok és hadiipari cégek számára. A következő öt évben összesen 50 milliárd dollárral kurtítják meg a Pentagon költségvetését, amely a szakértők véleménye szerint az 1993-as pénzügyi évre tervezett 285-ről az ezredfordulóra 200 milliárd dollár alá csökkenhet.

„Lopakodó" 75 helyett 20

A fegyverzet- és a kiadáscsökkentés miatt az amerikai hadiipari cégeknek a következő években komoly nehézségekkel kell szembenézniük. A „béke osztaléka" elsősorban a Pentagon legfontosabb szállítóit — McDonnell Douglas, General Dynamics, Lockheed, Northrop, Rockwell, Grumman — és azok alvállalkozóit hozza majd nehéz pénzügyi helyzetbe, de kijut a „bajból" többek között a General Motorsnak, a General Electricnek és a Boeingnek is. A United Technologies már be is jelentette, hogy üzemeiből százat bezár és dolgozóinak 7 százalékát — mintegy 14 ezer főt — elbocsátja. Hasonló bejelentések megtételére kényszerül valószínűleg a hadiipar több más vezető vállalata is, hisz egyelőre nincsen kidolgozott stratégiájuk a békegazdaságra való átállásra.

A kiadáscsökkentés keretében a légierő a tervezett 75 helyett csupán 20 B—2-es („Lopakodó") bombázót vásárolhat. A Pentagon törölte a Seawolf tengeralattjáró-programot, amely jelentős anyagi gondok elé állítja a General Dynamicset. A vállalat a darabonként egymilliárd dollárba kerülő tengeralattjáróból harmincat szállított volna az USA haditengerészetének. A fegyverzetcsökkentés keretében fölhagynak többek között a kisebb méretű interkontinentális rakéták fejlesztésével, valamint a Trident tengeralattjáróról indítható rakéta új robbanófejeinek gyártásával — s a sort még hosszan lehet folytatni.

Az új helyzetben az amerikai hadiiparnak természetesen a jövőben is lesznek megrendelései a Pentagontól, s folytatódnak egyes kutatási programok is. De mindezekre kevesebb megrendelés és pénz jut, tehát az érintett vállalatoknak és kutatóintézeteknek „karcsúsodniuk" kell.

Kritikus év:1994

A hadiipari szállítók a zsugorodó katonai költségvetésre hisztériával és bénultsággal reagáltak. Idén és jövőre még nem érzik meg igazán a katonai kiadások megnyirbálását, az első kritikus esztendő 1994 lesz. Az erre való felkészülés jegyében néhány cég már költözőben van a drága Dél-Kaliforniából az USA olcsóbb államaiba. A hadiipari üzletágban érdekelt vállalatok többsége viszont csak most ocsúdik és igyekszik megtervezni a belátható jövőt.

Néhány megkísérli diverzifikálni tevékenységét, s igyekszik termelését — nem kis beruházások árán — a polgári piac szolgálatára, igényeire átállítani. A repülőgépgyártók a felszabaduló katonai kapacitásukat szeretnék átállítani és átcsoportosítani polgári repülőgépek előállítására, gondot jelent viszont az, hogy ezen a piacon most meglehetősen csekély a fizetőképes kereslet. Egy másik lehetőség a fegyverexport növelése, ennek viszont most nem igazán kedvez a nemzetközi helyzet. (Érdemes megjegyezni, hogy a francia és a brit hadiipart az elmúlt két évtizedben elsősorban az export tartotta életben.)

Talpon maradók

A Pentagon szállítóinak többsége hamarosan kényszerfogyókúrába kezd, néhány vállalat azonban a jelek szerint károsodás nélkül marad majd talpon. Ezek közé tartozik a Patriot-rakéták gyártója, a *Raytheon*, valamint az űrtechnikában éllovas *Martin Marietta*. Tankokat, tengeralattjárókat, repülőgépeket és egyéb fegyvereket ezután is gyártanak majd az USA-ban, a hadiipari biznisz zsugorodása azonban sok kellemetlenséggel jár az egész gazdaság számára. Várhatóan növekszik a munkanélküliség és visszaesnek az ipari megrendelések. Ugyanakkor a felszabaduló költségvetési pénzek hatékonyabban szolgálhatják az amerikai szociálpolitikát, s talán a rászoruló nemzetek segélyezését is. **(g. gy.)**

annibál

bál" otthonában

Egy rockzenész együttes pedig azért vette fel a Bois de Boulogne nevet, mert ott találták meg a bőröndöt a holland leány tetemének maradványaival. Az együttes dalokat ad elő Sagawa tiszteletére.

Legutóbb interjút közöltek vele, miután különösen botrányos cikke jelent meg egy olyan japán folyóiratban, amely a „nem normálisok" részére készült. Szenvtelen arccal jelentette ki, hogy „fetisizmusból evett emberhúst". Csak akkor fogta el izgalom, amikor közölték vele, hogy cikkét áldozatának családja is olvasta. „Sohasem hittem volna, hogy írásaim Franciaországba is eljutnak" — mondta remegő hangon.

EXPRESS
UTAZÁSI IRODA

VILÁGVÁROSOK REKLÁMÁRON —
AZ EXPRESS UTAZÁSI IRODÁNÁL

RÓMA — márc. 19-től minden csütörtökön — 4 nap, 7700 Ft.
PÁRIZS — máj. 30-tól minden szombaton — 4 nap, 7800 Ft.
RÓMA—NÁPOLY—SORRENTO—POMPEJI—CAPRI SZIGETE—RIMINI—SAN MARINO — jún. 8—14. között 25 000 Ft.

Utazás „Setra" emeletes luxusautóbusszal, mindhárom útvonalon.
Jelentkezés és részletes felvilágosítás minden budapesti és a ceglédi Express Utazási Irodában.

TV1

10.55–15.00 Téli Olimpia **16.00** Délutáni egyenleg **16.10** Magyar siker Meauxban **17.00** LA SEPT • Paletták • Alain Jaubert és Pascal Vimenet filmjei **17.30** Folyt. köv. • Tell Vilmos • Fr. filmsor., 26/19. **18.00** Pénzvilág **18.10** Menedzser Magazin **19.00** Mini klip-mix **19.15** MOST **19.40** Esti mese **20.00** Híradó **20.25** Telesport **20.35** Egészséget mindenkinek **21.10** Zürichi páncélterem • NSZK filmsor. • Tabuk és zöld kövek **22.05** Közjáték (ism.) **22.10** AKTuális **22.30** A Balázs Béla Stúdió filmjei: Női kezekben • A másik oldal **23.15** Pege Aladár és barátai **23.55** Késő esti Híradó **24.00** BBC Híradó

TV2

KELLEMES DÉLUTÁNT!
Műsorvezető: Kudlik Júlia és Dömsödi Gábor

16.05 Műsorelőzetes – Időjárás **16.10** Ecranul nostru • A Szegedi Körzeti Stúdió román nyelvű nemzetiségi magazinja **16.35** Ötről hatra • A TV2 zenés tájékoztató műsora **17.35** Gyerekeknek **18.00** Híradó **18.12** Időjárás **18.15** Kalotaszegi muzsika **18.38** Dominó • Telefonos játék

JÓ ESTÉT!
Műsorvezető: Lőrincz Gabriella

19.00 Testestől lelkestől • NSZK tévéfilmsor., XXVI/8. **19.44** A költészet percei **20.00** Körzeti tévéstúdiók műsora • Bp-i telefonszám: 132-9329 • Pécsi telefon: (72) 10-533 • Szegedi telefon: (62) 12-715 **21.00** Souvenir • NSZK zenés film **21.25** Esti egyenleg• Napi képes hír- összefoglaló **21.50** Téli Olimpia

SUPER

18.00 Wyatt Earp • Westernsorozat **18.30** Kém vagyok • Amerikai filmsorozat **19.30** Belső kiadvány • Hírmagazin **20.00** Sportmagazin • Események a világ minden tájáról **21.00** Túl a holnapon **22.00** BBC-hírek, időjárás-jelentés **23.00** Kém vagyok • Amerikai filmsorozat **0.10** Metal Hammer Hard Rock Club **1.30** Super bevásárlás

SCREENSPORT

14.00 Nemzetközi motorsport **15.30** Futball Uruguay–Chile **16.30** Monte-Carlo-rally **17.30** Jégkorong – NHL Los Angeles–Pittsburgh **20.30** Futball • Argentína–Ecuador **21.30** Símagazin **22.30** Spanyol futball **0.30** Boksz az USA-ból

PRO7

12.10 Jake és McCabe (ism.) **13.05** Russicum – az ördög napjai (ism.) **15.00** Mr. Belvedere • Amerikai vígjátéksorozat • Eggyel több feleség **15.55** Állatian előkelő (ism.) **16.05** Ben Cropp: A takolai cápahívogató • Ausztrál dokumentumsorozat **17.00** Rajzfilmsorozat • Malacot fogott! • A vállalkozás • Valódi szellemirtók • Garfield és barátai **19.00** A kemény fiúk • Amerikai akciósorozat **20.15** Nincs hely futni • Ausztrál krimi **22.05** A különleges osztag • Ausztrál akciósorozat **22.55** Halálosabb, mint a férfiak • Angol kémparódia **0.50** Az útonálló (ism.) **1.50** A városi cowboy (ism.) **4.10** Félho-mályos zóna (ism.)

RTL

13.00 Egy apával több Családsor. **13.30** A kalifo niai klán • Családsor. **14.2** A springfieldiek története • Csa ládsor. **15.05** Dallas • Csa ládsor. **15.55** CHiP's • Krimi sor. **16.45** Kockázatos! **17.1** Játékshow Harry Wijnvoordda **17.45** RTL videoshow **18.00** Tizenegy 99 • Magazin élő adásban **19.15** Jump Stree 21 • Krimisor. **20.15** Szuperrajongók • Sztárok és rajongók emberközelben **21.15** Vészkiáltás • Valódi események, amelyek a címlapra kerülnek **22.15** A menő • Fr. akciófilm **24.00** Út kötelességből • Am. sor. **0.50** Harc a maffia ellen • Am. sor. **1.40** Félhomályos zóna • Sci-fi sor. **2.00** A varázslók • Ang. horrorfilm **3.25** Férfiak a fiúk városából • Am. játékfilm **5.05** Órák után • Ifjúsági magazin

James Hough

TV-TÉVÉ

Február 13., csütörtök, 18.00—22.00 óráig.
18.00 Műsorismertetés. 18.05 Srácskarika. Maya, a méhecske. 18.33 A természet világa. Angol ismeretterjesztő sorozat. 19.00 Power kapitány. Amerikai sci-fi-sorozat. 19.26 Pénteki ajánlat. 19.28 TV-tévé autó-motor magazin. 20.00 A fáraó. Lengyel film II/1. 21.00 Trans World International. Amerikai profi jégkorong-bajnokság. 21.25 Civilpálya. Narancsnapok. Műsorvezető: Gyöffy Miklós. 22.00 Műsorzárás. Felelős szerkesztő: Rózsa Péter. Művészeti vezető: Born Ádám. Ismétlés vasárnap 8.00—12.00 óráig.

Február 14., péntek, 20.00—24.00 óráig.
20.00 Műsorismertetés. 20.07 Sportmagazin. 1. Trans World International. A labdarúgás története. 2. KESZ Teremlabdarúgó Kupa (összefoglaló). 21.00 A fáraó. Lengyel film II/2. 22.40 Szociófotó. Örökbefogadás III/3. 23.05 Politikai biliárd. Frei Tamás műsora. Vendégek: Kende Tamás nemzetközi jogász, Gádor Iván újságíró. 24.00 Műsorzárás. Felelős szerkesztő: Rózsa Péter. Művészeti vezető: Born Ádám. Ismétlés vasárnap 20.00—24.00 óráig.

NAP-TV

Péntek reggel ismét Nap-TV a TV2 csatornáján, hírekkel, vallási rovattal, kulturális magazinnal, sporttal és külföldi jelentésekkel.
Tervezett témák: — Magyar gyógyszer a sugárbetegség ellen — Szépségideál modern szemmel — Vuk Draskovits Budapesten — Ügynök-ügyek Németországban és idehaza — Kik írják a reklámszövegeket? — Párbaj: Bogárdi Zoltán és Michalik László között a SASAD-ról — Varázslónő Kenyából — TIME rovat: Jönnek a japánok? — Romániából jöttem: Csapody Miklós — Kinn, padon Varga István, a Pesti Hírlap kiadója — A Nap-TV hívható a 27-28-811 és a 27-28-812 telefonszámon.

Holnap reggel 6.00 A tervezett tartalom traumát? Tanfolyam az emberek beszélr Egy város minde tudósítunk — Tegy Valentin napján - szakértője, Fábry S válogatunk — A Betegsegélyezési Tá tévédoktort, Lavicsko Továbbá hazai sporttudósításokkal, mérleggel, kulturális képernyő elé a TV1- Főszerkesztő: Sárk Márton, műsorvezet

KOSSUTH

12.30 Mindennapi tudomány • Bioritmus **12.40** Külpolitikai figyelő **12.50** Törvénykönyv **13.05** Falurádió (ism.) **13.20** Hagyományápolók **13.45** Hitélet • Vallási krónika **14.05** Klasszikusok mindenkinek • Nagy mesterek muzsikájából **15.05** Kossuth-klub (ism.) **16.20** Örökzöld filmmelódiák **17.05** Magyarországról jövök... • Művek, műhelyek, művészek **18.30** Ráadás **19.05** Sportvilág **19.35** Összeállította: Göncz Árpád **20.05** Zenefórum **20.30** Határok nélkül **21.05** Kossuth-klub **21.55** Ajánlott levél **22.30** Fórum **23.05** Kis éji zene

PETŐFI

12.00 Nótaparádé **12.45** Rólunk van szó **13.05** A Szabó család (ism.) **13.30** Fúvósegyüttesek felvételeiből **14.00** Kabarécsütörtök **17.05** Napóra **18.00** Rockhullám • A Skorpió együttes hangversenye a sitkei kápolnában **18.30** Helykereső **19.30** Észkerék • Telefonos játék gyerekeknek **20.30** Ez érdekes **21.05** Daráló • Folytatásos ifjúsági történet **21.35** Heavy-metal híradó **22.00** Sanzonfélóra **22.30** Jazzlista **23.03** Sporthíradó **23.10** Napforduló

BARTÓK

12.05 Hangverseny délidőben **13.38** Purcell: Gyászzene Mary királynő emlékére **14.05** Az igazi • Márai Sándor regé-

KERAVILL
Csereakciók, házhoz
garancia: KERAVILL,

Száz jól értesült néző

CIA-TV: nonstop kémműsor

Nem akármilyen televíziós műsor sugárzása kezdődik meg hamarosan az Egyesült Államokban. Egyik különlegessége az lesz, hogy rendszeres nézőinek száma nem haladja meg a százat, a másik pedig, hogy a programot az amerikai hírszerzés szerkeszti és sugározza majd a CIA központjából, a Virginia állambeli Langleyből.

Lemaradt hírszerzők

Robert Gates, a CIA igazgatója megunta, hogy szervezete — az ő szavaival élve — XIX. századbeli módszerekkel továbbítja az információkat. Az illetékes kormányhivatalnokok és főtisztek ugyanis minden reggel írásos összefoglalót kapnak az előző nap beérkezett legfontosabb kémjelentésekből, műholdas felvételekről készült elemzésekről. Gates szerint ennél a módszernél sokkal hatékonyabb és gyorsabb a „nyilvános" televíziós társaságok hírszolgálata. A reggeli kémjelentés-összefoglalók ugyanis számos olyan információt, értesülést tartalmaznak, amelyekről már az előző nap hírt adott az elektronikus és a nyomtatott sajtó. Jól emlékszik még a világ arra, hogy tavaly az Öböl-háború eseményeit karosszékben követhette nyomon a CNN hírtelevízió jóvoltából. Számos esetben a CIA előbb értesült a közel-keleti történésekről a CNN adásaiból, mint a saját hírszerzőitől és a műholdképek elemzőitől.

Gates megrendelésére és támogatásával átfogó tanulmányt készíttetett a CIA az információáramlás meggyorsítására, s a rossznyelvek szerint a CNN „überolására". Legalábbis ami a kormánykörök információellátását illeti. A tervek szerint a nem távoli jövőben a CIA-központból heti hat napon át 24 órás „kémműsort" sugároznak, természetesen szigorú biztonsági intézkedések mellett. A programok a legfrissebb kémjelentéseket, műholdfelvételeket és a beérkezett hírszerzői ügynökinformációk részletes elemzését tartalmazzák. Alapelv, hogy három óránál régebbi információk nem kerülhetnek képernyőre, más szavakkal: az illetékesek számára három órán belül továbbítani kell az értékesebb kémértesüléseket.

Státusszimbólum

A CIA tv-adása valóban csak a legfontosabb állami és katonai vezetők számára lesz elérhető. Erről különlegesen titkos és százszázalékosan biztonságos elektronikus rendszer gondoskodik. Szakértők véleménye szerint a zártláncú adásokat nem lehet „leszívni", kizárt tehát annak a lehetősége, hogy a szupertitkos információk illetéktelen képernyőkön is megjelenjenek. Érthető okokból a CIA semmit sem hajlandó elárulni a kémtévéprogram műszaki részleteiről és megoldásáról. A különleges monitor, amelyen a CIA adása fogható lesz, mindenesetre újabb státusszimbólumnak számít majd az USA-ban a katonai és a politikai elit körében. Egyúttal várhatóan növeli majd a CIA tekintélyét és hírnevét, amelyet nem kevés kritika ért az elmúlt hónapokban.

Újabb meglepetések

A CIA is keresi a helyét az új helyzetben, s önelemzése szerint a jövőben nagyobb figyelmet fog fordítani a gazdasági hírszerzésre, valamint a terrorizmus elleni küzdelemre és egyes fejlődő államok atomhatalmi törekvéseire. Nem kétséges, hogy a hivatásos és a „bedolgozó" hírszerzőknek is jobban össze kell szedniük magukat, mert a szemfüles újságírók és tévériporterek jó kapcsolataik révén egyre többször körözik le a hírszerzést.

Régi szabály, hogy a hivatalnokseregnek állandóan bizonyítania kell fontosságát és nélkülözhetetlenségét. Hasonló helyzetben van most a CIA is, amely több mint tízezer embernek ad kenyeret. Gates szerint a CIA-nak meg kell újulnia, s véleménye szerint a szervezet képes is erre. A kémtévé ebben a folyamatban csak egy lépés, a CIA-főnök szerint a szervezet még jó néhány meglepetést tartogat Washington számára.

(g. gy.)

Ötmillió fertőzött számítógép

Michelangelo születésnapján jön a komputervírus

Tettes is, áldozat is a gyerek

Dickensi világ

Nem elég, hogy erősen növekszik a bűnözés, de — a jelek szerint — növekedni is fog: utánpótlásnak ott a népes (?) gyereksereg. Mint a legfőbb ügyész tegnapi tájékoztatóján megtudtuk, terjedőben a családi bűnözés. A nem büntethető 14 éven aluliak sokszor a felnőttekkel együtt mennek lopni. Dickensi világ! Már 1990-ben is 12 ezer kiskorú sértette meg a törvényt. Többségük budapesti.

— *A gyerek tettes is, meg áldozat is, nem?* — A Legfőbb Ügyészség Gyermek- és Ifjúságvédelmi Osztályának helyettes vezetőjével, *dr. Molnár Emőkével* beszélgettünk, aki korábban hosszú időn át a Fővárosi Főügyészség Ifjúságvédelmi Osztályán dolgozott.

— Induljunk ki abból: Budapesten mind több a kolduló, kéregető gyerek, a periférián élő család — mondotta az ügyész. — Innen csak egy lépés a zsebtolvajlás családi segítséggel, s a betörés, a rablás baráti társaságban; a gyerekekre, a fiatalokra a csoportos elkövetés jellemző. Tetteikért — ha velük együtt cselekedtek — a felnőtt, a szülő felel, a gyereket pedig különféle formákban gondjaiba veszi a gyámhatóság.

— *Mintha az ilyen ügyekben csökkent volna a hatóságok aktivitása. Egyesek szerint az ügyészség is lábhoz tett fegyverrel vár. Tétovázik: nem tudja, miként változnak a feladatai.*

— Az ügyészség a már büntethető 14-18 évesek ügyeiben megteszi javaslatait, képviseli a vádat, intézkedést kezdeményez. A megelőzésért pedig tőle telhetően együttműködik a gyermekvédelemmel. Magam például részt veszek a kábítószer-ellenes bizottság munkájában. A mélyebb okokra, a gazdasági, a szociális feltételekre azonban nincs befolyásunk.

— *Pedig éppen arról akartam kérdezni: csökkenthető-e például a csecsemőgyilkosságok száma? A rendőrség legutóbb jutalmat tűzött ki egy ilyen ügy nyomravezetőjének. Ennél többre nem futja a bűnüldözők lehetőségeiből?*

— Tartok tőle: a hatóság nem tehet csodát. Évekig gyűjtöttem, elemeztem a leányanyák gyermekölési ügyeit. Megdöbbentő esetek, hiszen legtöbbször nem csak az áldozat gyermek, hanem jóformán maga a tettes is. A felnőttek felelőssége vitathatatlan.

Kulcsár Anna

Csomagbontás

Szamu

(Folytatás az 1. oldalról.)

Thury Zsigmond százados, a vámhivatal parancsnoka és *Kontrohr Győző*, a posta vámközvetítő osztályának vezetője már az adminisztrációs munka növekedésén is lemérheti az új vámszabályok életbe lépését. Pedig a hivatalnak bőven akad munkája. Itt megy keresztül valamennyi, az országba érkező, illetve külföldre kiküldött csomag, a posta dolgozói itt bontják, a vámosok pedig itt vámkezelik az összes pakkot. A vámhivatal parancsnoka hangsúlyozza, hogy kollégái hozzá sem érnek a küldeményekhez, csupán szemlézik azokat. A posta alkalmazottai bontják, mutatják be, majd csomagolják vissza a küldeményeket, ezért mindenféle felelősség a postát terheli. Munkájuk mégsem könnyű.

Az átalakulás ára

Kelet-európai kristálygömb

Noha végleges adatok még nem állnak rendelkezésre a kelet-európai országok tavalyi gazdasági teljesítményéről, a nemzetközi gazdasági és pénzügyi szervezetek már elkészítették térségünkről az első gyorsmérlegeket és az idei esztendő kilátásairól szóló elemzéseket. Ezek megkülönböztetett figyelmet fordítanak a visegrádi hármakra, mint a térség három leggyorsabban átalakuló országaira.

„Időzített bombák"

Kelet-Európát 1991-ben a gazdasági recesszió elmélyülése, ezen belül a társadalmi össztermék csökkenése, az ipari termelés zuhanása, valamint az infláció és a munkanélküliség erőteljes növekedése jellemezte. A szakértők véleménye szerint a gazdasági helyzet és a mutatók romlása az átalakulás elkerülhetetlen és kivédhetetlen ára. Az egyes gazdaságokra rázúduló gondok egy része szorosan összefügg a KGST összeomlásával és a piacgazdaságra való áttérés nehézségeivel. Elemi erővel robbant néhány „időzített bomba" is, többek között a korszerűtlen termelési és termékszerkezet; az alacsony termelékenység; a piaci viszonyoktól igencsak távol eső árrendszer; a sokat emlegetett túlfoglalkoztatottság; valamint a külföldi adósságok halmozódása. Az arányok alakulása természetesen országonként nagy eltérést, szóródást mutat. A londoni székhelyű Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) elemzése szerint a termelés csökkenésének folyamata felgyorsult a három „visegrádi" országban. 1991 első háromnegyed évében az ipari termelés a Cseh és Szlovák Köztársaságban 21,3, Magyarországon 18,8, Lengyelországban pedig 12 százalékkal maradt el az előző évitől. A munkanélküliség Lengyelországban az aktív lakosság 10,4, Magyarországon 6,1, a Cseh és Szlovák Köztársaságban pedig 5,6 százalékát sújtotta. Nem végleges adatok szerint tavaly az infláció Lengyelországban 73,a Cseh és Szlovák Köztársaságban 60, Magyarországon pedig 35 százalék körül alakult. (A volt Szovjetunióban az ipari termelés mintegy 14 százalékkal csökkent, az infláció megközelítette a 200, a munkanélküliség pedig a 4 százalékot.)

Irány a nyugati piac

A visegrádi hármak számára az első számú értékesítési célpont a nyugati piac. Ezért ebből a szempontból is kiemelkedő fontosságúak az Európai Közösséggel tavaly decemberben megkötött társulási egyezményeik. Az export részesedése Magyarországon a legmagasabb, amely áruinak egynegyedét értékesíti külföldön.

Mind az EBRD, mind pedig a 24 vezető ipari országot tömörítő OECD elemzése szerint ezekben az években Magyarország igen sokat profitál abból, hogy mintegy két évtizede igyekszik piacgazdasági mechanizmusokat alkalmazni a gazdaságban, s a térségben a legfejlettebb pénzpiaccal és pénzügyi intézményekkel rendelkezik. Itt halad viszonylag a leggyorsabban a szerkezetváltás és a privatizáció, valamint a piacgazdaság intézményi rendszerének kialakítása.

Előrejelzések

Az előrejelzések szerint 1992 is igencsak nehéz esztendő lesz a kelet-európai gazdaságok és a lakosság számára. A volt Szovjetunióban például 20 százalékos gazdasági visszaesésre és 700 százalékos hiperinflációra számítanak. Nem sokkal kedvezőbbek a kilátások Bulgáriában és Romániában sem. Egybehangzó nyugati vélemények szerint térségünkben jelenleg Magyarország van a legkedvezőbb helyzetben, s valószínű, hogy „először a magyaroknak sikerül majd kiemelkedni a hullámvölgyből a termelés növelésével". A visegrádi hármak közül Magyarországnak van arra esélye, hogy idén, a második félévben megáll a termelés csökkenése és (a több éve tartó hanyatlás után) sikerül megközelítenie a zéró gazdasági növekedést, az infláció csökkenése és a munkanélküliség emelkedése mellett. Lengyelországnak és a Cseh és Szlovák Köztársaságnak a kedvező fordulatra még legalább két esztendőt kell várnia.

A nyugati elemzők nem tartják véletlennek, hogy a kelet-európai országokba tavaly beáramlott hárommilliárd dollár működőtőke több mint felének a magyar gazdaság volt a célpontja.

A vegyes vállalatok számát tekintve Magyarország és Lengyelország vezeti a listát, ami pedig a beruházók bizalmát illeti, ezen a fontos területen is Magyarország az első. Az EBRD és az OECD közgazdászai azonban óvnak a túlzott derűlátástól, mert az átalakulással járó gazdasági és társadalmi fájdalmak csak lassan enyhülnek, a gazdasági égbolt felhőinek eltűnésére még várni kell. **(g. gy.)**

92. II. 25.

...szól?

...áború.
...s halálról.

...ri—Gyenes:
...ásy Éva),
...ó B.: Vi-
...iúk (Kassai
...siner Béla:
... (Beregszá-
...—Romhányi
...negyek (Téri
...drás).

...vezető: Ba-
...? 19.50

A REGGEL

Holnap reggel 6.00 és 8.30 között a Tv1-en nézze A Reggelt!
A tervezett tartalomból: Szélsőjobb Magyarországon? Fórum a VIII. kerületben a fajgyűlölet ellen. — Új társadalombiztosítási törvény már van —, de kire mi az érvényes? — Meddig gyilkol még a vörös salak Budatétényben? — Adótanácsadó 3 percünk. — Emberi orángután vagy orángutánember cseperedik állatkertünkben? — Címlapon, akikről vagy amiről az emberek beszélnek. Továbbá hazai és külföldi hírekkel, időjárás-jelentéssel, sporttudósításokkal, közlekedési információkkal, gazdasági mérleggel, kulturális ajánlattal, mesével és sok zenével várja önt a képernyő elé a Tv1-en A Reggel!
A műsor telefonszáma: 112-9415. Főszerkesztő: Sárközy Erika. Szerkesztő: Hévízi Zsuzsa. Műsorvezető: Albert Györgyi és Nika György.

kereső **19.05** Magyar tájak dalaiból, táncaiból **19.30** Kataposta **20.30** Blues **21.05** Mi közöm hozzá **21.45** Udvaros Dorottya énekel **22.00** Albumajánlat **22.30** Jazz **23.10–4.50** Napforduló

BARTÓK

12.05 Hangverseny délidőben • A Kolozsvári Szimfonikus Zenekar hangversenye • Műsoron Bach: A fúga művészete **13.41** Kórusmuzsika a XVII. századból **14.05** Bouvard és Pécuchet – V./2. • Gustave Flaubert regényének rádióváltozata **14.58** Új lemezeinkből • Peter Damm kürtön játszik, Hansjürgen Scholze orgonál **15.30** Jelena Obrazcova operaáriákat énekel **16.35** Magyar zeneszerzők rézfúvós kamarazenéjéből **17.00** Kilátó **18.05** Nerone • Négyfelvonásos opera **20.24** Küldöm a mikrofont... **21.05** Zenekari muzsika **23.00** Századunk vonós muzsikájából **0.05** Magyar előadóművészek felvételeiből

(am.) 6; **Angyalszív (am.)** 8; **Holt pont (am.)** éjjel 10 • **MŰVÉSZ Chaplin terem: Zsötem (magy.)** 4, 6, 8 ; **Huszárik terem: Querelle** 4; **Zoo** 6; **Prospero könyvei** 8; **Bódy terem: Rosencrantz és Guildenstern halott** 5, f8 • **ÖRÖKMOZGÓ A vád tanúja** f3; **Mystery Train** f5; **És Isten megteremtette az asszonyt** f7; **Két lány és a kontinens** f9; **Videogaléria: –** • **SZINDBÁD Latinovits terem: Gül baba (magy.)** 4; **Varázsfuvola (svéd)** 6; **Találkozás Vénusszal (ang.)** 8; **Dajka terem: Miért lett R. úr ámokfutó** f5; **Tavaszi mese (fr.)** f7; **Tüske a köröm alatt (magy.)** f9 • **TABÁN Nagy zabálás (fr.)** f6; **Milyen jóízűek a fehérek (fr.–ol.–sp.)** 8 • **TIVOLI Robin Hood – A tolvajok fejedelme (mb. am.)** f4; **December (ol.)** 6; **Éjszaka is napfény (ol.)** 8 • **TOLDI A szabadság fantomja (ol.–fr.)** 4; **Mo'Better Blues (am.)** h6; **Dzsungelláz (am.)** 8; **Veszett a világ (am.)** éjjel n11 • **VÖRÖSMARTY Kegyetlen hegycsúcs (német–kanadai-fra.)** f4, f6; **V. Henrik (angol)** f8; **Meghalsz újra (am.)** éjjel 10

SZÍNHÁZ

ARANY JÁNOS SZÍNHÁZ: A mindenlátó királylány 15.00 ó., **Ármány és szerelem** 19.30 ó., • **ARANY JÁNOS SZÍNHÁZ KAMARATEREM: –** • **ARIZÓNA SZÍNHÁZ: –** • **ÁLLAMI BÁBSZÍNHÁZ, ANDRÁSSY ÚT: Háry János** 15.00 ó., • **BUDAPESTI KAMARAOPERA: –** • **BUDAPESTI KAMARASZÍNHÁZ, A JÓZSEFVÁROSBAN: Forgószínpad** • **BUDAPESTI KAMARASZÍNHÁZ, A KÁROLY KÖRÚTON: Zúzódás** • **DOMINÓ SZÍNPAD: Körúti kabaré** 20.00 ó., • **FŐVÁROSI OPERETT SZÍNHÁZ: Viktória** • **FÜGGETLEN SZÍNPAD Csongor és Tünde** • **JÁTÉKSZÍN: Himnusz** • **JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ: –** • **JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ STÚDIÓSZÍNPAD: Madárka** 19.30 ó., • **KAMRA: Mulatság** 19.00, 21.00 ó., • **KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ: –** • **KOMÉDIUM: –** • **LABDATÉR TEÁTRUM A VÁROSLIGETI GLOBE-BAN: –** • **MADÁCH KAMARA: Roncsderby** • **MADÁCH SZÍNHÁZ: József és a színes, szélesvásznú álomkabát** • **MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ: Manon Lescaut** • **MERLIN SZÍNHÁZ: A vadkacsa** • **MIKROSZKÓP SZÍNPAD: Csóközön** 19.30 ó., • **NEMZETI SZÍNHÁZ: Cseresznyéskert** • **PESTI SZÍNHÁZ: Jelenetek egy házasságból** • **PINCESZÍNHÁZ: –** • **RADNÓTI SZÍNHÁZ: Hajmeresztő** • **ROCK SZÍNHÁZ: Légy jó mindhalálig** • **R. S. 9. STÚDIÓSZÍNHÁZ: –** • **VÁRSZÍNHÁZ: Véletlen szerelmek komédiája** • **VÁRSZÍNHÁZ KAMARATEREM: –** • **VIDÁM SZÍNPAD: –** • **VÍGSZÍNHÁZ: A padlás**
Az időponttal nem jelzett előadások kezdete: 19.00 óra

ÉRDEMES automata mosógépet vásárolni vagy cserélni a Keravillnál, minden géphez 3kg-os Perlux mosópor az ajándék! A választékról, a cseréről kedvezményes hitelakcióról bővebb felvilágosítást ad a FORRÓ DRÓT: 111-06-01

Kép, szöveg: AKPA – Budapest

Bajok csak az óceánon túl

Szigorú diétán a General Motors

92. 3. 5.

Deficit világrekorddal zárta a tavalyi üzleti évet az autóipar első számú vállalata. A General Motors 1991-ben 4,5 milliárd dolláros veszteséget volt kénytelen elkönyvelni.

Csökkenő részesedés

A detroiti vállalatbirodalom veszteségét — tíz esztendővel ezelőtt még 47 százalékos részesedéssel rendelkezett az amerikai autópiacon, de tavaly ez az arány már nem haladta meg a 35 százalékot — kizárólag észak-amerikai autógyárai „hozták össze".

A GM szuperhiányán a legtöbbet a vállalat európai tevékenysége „gyógyított", az Opel és a Vauxhall ugyanis 25,3 milliárd dolláros forgalom mellett, kétmilliárd dolláros nyereséget ért el. Egyértelmű tehát, hogy a General Motors súlyos gondjait az óceánon túli autóipari üzletág okozza, elsősorban tehát ott kell nagy változásokat végrehajtani.

A GM több éve tartó hanyatlása több okra vezethető vissza. A nyolcvanas években a korszerűsítésre fordított 40 milliárd dolláros beruházás nem hozta meg a várt hatást, az észak-amerikai GM-gyárak szervezettsége és termelékenysége jócskán elmarad a japán vetélytársakétól.

Jönnek a japánok

Miközben Detroit korszerűsített, a japán importkocsik iránt, azok kedvező árfekvése és kiváló minősége miatt, számottevően megnövekedett a kereslet az USA-ban.

Ráadásul több, mint 10 „japán" autógyár működik ma már az Egyesült Államokban: a szigetország vezető autógyárai sorra ültették és ültetik át tevékenységük egy részét az amerikai vámhatárok mögé. Az eredmény nem is maradt el: tavaly az USA-ban a japán gépkocsik piaci részesedése elérte a 31 százalékot.

A rekorddeficit azonnali cselekvésre kényszerítette a vállalat elnökét, a másfél éve kinevezett *Robert Stempelt*. Négyéves tervet jelentett be a cég észak-amerikai autógyártásának átszervezésére. A fogyókúra keretében az USA-ban és Kanadában 21 GM-gyárat zárnak be, s 74 ezer dolgozót bocsátanak el. A kényszerkarcsúsítás részeként számottevően csökkentik a modellek számát, ezzel párhuzamosan pedig minőségi cseréket hajtanak végre a vállalati felsővezetésben. Egyelőre nem csökkentik a vezető menedzserek fizetését, de felszólították őket, hogy idén ne vegyék fel prémiumukat.

Az átszervezés és a diéta nem érinti a GM egyéb amerikai üzletágait, valamint európai autógyártását. Míg a hetvenes években a vállalat európai tevékenysége veszteséges volt, az elmúlt tíz évben fokozatosan növekedett kontinensünkön piaci részesedése és nyeresége. Tavaly több, mint másfél millió kocsit adtak el Európában.

Astra-siker

Különösen nagy az érdeklődés a legújabb Opel-típus, az *Astra* iránt. Az előrejelzések szerint idén 700 ezer Astrát adnak majd el, s erre a kocsira Nyugat-Európában is több hónapig kell várakozni. Március közepén hagyja el az első „magyar" Astra a futószalagot Szentgotthárdon, a GM Hungary üzeméből. Jól mutatja a GM kedvező európai üzletmenetét az is, hogy a gyár az Astrák mellett évi 200 ezer benzinmotort is fog gyártani. Így a General Motors európai tevékenységét nem kis irigységgel figyelik Detroitban. (g. gy.)

• Magy. film • Am. horrorsor. (ism.)

NAP-TV

Pénteken reggel ismét Nap-Tv a TV2 csatornáján, hírekkel, vallási rovattal, kulturális magazinnal, sporttal és külföldi jelentésekkel. Tervezett témák: Csellengő fiatalok. — Parlamenti segéderők. — Sajtókörkép '92 — Élet és Irodalom. — 56-os portré. — Mondj nemet a drogokra. — Szupergyerekek — szuperóvoda. — Expo '96. — Sport: dr. Laczkó Mihály, az MLSZ elnöke. A Nap-Tv Kft. műsora. Producer: Gyárfás Tamás, műsorvezető: Juszt László, felelős szerkesztő: Grawátsch Péter, főszerkesztő: Székely Ferenc. A Nap-Tv hívható a 272-8811-es és a 272-8812-es telefonszámon.

TV-tévé

Március 5. Csütörtök 18.00—22.00 óráig 18.00 Műsorismertetés — 18.05 Sráckarika Maya a méhecske — 18.28 A természet világa, angol ismeretterjesztő sorozat XX/17. A félelem erdeje I. — 19.00 Power kapitány, amerikai sci-fi sorozat XXII/16. A végzet kihívása II. — Civilpálya, Belügyi fórum Kecskeméten — 19.50 Sláger és Horoszkóp, Szikora Róbert és Laár András műsora — 20.10 Játék a gyilkossággal, francia krimi. Rendezte: Alain Jessua. Főszereplők: Claudine Auger, Jean-Pierre Cassel, Michael Duchaussoy — 21.45 Képfürdő, Divatképek Düsseldorfból — 22.00 Műsorzárás. Felelős szerkesztő: Rózsa Péter. Művészeti vezető: Born Ádám. Ismétlés: vasárnap 8.00—12.00 óráig. Március 6. Péntek 20.00—24.00 óráig 20.00 Műsorismertetés — 20.05 Itt és most — Szórakoztató magazin. Műsorvezető: Kis Gaál Anna benne: — Antarktisz expedíció. Francia dokumentumfilm — Állatidomárok — Divat — InterCom — filmelőzetes Hullámok hercege — Testbeszéd — Trans World International Különleges sportok — 21.00 Média, reklám, nyitott társadalom, Nemzetközi konferencia Budapesten — 22.00 Az ördög jobb és bal keze, olasz—német kalandfilm. Főszereplők: Terence Hill, Bud Spencer — 24.00 Műsorzárás. Felelős szerkesztő: Rózsa Péter. Művészeti vezető: Born Ádám. Ismétlés vasárnap 20.00—24.00 óráig.

A REGGEL

Holnap reggel 6.00 és 8.30 között a Tv1-en, nézze A Reggelt! A tervezett tartalomból: — Címlapon: amiről az emberek beszélnek, avagy orvossztrájk Magyarországon. — Mi a baj? Látlelet az orvosokról. — Még mindig gyógyítás: a tévédoktor a nézők kérdéseire válaszol. — Az étvágyunkkal minden rendben? A gasztronómiai kiállításra készülő Unger Károly mesterszakács véleménye. — Vigasz duzzogóknak: mi mennyi a moszkvai GUM-ban? — Gyerekeket és felnőtteket kérdezünk: dalolunk-e örömünkben? — Emlékezzünk Kodály Zoltánra! — Nőnapi előzetes: Három nővér, négy szamovár. — Miniatűr bukósisak. Egy motormodellező portréja. Továbbá hazai és külföldi hírekkel, időjárás-jelentéssel, sporttudósításokkal, közlekedési információkkal, gazdasági mérleggel, kulturális ajánlattal, mesével és sok zenével várja önt a képernyő elé a Tv1-en, A Reggel! A műsor telefonszáma: 112-9415. Főszerkesztő: Sárközy Erika. Felelős szerkesztő: Varga Sándor Márton. Műsorvezető: Szayly József és Nika György.

KOSSUTH

12.30 Mindennapi tudomány **12.40** Külpolitikai figyelő **13.05** Falurádió (ism.) **13.20** Hagyományápolók **13.45** Hitélet • Vallási krónika **14.05** Klasszikusok mindenkinek • Francia muzsika **15.05** Kossuth-klub • Európa-stúdió (ism.) **16.20** Filmzene **17.05** Magyarországról jövök... **18.30** Ráadás **19.05** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.35** Az én Arany Jánosom **20.05** Zenefórum • Népdalfórum: Csapó Károly **20.30** Határok nélkül **21.05** Kossuth-klub • Felhang **22.30** Fórum • Világtérkép **23.05** A Rádió lemezalbuma

PETŐFI

12.00 Nótakedvelőknek **12.45** Rólunk van szó! **13.05** A Szabó család (ism.) **13.30** Idősebbek hullámhosszán • Könnyű fúvós melódiák **14.00–17.00** Kabarécsütörtök • Zenés délután **17.05** Napóra **18.00** Rockhullám • eMeRTon díjasok: Dolák Saly Róbert a 8-as stúdióban **18.30** Helykereső • Szociálpolitikai magazin **19.05** Magyar tájak dalaiból **19.30** Észkerék • Telefonos játék gyerekeknek **20.00** Kattogó kabaré, 26. rész **21.35** Heavy-metal híradó **22.00** Sanzonfélóra **22.30** Jazzlista **23.10–4.50** Napforduló

BARTÓK

12.05 Prunyi Ilona Beethoven-zongorahangversenye **13.03** A Weimari Kamarazenekar hangversenye **14.05** Bankett Blitvában, VI/4. • Miroslav Krleza regénye **15.04** Operarészletek **15.45** Fiatalok muzsikálnak • Szokolay Sándor szerzői estje **16.16** Barokk zene **17.00** Gordiusz • Magazin töprengőknek **19.05** Évfordulók nyomában • 200 éve született Gioacchino Rossini **19.35** Az Északnémet Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye **21.14** Bánk bán • Részletek Erkel operájából **22.05** A zene üzenete **0.05** Éjszakai jazz-klub

KERAVILL

VIDEOCSERE az 1066. Budapest, Teréz körút 2–4. sz.
KERAVILL Szaküzletben, amíg a készlet tart. KEDVEZM
AKÁR KAMATMENTES RÉSZLETRE IS! A régi készülék
(típustól függően, 4000 Ft-tól 22 000 Ft-ig) az előlegb

92.3.5.

FINANZPLATZ DEUTSCHLAND

Reformok — rögvest

A német kormány Finanzplatz Deutschland néven átfogó tervet hirdetett meg az ország pénz- és értékpapírpiacának korszerűsítésére, intézményi rendszerének megreformálására és központosítására. Németország a világ harmadik legnagyobb gazdasági hatalma, s így nem engedheti meg magának, hogy pénz- és értékpapírpiaca ne tartozzék a legfejlettebbek közé.

A nemrégiben bejelentett intézkedéssorozatot a tervek szerint az idei esztendő végéig megvalósítják az egységes Európára való felkészülés jegyében.

A pénzügyminisztérium kétéves előkészítő munka után részletes javaslatot tett a különálló — mondhatni provinciális — német értékpapír-kereskedelem egységesítésére. A reformtervek bejelentésével egyidőben a frankfurti tőzsde közölte, hogy hamarosan áttér az értékpapírok számítógépes kereskedelmére. Waigel pénzügyminiszter pedig nyomatékkal hangsúlyozta: Frankfurt legyen az Európai Közösség pénzügyi központja és a nyugat-európai központi bank, az EuroFed székhelye.

A jól időzített és összehangolt pénzügyi offenzíva célja az, hogy a német bankok és a tőzsdék, valamint a pénzügyi szabályozási rendszer versenyképes legyen a szolgáltatások területén is New Yorkkal, Londonnal és Tokióval. Mélyrehatató reformok híján ugyanis a német pénzügyi és értékpapírüzletek mind nagyobb hányada hullhat a versenytársak ölébe. Ma még az a helyzet, hogy a 30 legjelentősebb német cég részvényeinek számottevő részét a londoni székhelyű Seaq International telefonkereskedelmi rendszeren keresztül forgalmazzák. 1990-ben például a Bayer óriásvállalat részvényeinek 16 százaléka a Seaqon keresztül került adásvételre.

A pénzügyminisztérium és a frankfurti tőzsde szerint a reform végrehajtása azért sem tűr halasztást, mert Németország könnyen elveszítheti vezető szerepét a kelet-európai térség fejlesztésének finanszírozásában, s kikerülhet a nemzetközi pénzügyek fő áramköreiből. A „Finanzplatz Deutschland" terv értelmében a törvény a beruházási intézményeknek nagyobb mozgásteret és rugalmasságot fog biztosítani. Ezen intézményeknek a jövőben lehetőségük lesz befektetési alapok létrehozására és értékpapírok kihelyezésére. Újdonság, hogy az értékpapírpiacokat központi felügyelet alá helyezik, s új törvények szabályozzák majd a „tiszta" kereskedelmet, illetve a bennfentes kereskedelem tilalmát.

A jövőben nagyobb figyelmet fordítanak majd a beruházók érdekeinek védelmére, ugyanakkor áttekinthetőbbé válik a beruházók számára a piac. A kormány teljes politikai támogatást nyújt az értékpapír-kereskedelem korszerűsítéséhez, a számítógépes részvény- és kötvénykereskedelem megvalósításához.

A Finanzplatz Deutschland akció talán legfontosabb eleme a német tőzsdék egységesítése, a műveletek központosítása. Napjainkban Németországban nyolc tőzsde működik (Frankfurt, Düsseldorf, München, Stuttgart, Hamburg, Berlin, Hannover és Bréma). Ezek tavaly összesen 3449 milliárd márkás forgalmat bonyolítottak le. A forgalom 67 százaléka Frankfurtra jutott, a többi tőzsde tehát egyenként és összesen is jócskán elmarad jelentőségében a frankfurtitól. Napjainkban még minden német tőzsde egy önálló „birodalom" (egymástól eltérő szabályozással); így Németországnak nincs egy egységes, likvid tőzsdepiaca. Egy-egy részvénynek eltérő árfolyama lehet Brémában, Stuttgartban és Berlinben.

A tőzsdék jelenlegi szövetségi (tartományi) struktúrája igen bonyolult. Az ország tőzsdéit tartományközi megállapodások szabályozzák, ráadásul a megállapodásoknak olyan tartományok is részesei, ahol nem is működnek börzék. Többek között ez a széttagoltság is az oka, hogy a külföldi befektetők egy része offshore intézményeken keresztül jut német értékpapírokhoz. Számukra ez egyszerűbb megoldást jelent, mint az egymástól szinte teljesen független nyolc német tőzsdén tájékozódni és ügyleteket kötni. A széttagoltság következtében Németország kénytelen volt tudomásul venni, hogy értékpapír-kereskedelmének egy részét akaratlanul is exportálta. Még ebben az évben várhatóan megalakul a Deutsche Börse AG, amely központi szolgáltatásokat nyújt majd mind a nyolc tőzsdének. Más szavakkal: a tőzsdéket összekapcsolják és központi irányítás, szabályozás alá vonják. Jelenleg a nyolc tőzsde működésének a szabályozása megoszlik a tartományi kormányok, a berlini szövetségi bankfelügyelet és a piac szereplői között. Ez a széttagoltság egyrészről nehezen áttekinthető helyzetet teremt, másrészről pedig sok szabálytalanságra, többek között a bennfentes értékpapír-kereskedelemre nyújt lehetőséget.

Németországnak a pénz- és értékpapírpiac területén is alkalmazkodnia kell a brüsszeli követelményekhez, előírásokhoz, amelyek megkülönböztetett figyelmet fordítanak a tőke szabad áramlásának a biztosítására. Nem véletlen, hogy a politikusok többsége, a bankártársadalom és az értékpapír-kereskedők egésze örömmel és egyetértéssel fogadta a kormány, illetve a pénzügyminiszter csomagtervét. A tartományi hatóságok azonban korántsem lelkesek. Igyekeznek ellenállni minden központosításnak, hiszen abban hatalmuk és hatáskörük gyengítését látják. Bonn, a szövetségi kormány azonban felvállalta, hogy a tartományokat meggyőzi a központosítás helyességéről és reformjait minden körülmények között megvalósítja. A politika tehát ez esetben „rásegít" a pénzügyekre. Joggal merül fel a kérdés, hogy az értékpapírpiac központosítása után mi lesz a helyi tőzsdék funkciója a kereskedelmen kívül. Valószínűleg helyi kézben marad a brókeri engedélyek kiadásának ellenőrzése és szerepük lesz az új értékpapírok piaci bevezetésében is. Végső soron minden tőzsde a maga versenyképességéért lesz felelős. A pénzügyminisztérium véleménye szerint mind a nyolc tőzsdének (de elsősorban a Frankfurton kívülieknek) meg kell értenie, hogy Németországnak szüksége van egy nemzetközileg is versenyképes, központosított tőzsderendszerre. Ezt a célt szolgálja majd a Deutsche Börse AG, amely a remények szerint állja majd a versenyt a legnagyobb külföldi vetélytársakkal szemben is.

GONDA GYÖRGY

A NÉMET TŐKEPIAC

Fontosabb német részvények kereskedelme Londonban

1991 (milliárd £)

Deutsche Bank	5.70
Siemens	5.49
Bayer	3.22
Daimler Benz	2.65
Veba	1.90
Mannesmann	1.69
Volkswagen	1.51
Allianz	1.27
BASF	1.18
Commerzbank	1.07
Schering	1.06
BMW	1.04

A német tőzsdék forgalma

1991 (milliárd DM)

	Frankfurt	Düsseldorf	München	Stuttgart	Hamburg	Egyéb	Összesen
Összesen	2.429 70%	460	188	130	130	112	3.449
Kötvények	1.525 73%	256	93	91	54	72	2.091
Részvények	904 67%	204	95	39	76	40	1.358

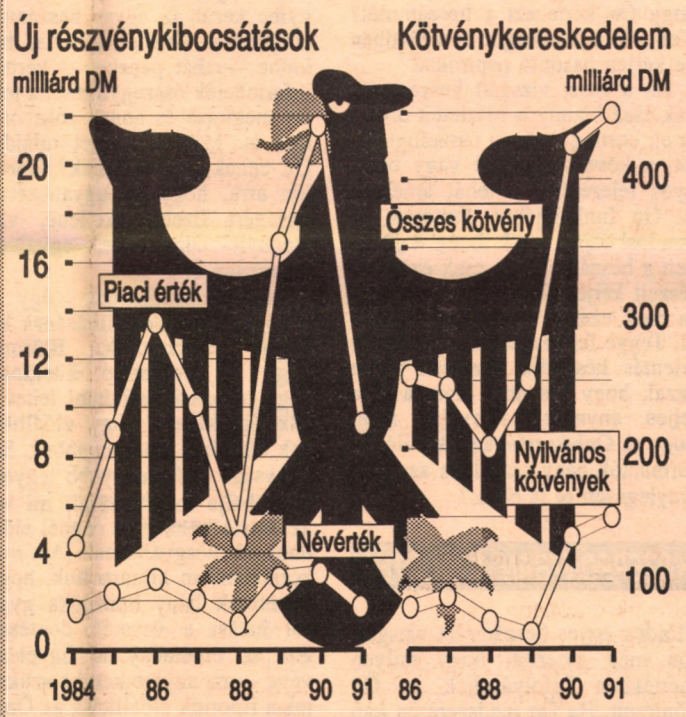

Forrás: London Stock Exchange

IRODASZERVEZÉS

Papírforma: sok a szöveg

Az irodákban gyakran hegyekbe gyűlik a papír, s egy kritikus pont után már-már megállapíthatatlan, hogy mit tartalmaznak a lapok, vagy ugyan hol is van a keresett irat. Hát mérsékelni kell a papírfogyasztást.

A papírtakarékossági program célja kettős: egyfelől megszüntetni a felesleges feljegyzéseket és levelezéseket, illetve megtakarítani az ezek elolvasására fordított időt, másfelől elérni azt, hogy az igazán fontos beszámolók pontosan, következetesen és megbízhatóan eljussanak a megfelelő személyekhez, a megfelelő időben.

A cselekvési terv megvalósítását a szervezet csúcsán kell kezdeni. A vezető bátorítsa a beosztottait a fontos információk szóbeli közlésére a hosszú írásos beszámolók készítése helyett. Más szavakkal: a program csak akkor fog működni, ha a vezető személyes példával jár elöl a hatékony információkezelés alkalmazásában.

Legelőször is gyűjtsük össze az összes papírt! Aztán gyűjtsük össze az összes létező aktát, beszámolót és feljegyzést, melyeket rendszeresen kapunk, azokkal az egyedi beszámolókkal együtt, amelyeket az utóbbi időben magunk kértünk. Próbáljuk kiszámítani oldalakban meghatározva azt a papírmennyiséget, amely egy tipikus hónap során kiköt az íróasztalunkon.

Átlagos olvasási sebességet tekintve, és mondjuk, nyolc órás munkanappal számolva összesen hozzávetőleg kettőszázötven oldalt tudnánk elolvasni egy munkanap alatt. Kérdés: mennyi időt adhatunk magunknak arra, hogy beszámolókat olvasgassunk? Ha a cégünknél születő minden egyes aktát figyelembe veszünk, hány oldalt produkál a cég egy átlagos hónap során? Mennyi ideig tart ennek az anyagnak az elolvasása, figyelembe véve, hogy egy anyag általában nem egy példányban készül?

VÁLOGASSUNK

Nézzünk végig az asztalon heverő friss anyagokon, és kérdezzük meg magunkat: elolvastam én ezt a jelentést? El kell olvasnom egyáltalán? Ha mindkét kérdésre nemmel válaszoltunk, azonnal húzzuk ki nevünket — erre a típusú beszámolóra vonatkoztatva — a körözvényi listáról. Ha Ön az egyetlen személy, aki a beszámolót megkapta, gondoljon arra, hogy annak készítője mennyi időt és energiát fecsérelt el — semmiért! Eredetileg mi volt az oka, hogy Ön kérte ezt a beszámolót? Vonja le a tanulságot és a jövőben ne kérjen hasonló papírokat!

Ha a most vizsgált beszámolónak csak bizonyos részleteit olvasta el, esetleg csak az összefoglalóját, a következtetéseit vagy bizonyos fejezeteit — tehát amelyek az Ön funkciójában fontosak — gondoskodjon arról, hogy a jövőben a beszámolónak csak ezeket a részeit kérje, illetve az Ön számára csak ezeket a részeket küldjék el. Tegye fel magának a kérdést: a jelentés készítője tisztában van-e azzal, hogy Ön nem olvassa el a teljes anyagot? Becsülje meg, hogy az Önhöz írásban elkerülő információk hány százaléka az, amit ténylegesen el is olvas?

KÖZÉPPONTBAN A DÖNTÉS!

Minden egyes beszámolót vizsgáljon meg aszerint, hogy milyen mértékben befolyásolják az Ön döntéseit. Ha Ön rendszeresen kap olyan jelentéseket, amelyeket csupán az érdekesség kedvéért olvas el, akkor szintén kihúzatja magát a körözvényi listáról, s energiáját a jobban kifizetődő és aktuális papírmunkára koncentrálja. Ha a beszámoló olyan jellegű, hogy az Ön dolgát csak kivételes esetben befolyásolja, vezesse be a kivételes jelentés alapelvét. Beszélje meg a jelentés készítőjével, hogy milyen körülmények között kívánja megkapni a bezsámoló egy példányát. Végül is meg kell válaszolnia, hogy az összes jelentésnek hány százaléka az, amelyik igazán fontos hatást gyakorol az Ön döntésére?

Próbálja kiszámítani, hogy menynyibe kerül az egyes beszámolók előállítása. Gondoljon arra, hogy időbe —tehát pénzbe — kerül az információk összegyűjtése, a jelentés megírása és annak sokszorosítása is. Milyen értéket tulajdonít Ön ennek a jelentésnek? Gondoljon arra, hogy ha ugyanezért az anyagért fizetnie kellene, vajon mennyit adna érte, egyáltalán: megvenné-e?

Takarékoskodhatunk úgy is, hogy a jelentés előállításának költségeit csökkentjük. Előfordul, hogy a beszámoló kitekintését vagy tartalmát szűkíteni lehet annak érdekében, hogy előállításának költségei alacsonyabbak, hatékonysága pedig nagyobb legyen.

Próbálja megbecsülni, mi lehet az összes költsége a cégnél előforduló jelentésgyártásnak. Azt már a korábbiakban kiszámoltuk, hogy a jelentések hány százaléka gyakorol hatást a vezetők döntéseire. Ezt az eredmény is figyelembe véve — mennyibe kerül a szükségtelen riportok előállítása az Ön cégénél?

Biztosan fontos, hogy az információcsere írásban történjen? Mérlegelje, hogy nem lenne-e célszerűbb, ha a jelentést rövid értekezlettel, megbeszéléssel vagy egyszerűen egy telefonhívással helyettesítené. Az esetek legnagyobb részében a szóbeli információ fontosabb, mint az írásbeli kommunikáció. A szóbeli tájékoztatás előnye, hogy az üzenetet hatékonyabban lehet átadni és azonnal visszajelzést lehet kapni a gondolatainkról.

Vizsgálja meg az anyagokat abból a szempontból is, hogy a bennük rejlő információkhoz más módon, vagy más forrásból is hozzá lehet-e jutni. Ha igen, és az értelmezésükhöz sem szükséges semmilyen kiegészítés, akkor a beszámolót nyugodtan meg lehet szüntetni. Tegye fel a kérdést: lehetséges-e, hogy ugyanarról a témáról két — egymástól független — beszámoló is készül?

MEGVÁLASZOLTÁK?

Most vizsgálja meg az asztalára kerülő tipikus jelentéseket abból a szempontból is, hogy milyen kérdésekre szeretett volna azokból választ kapni. Kielégítő módon megválaszolták-e ezeket a kérdéseket a jelentések? Ha nem, mi ennek az oka? Ha nagy a különbség az igényelt információk és a kapott információk fontossága, súlya és tartalma között, akkor Önnek beszélnie kell a jelentés szerzőjével arról, hogy csökkentenie kell ezt az eltérést. Ha ez a személy nem képes arra, hogy a szükséges információt nyújtsa az Ön számára, akkor ezt a fajta beszámolót meg kell szüntetni.

Néha előfordul, hogy a jelentés magas színvonalú információkat tartalmaz, de ezek az információk túl későn érkeznek ahhoz, hogy használni lehessen őket. Ismét felmerül a kérdés: megéri-e a többletidőt és erőfeszítést az, hogy a beszámolót korábban, a megfelelő időpontban kérje? Ha nem, akkor inkább szüntesse meg.

Gondolja végig, hogy a beszámolók stílusa illeszkedik-e a cég stílusához. Rajtakapta-e már magát azon, hogy az idejét a beszámoló tényleges mondandójának és következtetéseinek kibogozására pazarolja? Előfordult-e már, hogy az ideje az értelmetlen fejezetcímek kisilabizálására ment el?

A JELENTÉS FORMÁJA

Volt-e már olyan eset, hogy a táblázatok és grafikonok között reménytelenül próbált eligazodni? Egy alkalommal próbálja meg rávenni vezetőtársait arra, hogy üljenek le és határozzák meg azokat a formai alapelveket, amelyek alapján a cégnél a jelentéseknek készülniük kell. Kíséreljék meg, hogy logikus, saját szükségleteiknek megfelelő formáját adják a címeknek, a tartalomjegyzéknek, a hivatkozásoknak, az oldalszámozásoknak, a különféle táblázatoknak és grafikonoknak, a következtetéseknek és ajánlásoknak.

Ha végigrágta magát a beszámolók oszlopain, kérdezze meg önmagát: mennyi idő alatt válik ez az információs anyag feleslegessé? Előfordul, hogy minden jelentésre csak egyszer van szükség, és azután el lehet dobni? Ha Ön eldobná a beszámolót és később mégis szüksége lenne annak valamelyik információjára, vajon találna-e belőle a cég irattárában? Vajon mindenki, aki megkapta az adott beszámolót, elteszi-e azt az irattárába? Vajon jelenleg hány olyan beszámoló van az Ön irattárában, amely kollégáinál is ott lapul. Vonja le a megfelelő következtetést: kell-e tennie valamit?

Amikor Ön legközelebb jelentést ír, gondoljon az előző lépésekre. Mielőtt a legközelebbi szokásos anyagot készíti, próbálja megtudni, hogy azt kik, milyen célból fogják elolvasni, milyen kérdések megválaszolását várják el attól. Előfordulhat, hogy időt lehetne megtakarítani, ha az információt verbálisan adná meg a többieknek? Biztos-e, hogy a jelentés időben elkészül ahhoz, hogy minden érintett el tudja olvasni egy fontos döntés meghozatala előtt? Ne pazarolja az idejét arra, hogy önvédelemből és döntések elkerülése céljából készítsen jelentéseket, amelyeket senki sem fog elolvasni!

DR. TELKES JÓZSEF

TANÁCSOK VÁLLALATVEZETŐKNEK

A hazai befektetések lassúsága csak részben magyarázható termék- vagy piaci okokkal. A kevés

sekben, még hátra van annak meghatározása, hogy milyen növekedési módszert célszerű választani

MEXIKÓ: GAZDASÁGI CSODA?

Le a sombreróval

A nemzetközi gazdasági és pénzügyi közösség nagy elismeréssel adózik a három évvel ezelőtt elnökké választott Carlos Salinasnak, akinek következetes és kemény gazdaságpolitikája mind több sikert hoz az észak-amerikai ország számára. A mexikói gazdaság irányítását, a szigorú monetáris politikát, a határozott privatizációt és a deregulálást a Nemzetközi Valuta Alap már több ízben példaként állította a kelet-európai országok elé. A „visegrádi hármak" és Mexikó gazdasága természetesen számos eltérő vonást mutat, a válságkezelés eszközeinek tanulmányozása azonban igen tanulságos lehet térségünk országai számára is.

Mi sem jellemzi jobban a mexikói gazdasági változásokat, mint az a tény, hogy az ország számára ma már nem az adósságkérdés jelenti az első számú problémát. A nyolcvanas évek elején kirobbant mély gazdasági válság leküzdésére még Salinas elődje, De la Madrid elnök hirdetett meg átfogó programot. A következetesség a végrehajtásban, valamint a gazdasági helyzet látványos javulása azonban egyértelműen Salinas nevéhez és intézkedéseihez kötődik.

GYEPLŐHÚZÁS

Az elmúlt évtized végén a legfontosabb gazdasági feladat a vágtató infláció megállítása volt. 1988-ban az infláció meghaladta a 180 százalékot, 1991-ben 18,5 százalékos volt, s az előrejelzések szerint idén sikerül majd 10 százalék alá szorítani. A pénzromlás megfékezése számos szigorú intézkedés eredménye. Mindenekelőtt számottevően csökkentették a költségvetési kiadásokat: 1986-ban a költségvetési kiadások még a bruttó hazai termék (GDP) 45 százalékát képviselték, tavaly ez az arány nem haladta meg a 30 százalékot. Ezzel párhuzamosan jelentősen csökkent a költségvetés hiánya is. A költségvetési deficit 1986-ban a GDP 17 százaléka volt, 1991-ben pedig csak 2 százalék. Az infláció megfékezéséhez nagymértékben hozzájárult a kormány, a szakszervezetek és a munkaadók megállapodása (és annak szigorú betartása) a bérek és az árak alakulásáról.

Nem végleges adatok szerint Mexikóban tavaly a GDP 4 százalékkal növekedett. A költségvetés hiánya minimális volt, a folyó fizetési mérleg pedig 11 milliárd dollár deficitet mutatott. Ez az összeg 80 százalékkal magasabb a tervezettnél annak következtében, hogy jelentősen növekedett a külkereskedelmi mérleg hiánya. Ez utóbbi jelenséget Jaime Serra Puche kereskedelmi miniszter szükségesnek és egészségesnek tartja. Véleménye szerint Mexikó jövője szempontjából elengedhetetlen a nagy mennyiségű gép- és berendezésimport, mert ez teremti meg a további fejlődés alapjait. Ebből a szempontból tehát örvendetes a behozatal jelentős növekedése.

EXPORTSZERKEZET

Ami a külkereskedelem egészét illeti: 1982-ben a kőolaj az ország teljes exportjában 80 százalékkal részesedett, tavaly ez az arány nem haladta meg a 31 százalékot. Ez azt jelenti, hogy a gazdaságot és az exportot sikerült nagymértékben függetleníteni a kőolajtól, így a gazdaság ma már kevésbé sebezhető. Időközben számottevően átalakult a kivitel szerkezete, amelyben az ipari kész- és félkészmények napjainkban csaknem 50 százalékot képviselnek. Tavaly csaknem négymilliárd dollár exportbevételt jelentett az országnak az úgynevezett maquiladora gazdaság. A mexikói—amerikai határ mentén ma már több ezer összeszerelő-üzem és késztermékeket gyártó cég termel exportra. A maquiladora-üzemek termékei kedvező vámtétellel kerülnek visszza az amerikai piacra. Ezek a gyárak egyrészről mintegy félmillió embernek biztosítanak munkát, másrészről pedig korszerű termelési kultúrát honosítanak meg Mexikóban.

Mexikó rendelkezik a világ negyedik legnagyobb olajkészletével, s az ország a világ ötödik legjelentősebb kőolajexportőre. Komoly változásokon ment keresztül az elmúlt években az olajfeldolgozó-ipar és a vegyipar. A változásokat elsősorban az idézte elő, hogy sok vállalatot privatizáltak, s az iparban a hazai mellett megjelenhetett a külföldi tőke is. Az állami kőolajipari vállalat, a Pemex ma már mindössze 20 vegyipari termék gyártását tartja ellenőrzése alatt.

RADIKÁLISAN?

A vegyipar jó példája az erőteljes privatizálásnak és a gazdaság deregulálásának. 1982-ben az állami vállalatok száma 1155 volt, 1991 végén pedig az állami többségi tulajdon mindössze 124 cégre terjedt ki. A privatizáláshoz Mexikóban nem állt rendelkezésre elegendő hazai tőke, ezért számottevően liberalizálták a befektetési szabályokat és lehetőségeket a külföldi tőke számára. S az eredmény nem is maradt el. Külföldi invesztorok 1990-ben 4, tavaly pedig több mint 5 milliárd dollár működő tőkét fektettek be a mexikói gazdaságba. Privatizálták többek között a vegyipari, a szállítási, a gyógyszeripari, az acélipari, a távközlési állami vállalatok nagyobb részét. A hazai és a külföldi tőke jelentős részesedést szerzett a bányaiparban és a bankokban. (A nyolcvanas évek első felében külföldre menekült hazai tőke mind nagyobb mennyiségben tér vissza az országba. A kedvező befektetési lehetőségek a szolgáltatások és a termelés területén hazacsalogatták a külföldön „parkoló" dollártízmilliárdokat, így a korábban hazafiatlansággal vádolt mexikói tőke ma már jelentős szerepet játszik az ország gazdaságának talpraállításában.)

A privatizációk sorából kiemelkedik a korábban állami távközlési vállalat, a Telefonos de Mexico magánkézbe adása: a 10 milliárd dollárt érő vállalat privatizálása ebben a „műfajban" ez idáig a harmadik legnagyobb ügylet volt a világon.

A múlt évben részlegesen külföldi tulajdonba került az ország 18 legnagyobb kereskedelmi bankja. A külföldi tőke az érvényes szabályozás szerint maximum 30 százalékkal részesedhet egy-egy bank tulajdonjogából. A biztosítótársaságok, a lízingcégek és az áruházak esetében a külföldi tőke részaránya nem haladhatja meg a 49 százalékot. Látnivaló tehát, hogy Salinas elnök kormánya jelentősen „nyitott" a külföldi tőke irányába. Ez a nyitás egyébként jellemző az egész gazdaságirányításra, amely a dereguláció révén igyekszik a külföldi tőke számára még vonzóbbá tenni Mexikót.

A deregulálás szinte egyetlen termelő és szolgáltatási ágazatot sem hagyott érintetlenül. Az import erőteljes liberalizálása azt eredményezte, hogy míg 1985-ben a behozatal mintegy 50 százaléka volt engedélyköteles, ma ez az arány mindössze 2 százalék. A gazdaság minden területén szétzúzták a monopóliumokat és megteremtették az egészséges verseny lehetőségét mind a hazai, mind pedig a külföldi tőke számára. Megváltoztatták a korábbi törvényt, amely szerint külföldi cég nem szerezhetett többségi részesedést mexikói vállalatban. Az új szabályozás eredményeként ma már a mexikói gazdaság kétharmada nyitott a külföldi majoritás számára.

Idén a GDP várhatóan ismét 4 százalékkal növekedik, a folyó fizetési mérleg hiánya pedig a számítások szerint eléri a 13 milliárd dollárt. Hosszú évek óta először 1992-ben némi többlettel zárul majd a költségvetés a várakozások szerint. A költségvetésből a tavalyinál 18 százalékkal többet fordítanak szociális kiadásokra, elsősorban a szegénység mérséklésére. Az előrejelzések szerint idén is csökken a hitelek kamata. A kormány beindítja az úgynevezett nemzeti szolodaritási programját, amelynek első lépésében 2 milliárd dolláros alapot hoztak létre az infrastruktúra fejlesztésére, valamint a legszegényebb rétegeknek nyújtott alapszolgáltatások biztosítására. Mexikó — amely az adósságválság kezelésére kidolgozott Brady-terv legnagyobb kedvezményezettje — adósságszolgálati kifizetései a tavalyi 21-ről az idén 16 százalékra csökkennek.

A gazdasági fellendülés eredményeként idén jelentősen csökken majd a munkanélküliség. Az előrejelzések szerint az ipar termelése 1992-ben közel 6 százalékkal fogja meghaladni a tavalyit.

Nyugati gazdasági elemzők véleménye szerint ma még korai mexikói csodáról beszélni, de a gazdaságban az elmúlt három évben történtek nem állnak messze ettől a fogalomtól. Az amerikai Conference Board szerint „le a sombreróval" Salinas elnök előtt, hiszen nem könnyű még egy olyan országot találni, amely olyan hatékonyan és eredményesen kezeli a maga strukturális gazdasági válságát mint Mexikó.

GONDA GYÖRGY

marketing, pénzügyek, számvitel,
termelésirányítás
jog, szervezés, stratégia, kontrolling,
döntés...
minden, ami az üzleti életben kell

Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem

MBA program

négy szemeszter, osztott munkaidős
rendszerben
partnerünk a világ egyik legjobb üzleti
iskolája, a

London Business School

oktatók: a BKE és az LBS tanárai
eredeti angol tananyagok
felvilágosítás és jelentkezés:
BKE Vezetőképző Intézet
1087 Budapest, Könyves K. krt. 48—52.
tel./fax: 113-1896
(angolnyelv-tudás és felsőfokú végzettség
szükséges)
tanfolyamfelelős: Bőgel György

Hsz.: 360

ármérképző Központ Igazgatósága

t részvényeseit, hogy a társaság

des közgyűlését

992. május 6-án

a össze a társaság székhelyén
best II., Csopaki u. 6—8.)

s közgyűlés javasolt napirendje:

társaság 1991. évi tevékenységéről és 1992. évi

a társaság 1991. évi mérlegéről
ek megállapítása és a nyereség felosztása
díjazásának megállapítása

gukat személyesen vagy meghatalmazott útján
st közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat
enyújtani, legkésőbb a közgyűlés megkezdéséig. A
k nem szükséges részvényesnek lennie.

Az Igazgatóság elnöke

Hsz.: 361

92.3.27.

Közelebb kerülünk egymáshoz vagy elkényelmesedünk

A videotelefon forradalma

Csöng a telefon. Gyors fésülködés, a vonások összerendezése, mosoly — s már fel is lehet venni a kagylót. Várhatóan így fog cselekedni az a több százezer amerikai telefonelőfizető, aki már az idén májustól megvásárolhatja a technika legújabb csodáját, a videotelefont.

Az A. T. and T. telefontársaság nemrégiben bejelentette, hogy az 1500 dolláros videotelefonok árusítását május elején kezdi meg, s a készülékek a meglévő vonalakra rákapcsolhatók. Nincsen tehát szükség külön hálózatra, száloptikára, a jó öreg rézkábel és a telefondugó elegendő a hang és a kép továbbítására. Az új telefonkészülék csak abban különbözik a hagyományostól, hogy ellátják egy minikamerával és egy kis méretű képernyővel.

A videokonferencia, a videotelefon eddig sem volt ismeretlen a vállalatok számára, de most egészen másról van szó. Legalábbis ami az árat illeti. Az első videokonferencia-rendszerek ára negyedmillió dollár volt, s a különleges vonalak használatáért ezer dollárt kellett fizetni óránként. **Ilyen csillagászati árak mellett a videotelefon a kisebb cégek és az egyéni telefonelőfizetők számára természetesen elérhetetlen volt, a tudományos-fantasztikus regények birodalmába tartozott.**

Időközben a videokonferencia-berendezések — amelyek nem a hagyományos telefonvonalakon továbbították a hangot és a képet — ára 30 ezer dollárra süllyedt, de még mindig elérhetetlen volt a háztartások számára. A telekonferencia egyébként jelentősen megváltoztatta az amerikai vállalatok életét: a különböző városokban és külföldön működő részlegek és leánycégek alkalmazottai kevesebbet költöttek utazásra, közvetlenebb lett a távolban dolgozók kapcsolata. **Az Öböl-háború idején — amikor az üzletemberek nem szívesen ültek repülőgépre — hirtelen ötezer videokonferencia-berendezés talált gazdára.**

A társadalmi és családi kapcsolatokban forradalmi változást hozó videotelefonokból az előrejelzések szerint az idén legalább egymilliót vásárolnak az amerikaiak. Szakértői vélemény szerint a készülék ára 2-3 éven belül 600 dollár alá csökken, s ekkor már tömegesen fogják vásárolni a telefonelőfizetők.

Amerikai társadalomtudósok véleménye szerint a videotelefon gyökeres változást hoz majd az emberi kapcsolatokban. Csak egy tárcsázás és az egymástól távol élő családok és családtagok láthatják egymást, az orvos „gyógypillantást" vethet az otthon fekvő betegre, a szerelmespárok telefonon is bűvölhetik egymást kép kíséretében. A videotelefon segítségével az emberek valószínűleg közelebb kerülnek egymáshoz, persze fenyeget az elkényelmesedés veszélye is.

Az óceán túlsó partján az idei tavaszon az első számú műszaki slágercikk a videotelefon lesz. A vásárlási lázat még az is fokozza, hogy végre egy olyan újdonságról van szó, amelyet nem Japánban fejlesztettek ki és gyártottak. Persze az ázsiai szigetország nem akar lemaradni a versenyben: **a Hitachi bejelentette, hogy rövid időn belül megkezdi a videotelefonok exportját az USA-ba. Az ár egyelőre titok.**

Nem áll rosszul a videotelefon-versenyben Nyugat-Európa sem, ahol a francia Matra, a brit GPT és a norvég Tandberg Telecom áll a „frontvonalban".

S noha sok esetben nem könnyű Pestről Budára telefonálni, talán nem tartozik teljesen az álmok világába, hogy a videotelefon-korszak még az ezredforduló előtt mifelénk is beköszönt.

(g. gy.)

Friderikusz műsorából (eddig) kimaradt

Gilisztaevés a német hadseregben

Egy berlini bíróság a minap lefokozott két hivatásos katonát — egy főhadnagyot és egy szakaszvezetőt —, amiért a hozzájuk beosztott regrutákat giliszták elfogyasztására kényszerítették!

Az ügy, amelyet a német jogászok lapja, a Neue Juristische Wochenschrift részletesen ismertet, márcsak azért is érdekes, mert az ilyesfajta „kiképzési módszerek" nemcsak a Bundeswehrre jellemzők, s az ítélet szerint vétenek az emberi méltóság ellen, s a hatalommal való visszaélés is megnyilvánul bennük.

A gilisztaevést a szakaszvezető parancsolta meg az újoncoknak. Azok a kezdeti vonakodás után engedelmeskedtek. Ketten undorral gyömöszölték le torkukon a szokatlan táplálékot, a harmadik fuldokolva körberohant, míg a negyedik okádni kez-

Talán még nem késő felléptetni a Friderikusz-showban...

Velence cs

Gianfranco Pontel, a velencei turistahivatal vezetője szerint szeretett városát nem az áradások és a környezet-

NHÁZI VILÁGNAP

március 27.

ak iskolás fokon

Jelenet az előadásból

Fotó: Erdősi Ágnes

kedt embereket, küszködő sorsokat mutat be. Rávilágít arra, hogy az embert szeretni kell, s aki erre fogékony, az a háromszereplős darabot eseménydúsnak találja majd — veszi át a szót *Bozóki István* rendező.

A szereplőknek megbízható, kiváló képességű művészeket kerestek, olyanokat, akik hajlandóak egy ügyért — nevezetesen az újpesti színház teremtésért — teljes erőkifejtéssel dolgozni.

— Én a 60-as évek elején, mogyoródi falusi gyerekként, 90 fillérért házhoz vittem a paradicsomot Újpestre, tehát már akkor kötődtem ehhez a városrészhez. Igaz, ma nem panaszkodhatom, hiszen négy különböző darabban is játszom, és büszke vagyok rá, hogy ide is hívtak. Örömmel vállaltam a feladatot mondja *Jubász Jácint*, azt az érdeklődők már tudják, Ne hagyj el. Nehézsége éppen az egyszerűségében van. Ez a fajta színház Magyarországon még nem divat, de remélem, hogy akik megnézik, nem fognak csalódni — tájékoztat a pályakezdő *Bor Zoltán*, aki mindössze három éve végezte a főiskolát.

— Sok minden van a szöveg mögött. Bár hárman játsszuk férfiak, a nő mindvégig jelen van a darabban, csak nem lép színre — jegyzi meg *Végh Péter*. — A szemérmesség, az egymásra találás, az elszakadás emberi fordulatai mindvégig izgalmas előadást ígérnek. A bemutatót április 7-én tartjuk.

(árvai)

Kijevi Lucifer, párizsi eszkimó

Szerte a világon ma 31. alkalommal emlékeznek meg a Színházi Világnapról. Kevesen tudják azonban, miért épp március 27-e ez a nevezetes dátum. Nos, 1957-ben ekkor tartották a Párizsi Nemzetek Színháza első évadnyitóját. A Nemzetközi Színházi Intézet ezt a napot 1961-ben nyilvánította a színház ünnepévé, s az elsőn, 1962-ben, Jean Cocteau írta a köszöntőt. Az első magyar üzenet — 1978-ban — Örkény István nevéhez fűződik. Az idei világnapot a televízió Mozart — Szikora — Schikaneder Legenda a varázsfuvoláról című darabjának szolnoki közvetítésével köszönti.

Talán szimbolikusnak is tekinthető, hogy épp e napon adhatunk hírt a jövő héten megrendezendő nemzetközi főiskolás színházi találkozóról. *Huszti Péter*, akit a nagyközönség elsősorban színészként és rendezőként ismer, ezúttal mint a Színművészeti Főiskola színházi főtanszakának vezetője — s a találkozó ötletének atyja — számolt be az eseménysorozatról, melynek középpontjában Madách avulhatatlan műve, Az ember tragédiája áll.

Két éve volt az első kapcsolatfelvételi kísérlet más országbéli színi főiskolákkal: a párizsi és a helsinki testvériskola sikeres szereplése nyomán idén már a tematikus szervezést is megkísérelhették a Vas utcai vendéglátók. A Tragédia számunkra nemzeti klasszikus, más népeknek azonban egyszerűen egy jó darab, amely az egész emberiségről gondolkodik. S mivel 29 fordítása létezik már, Husztiék szétküldözgethették ezeket a világba, hogy a Tragédia egyes színeinek feldolgozására serkentsék a külhoni színésznövendékeket. Így aztán a minnesotai, a marosvásárhelyi, a kijevi és a párizsi diákok is elhozzák a maguk verzióit. Az egyhetes programban együttes nemzetközi próbák is szerepelnek — a kijevi Lucifer mellett tehát feltűnhet egy párizsi eszkimó is.

A soknációs rendezvény célja Huszti Péter szerint inspirációt adni és kapni — s ennek az sem lehet akadálya, ha stúdió-

Huszti tanár úr

Fotó: Walkó Boglárka

teremben, az utcán vagy akár a lépcsőházban folyik ez a dramatikus tapasztalatcsere.

Ami pedig a nagyközönség számára is örvendetes: a produkciók március 29. és április 6. között mindenki számára látogathatók az Ódry Színpadon.

Toronyőr a hokedlin

92. 3. 12.

AZ ACÉLVÁLSÁG ÁRNYÉKA

Hajlik vagy törik?

Rövid életűnek bizonyult a nyolcvanas évek végének acélipari konjunktúrája, s a tavalyi igen kedvezőtlen esztendő után 1992-ben csak csekély javulásra számíthat az iparág. Az acélipart, amely még a következő években is kénytelen lesz folytatni a gyárbezárásokkal és munkáselbocsátásokkal járó távolról sem önkéntes fogyókúrát.

Az OECD-országokban 1991-ben az acélkereslet 5,2 százalékkal csökkent, az idei esztendőre egy százalékos keresletmérséklődéssel számolnak. Az acél ipari vállalatokat tavaly ugyan érzékenyen érintette a kereslet és a termelés visszaesése, a legnagyobb kárt számukra azonban a számottevő árcsökkenés okozta. Európában a jelentős költségvetési támogatással működő állami acélipari cégek nyomták le az árakat annak érdekében, hogy piaci részesedésüket megtarthassák, s termelőkapacitásaikat minél jobban kihasználhassák. Az Egyesült Államokban a kisebb acélgyárak diktálták az árakat. Ezek a cégek igen korszerű technológiával és technikával termelnek, dolgozóik nem szakszervezeti tagok, a termelékenység pedig jóval meghaladja az átlagot — tehát sokkal alacsonyabbak a termelési költségeik, mint az óriásvállalatoké. Tavaly az USA-ban 8 százalékkal csökkent az acélipar termelése, a nyolcvanas évek közepén a visszaesés 20 százalékos volt. A nyomott árak miatt viszont most nagyobb veszteséget kénytelen elviselni az amerikai acélipar, mint az előző, e termelést érzékenyebben érintő recesszió idején.

Az Egyesült Államok első számú acélipari vállalata, az U. S. Steel 1990-ben még 310 millió dolláros nyereséggel zárta az évet, tavaly viszont a cég vesztesége meghaladta a félmilliárd dollárt. Az ágazat második legjelentősebb vállalata, a Betlehem Steel ezekben a hónapokban 25 százalékkal csökkenti dolgozóinak létszámát és több üzemének bezárására kényszerül. Nincsen jobb helyzetben az Inland Steel sem, amely 1991-ben történelmének legnagyobb veszteségét —275 millió dollárt — volt kénytelen elkönyvelni, s a következő három esztendőben 3500 munkását bocsátja majd el.

Hasonlóan borús kép jellemzi kontinensünk nyugati felének acéliparát. Európa legnagyobb acélipari vállalata, a francia Usinor Sacilor a tavalyi évet 600 millió dollár veszteséggel zárta, s a tervek szerint 1995-ig dolgozói létszámának 13 százalékát (8 ezer főt) lesz kénytelen elbocsátani.

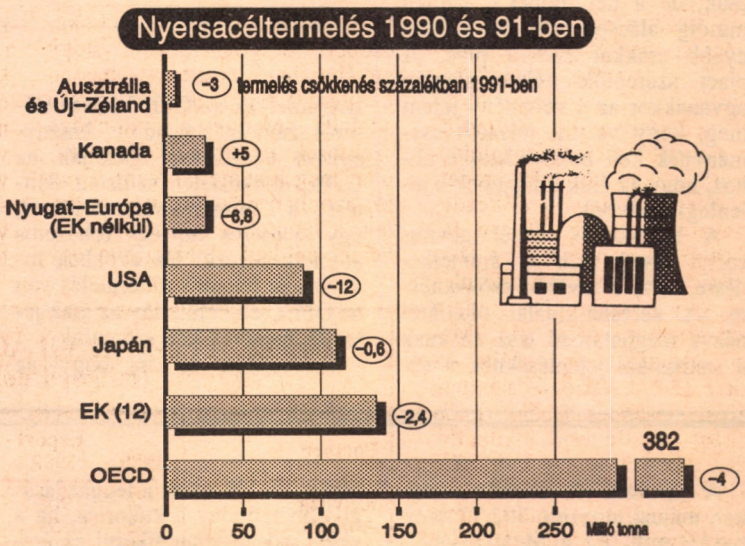

A korábban stabilnak tartott német acélipar is komoly szerkezeti és értékesítési gondokkal küszködik. Az IG Metall szakszervezeti vezetőinek ugyan sikerült 6,3 százalékos béremelést kiharcolniuk a munkaadóknál, de ennek a győzelemnek komoly ára lesz. A vártnál nagyobb mértékű béremelést ugyanis a vállalatok racionalizálási intézkedésekkel fogják „ellensúlyozni". Ez annyit jelent, hogy az iparágban jelenleg foglalkoztatott 130 ezer dolgozó 5—6 százaléka rövid időn belül kézhez kapja felmondólevelét. (1981 óta mintegy 70 ezer munkahely szűnt meg a nyugatnémet acéliparban.) A foglalkoztatottak számának csökkenését hozza a Krupp és a Hoesch fúziója. Az egyesülés után ez a vállalat lesz a második legnagyobb cég a Thyssen után a német acéliparban, a verseny így valószínűleg a listavezetőt is „karcsúsításra" kényszeríti majd.

Európa második legnagyobb acélipari vállalata, az olasz Ilva minden erőfeszítése ellenére képtelen értékesíteni termelésének egyötödét. Csaknem bizonyosra vehető, hogy a költségek csökkentése érdekében az Ilva is kénytelen lesz dolgozói egy részét elbocsátani és néhány gyárat bezárni. Nyugat-Európa 1990-ben 163 millió tonna nyersacélt állított elő, a tavalyi termelés — nem végleges adatok szerint — ennél 9,2 százalékkal volt kevesebb.

Nehéz idők járnak a japán acéltermelőkre is. Tavaly csak 0,6 százalékkal csökkent a termelés, az OECD előrejelzése szerint idén az acélfelhasználás 6,4, a termelés pedig 4 százalékkal lesz alacsonyabb a tavalyinál. A világ legnagyobb és legerősebb acélipari vállalatbirodalma, a Nippon Steel nemrégiben jelentette be, hogy 1992 valószínűleg veszteséges év lesz számára.

Szakértők véleménye szerint idén valamelyest enyhül az acélipari válság, de a fellendülés még meglehetősen távoli. Rövid távon különösen kedvezőtlen üzletmenetre számíthatnak az idom- és húzottacélok gyártói. Lassan javul viszont az úgynevezett lapos acélipari termékek piaca, így némi élénküléssel számolhat a Thyssen, a Hoesch, valamint az Usinor. Összességében azonban a világ acéliparát idén is a válság, a termelőkapacitások nem kellő kihasználása fogja jellemezni.

G. GY.

alsó széle továbbra is 17,10 dollár/hordónál, míg felső széles 17,90 dollár/hordónál található.

A technikai elemzés oldaláról két dolog kelthet figyelmet. Egyrészt a záróárakat figyelembe véve egy olyan úgynevezett háromszög formáció látszik kialakulni, amely eredményeként áresésnek kéne bekövetkeznie. Tisztán technikai alapon ebben az esetben az áraknak körülbelül 16,50 dollár/hordó árat kéne elérnie. Ezt a tendenciát erősíti, hogy ugyancsak 1—2 centtel csak, de a hét utolsó 4 napján mindig alacsonyabb és alacsonyabb árakkal zárt a piac. A piaci szereplők ítélete alapján ugyanakkor az a vélemény jelent meg, hogy valami jelentős eseménynek kell bekövetkeznie ahhoz, hogy az árak kilépjenek a jelenlegi ársávból.

A kereskedők közel azonos esélyt látnak akár az áremelkedésre, akár a további csökkenésre. A kereslet-kínálat oldaláról nézve meghatározó lesz azoknak a statisztikai jelentéseknek a sú-

A Brent kőolaj áralakulása, dollár/hordó

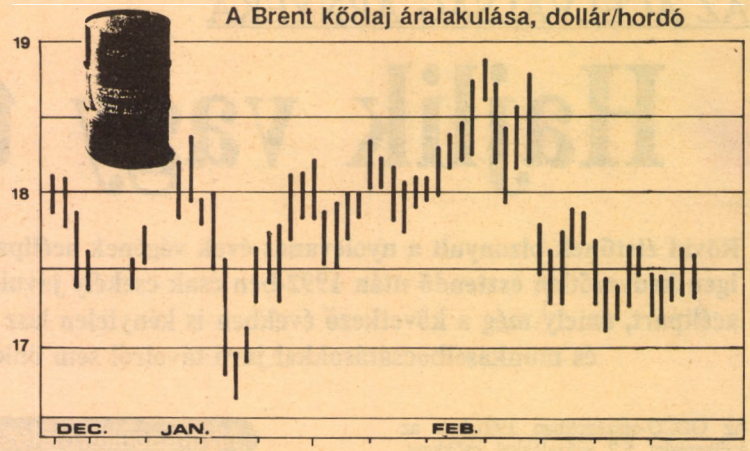

lya, amelyek az OPEC kitermeléséről számolnak majd be. Amennyiben a számok igazolják az OPEC-értekezleten született döntést a termelés-visszafogásról, úgy jó esélye van egy fokozatos áremelkedésnek. Ha azonban továbbra is jelentős túltermelés van az OPEC-en belül, úgy az árak jelentős esésével kell számolni.

Felvetődött az is, hogy az OPEC az április 24-re tervezett értekezlete előtt soron kívül üljenek össze és hozzanak intézkedéseket az árak emelése érdekében. Döntés még nem született a kérdésben.

Várható, hogy az elkövetkező napokban továbbra is a már kialakult sávon belül maradnak mind az olaj, mind a termékárak.

HORVÁTH—KAJÁRI

A chicagói tőzsdezárás pénteken májusi terminre 392,75 cent/bushel volt. Ez a Mexikói-öbölben 166—167 dollár/tonnás nominális fob-árat tükröz.

A francia búza és az argentin is erősödött a héten, 145 illetve 132 dollár/tonnát tett ki. A takarmánybúza 141 dollár/tonnát, a takarmányárpa 100 dollár/tonnát ért a Közös Piac országaiban.

A kukorica áremelkedése látványos volt a tőzsdén. A májusi árak például 10 napon belül 10 centet emelkedtek bushelenként, ez a fob árakat 3 dollár/tonnával emelte meg, 118 dollár/tonna volt az ár a Mexikói-öbölben. A pénteki zárás májusra Chicagóban 275,75 cent/bushel volt. Az ok azonban elég meglepő: legtöbben a várható időjárásról beszéltek, egy esetleges szárazságról, akkor, amikor a kukorica még el sincs vetve! Egy dolog viszont biztos, az USA-ban a leggazdaságosabb termény a kukorica, ha a vetés időszakában sikerül az árakat felnyomni, akkor a farmer többet fog vetni, és ez később alacsonyabb árakat hozhat.

Az argentin kukorica 106 dollár/tonna fob, ez jelenti ma a legerősebb versenyt az amerikai árunak a világpiacon.

A fehérjekomplexum árai is erősödtek a múlt héten. Az elmúlt 2 hónapban mindhárom termék viszonylag szűk ársávban mozgott. Most a szójabab és a -dara elérte ennek a sávnak a tetejét Chicagóban, az olaj pedig kitört felfelé. Ez utóbbi elsősorban a spekulációs tőkék által megindított vételek miatt.

Az áremelkedés okát nehéz megtalálni, ugyanis március első napjaiban Brazíliában a karnevál bénította le az üzleti életet. Ugyanakkor az erős dollár miatt a nyugat-európai kereslet is elhanyagolható volt. Mindenesetre érdemes közelről figyelni a tőzsdeárak alakulását, mert chart technikailag igen kritikus szinten vagyunk. Ha a májusi bab 6,00 dollár/bushel, a májusi dara pedig 180—181 dollár/sort tonna felett zár, további spekulációs vételek várhatók. A pénteki tőzsdezárások májusra szójabab 601 cent/bushel, szójadara 177,90 cent/sort tonna, szójaolaj 21,12 cent/libra.

A dél-amerikai prémiumok szójadarára csökkentek, de a tőzsdejegyzések emelkedése miatt a fob-árak változása nem jelentős, a májusi brazil pellet 185 dollár/tonnát ér.

Búzában az időjárás lesz az árak irányítója, a többi termékben a spekulációs tőke dönt az árak emelkedéséről vagy eséséről.

DR. VISKY KATALIN

---

fát, később bizonyos termelők

latív fémhiány alakuljon ki, így a növekvő kereslet gyorsabban

vis majort. Mindezek ellenére a horgany a hét túlnyomó részé-

92. 3. 12.

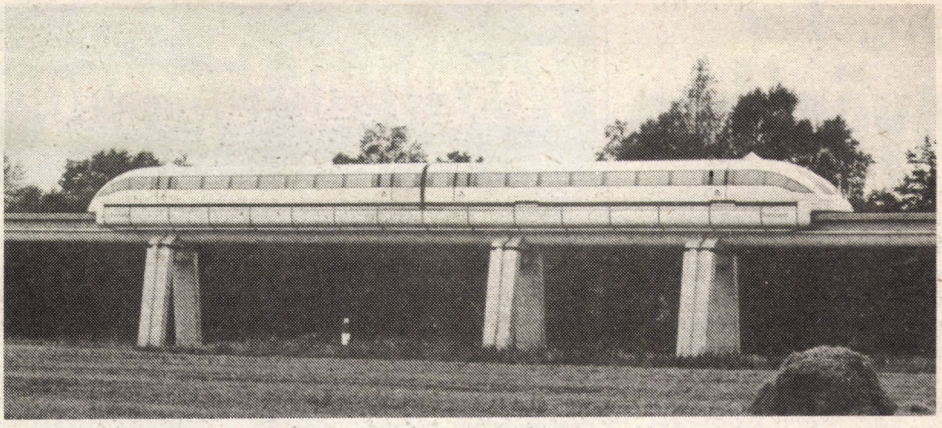

Német kísérleti függővonat — rövidebb távokra

Rakétavonattal Koreából Európába

Az állandó csúcsforgalom enyhítésére, Dél-Korea még az évezred vége előtt meg akarja építeni szupergyorsvonat-hálózatát az ország jelentősebb városai között. A terv megvalósítása 8,3 milliárd dollár beruházást igényel, tehát a versenykiíráson győztes cég nem akármilyen falathoz jut.

Három cég folytat egymással ádáz küzdelmet, s ma még nem lehet tudni, kinek kedvez majd júniusban a szakmai zsűri döntése. Annyi bizonyos, hogy a színfalak mögött hatalmas lobbizás folyik a francia, német és japán kormány részéről. A dél-koreai megrendelés megkaparintása ugyanis újabb hatalmas üzleteket hozhat a győztesnek. A vasút reneszánszát éli. A világ közlekedésében az elkövetkező tíz évben 90 milliárd dollárt fordítanak új vasútvonalak építésére.

A 400 kilométeres Szöul—Puszan vasútvonalon, a versenykiírás szerint, a menetidőnek 100 percnek, az óránkénti sebességnek csaknem 300 kilométernek kell lennie. A szupervonatok versenyében a legnagyobb eséllyel a francia GEC Alsthom TGV típusa indul, amely ma az abszolút világrekorder. E rakétavonat ötszáztizennégy utast szállít, csúcssebessége eléri óránként az 513 kilométert. Teljesen új konstrukcióval szállt a ringbe a Siemens, amelynek Inter-City Express nevű szupergyors vonata 280 kilométeres utazósebesség mellett hétszáz utast szállít „fedélzetén". A Mitsubishi „golyóvonata", a Shinkansen csúcssebessége 270 kilométer, befogadóképessége viszont 1332 utas. Japánban ez a típus 1964 óta rója a síneket, tehát nem a legújabb technika terméke.

Közben Spanyolországban már épül 456 millió dollárért a Madrid—Sevilla szupervonat-sínpár, ezt a megrendelést a franciák nyerték el. De szó van Barcelonát a francia határvidékkel összekötő vasútvonal megépítéséről is, ezt a megrendelést még nem adták oda egy cégnek sem. A tervek szerint a következő években rakétavonat épül Belgiumban, Tajvanon, valamint az USA-ban, Texas államban.

Műszaki szempontból a három versenytárs vonatai között nincsen lényeges különbség. Mindhárom vonatot elektromos áram hajtja, s a szerelvény elején és végén egy-egy mozdony biztosítja a gyorsaságot. Kétségtelen, hogy a TGV tűnik ma a legjobb megoldásnak, hiszen 200 kilométerrel gyorsabb vetélytársainál, s mintegy 50 százalékkal olcsóbb, mint a Siemens vonata. Dél-Korea azonban más szempontokat is mérlegel. Döntésében fontos szerepet játszik majd a technológia átadásának hajlandósága. A *Daewoo*, a *Hyundai* és a *Hanjin* óriásvállalatok szupervonat-társulást alapítottak azzal a céllal, hogy egyrészről részt vegyenek a hazai vasútépítésekben, másrészről pedig a megszerzett ismeretek és tapasztalatok alapján a későbbiekben ők is versenyezhessenek. A dél-koreai győzelemnek tehát ára lesz: a GEC Alsthom vagy a Siemens, a technológia átadása révén, megteremti saját konkurenciáját.

Dél-Korea a tervek szerint a szupervonat-ismeretek birtokában szeretné a félszigetet a nem távoli jövőben Kínán és Szibérián keresztül „összeköti" Európával. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a hír, hogy a dél-koreai pályázat győztesét — a szakértők véleménye és tanácsai alapján — a három versenyző cég közül maga *Ro Te Vu* elnök fogja kiválasztani.

(g. gy.)

Minamata hal

yogokat
nyörében

— *Mindössze 15 éves volt, amikor színésznőként már közönség elé lépett. Nem voltak kétségei?*

— Amióta az eszemet tudom, csak egyetlen dolog érdekel: a színészet. Soha nem akartam és azt hiszem, nem is tudtam volna mást csinálni.

— *Gyarmathy Líviával egy filmfesztiválon ismerkedtek meg, a barátságból közös forgatás lett. Van-e olyan rendező, akinek látatlanban igent mondana egy felkínált szerepre?*

— Nehéz kérdés, mert mi van akkor, ha meztelen jelenetben is kellene dolgoznom? Nos, ezt a lehetőséget kizárva, nagyon szeretek külföldön forgatni, emberekkel találkozni, országokat megismerni.

— *Ha jól tudom, ez nálunk szerencsésen alakult...*

— Igen, nagyon jól éreztem és érzem magam itt. Sok boldog pillanatot éltem át a forgatáson és azon kívül is. Szívemből szeretek itt lenni, otthon érzem magam.

— *Rossz élménye nincs is?*

— Nem, nem emlékszem semmire, ami ne kellemes élmény lenne. Tudja, az mindig eldől egy-két nap alatt, hogy az embernek van-e affinitása egy idegen országban élő emberek és szokások iránt. Nálam eldőlt. De ha mindenáron valami rosszat akar tőlem hallani, tessék: a szúnyogok, azok itt is nagyon kellemetlenek.

— *A férje Torontóban, ön most Lengyelországból érkezett, ahol szintén filmügyben járt, innen hívja-e újabb filmszerep valahová?*

— Egyelőre még csak tervek vannak, talán az év második felében kezdek forgatni. De erről egyelőre csak annyit: szintén itt, Európában.

(—a)

Fesztivál-töprengő

Már csak kettőt alszunk, és kezdetét veszi Budapest nagy kulturális rendezvénysorozata, az idén „Európa tavasza" fedőnevet viselő fesztivál. Az 1981-ben indított művészeti seregszemle tíz napba sűrítve kínálja színvonalas hangversenyeit, színházi estjeit, melyeken valódi híresség, az operaszínpadok, hangversenydobogók sztárjai is fellépnek.

Az eltelt évek igazolták, hogy lehetséges a magas kultúra és az üzlet összebékítése, igaz, ehhez gondos előkészítő munkára és nagy szakértelemre van szükség.

A tavaszi fesztivál az elmúlt évben nőtte ki végleg a tíz napos intervallumot. Egyeztetési nehézségek is közrejátszottak abban, de emellett az a vád is érte a szervezőket, hogy túl sokat markolnak, többet igyekeznek ebbe a másfél hétbe sűríteni, mint amennyi belefér. Az idei fesztivál szervezőit ugyancsak ez a kritika fenyegetheti, hiszen — bár ismét tizenhat napig tart a rendezvénysorozat — egyetlen jó produkciót sem volt szívük visszautasítani. Elgondolkodtató, hogy hiába a sok remek, világszerte ismert és sikeres előadás, ha ezek egy része — például a francia művészek produkciói — kevéssé ismertek a magyar nagyközönség előtt.

S ha már a közönségnél tartunk, óhatatlanul felmerül a kérdés: ki fogja a sok színvonalas műsort megnézni? A hazai nézők vásárlóereje korlátozott.

Az utazási irodák által szervezett külföldi túristák közül nem kevesen pedig — értesüléseink szerint — visszaléptek a budapesti utazástól.

Félő tehát, hogy az előadásokon nem lesz telt ház, ami nemcsak bevételi kiesés, de presztízsveszteség is.

Töprengeni való akad tehát bőven, ám a legfontosabb mégis az, hogy a magyar főváros otthont ad a nemzetközi rangú rendezvénysorozatnak!

(jámbor)

Zsögödi Nagy Péter
Kölcsönbe jött képek

Különleges kiállítás nyílik meg holnap a Belvárosban, a Vármegye Galériában. Az itt látható képeket ugyanis az Erdély Művészetéért Alapítvány kapta kölcsön, méghozzá Marosvásárhelyről, a Művészeti Múzeumból. Zsögödi Nagy Imre művei tehát felkerülnek a Vármegye utca 11. szám alatti kiállítóterem falára, és egész tavasszal (július 1-jéig) láthatóak lesznek.

Kántor Lajos, a Korunk című folyóirat főszerkesztője nyitja meg holnap délután 4 órakor a kiállítást.

A katalógust se felejtsék el megtekinteni a látogatók. Dokumentumértékű. Sütő András és Hajdú Demeter Dénes írta.

Addams Family
A család család

Bóvli nincs, csak olcsó áru

92. 3. 20.

Támad a „csendes ellenség"

Nagy riadalmat keltett Nyugat-Európa kereskedői körében az a bejelentés, hogy az amerikai áruházi klubok az óceán innenső partján is terjeszkedni akarnak. A korszerű, kényelmes és a „nagy forgalom — kis haszon" elvén alapuló amerikai kereskedelmi rendszer elterjedése ugyanis kontinensünkön jelentős nyereségcsökkenést hozott a nyugat-európai nagy- és kiskereskedők számára.

Igazi sikersztori

Az áruházi klubok rendszere az Egyesült Államokban mindössze tíz esztendős múltra tekinthet vissza, de igazi sikersztorinak számít. A nagyvárosok peremén sorra nyílnak a hatalmas alapterületű, földszintes raktáráruházak, amelyek egyszerre 6-8 ezer terméket kínálnak. Sajátosságuk, hogy egy-egy termékből legkevesebb egy tucatot lehet vásárolni igen alacsony áron. A több focipálya méretű áruházak berendezése egyszerű, a termékeket széles „utcákon", raktárpolc-rendszerben kínálják. Az árukkal és az árakkal kapcsolatos információk egyértelműek, nincsen tehát szükség eladószemélyzetre, a dolgozók fő feladata a polcok folyamatos feltöltése.

Irószerek, autóápolási cikkek, élelmiszerek, videokazetták, játékok, szőnyegek, sportcikkek, üdítőitalok éppúgy megtalálhatók a kínálatban, mint a bútorok, a ruházati cikkek és az autógumik. Vannak persze olyan termékek, amelyekből nem kell egy tucatot vásárolni (például a bútorok), árban mégis verhetetlenek.

Az olcsóság több okra vezethető vissza. Az áruházi klubok közvetlenül a gyártótól szerzik be az árukat, a városok szélén alacsonyak a telekárak, nem kell különösebb gondot és pénzt fordítani az eladótér berendezésére, s szinte semmit sem kell reklámra fordítani, hiszen az áruházi klubok híre futótűzként terjed. Ennél gyorsabban csak népszerűségük növekszik. A statisztikák tanúsága szerint a kínálat 40 százaléka élelmiszer, 60 százaléka pedig valóban szinte mindent átfogó vegyes iparcikk. A vásárlók kétharmada kiskereskedő és vendéglős, 33 százaléka pedig saját háztartása számára szerzi be nagyobb mennyiségben a szükséges árucikkeket. Sok amerikai család kedvelt programja a vasárnapi áruházi bóklászás; ám a nézelődésnek sokszor több száz dolláros számla a vége, hiszen nehéz ellenállni a hatalmas és olcsó kínálatnak.

Csak tagságival

A klubtagsági díj évi 25 dollár, s vásárolni csak tagsági igazolvánnyal lehet. Az igazolvány tulajdonosa vihet magával egy vendéget, aki előbb-utóbb maga is gusztust kap a belépésre.

Az amerikai áruházi klub üzletágat öt nagy hálózat — Sam's, Price, Costco, Pace, BJ', — uralja, tavaly áruházaik száma már elérte a 475-öt, forgalmuk pedig megközelítette a 27 milliárd dollárt. Alapszabály, hogy az áruházi klubok bóvlit nem tartanak, termékeik többsége márkás, jól ismert és jól fogyó áru.

Nyugat-Európa kereskedői azzal próbálják riogatni az amerikai „támadókat", hogy kontinensünkön az eltérő vásárlási szokások miatt nem számíthatnak átütő sikerre. Azonban a jelek szerint a sikeres amerikai áruházi klubok korántsem félősek; tudják, hogy kínálatukkal és alacsony áraikkal mindenhol ki tudják nyitni a vásárlók pénztárcáját. A „csendes ellenségnek" nevezett áruházi klubok a tervek szerint egy éven belül először Nagy-Britanniában „landolnak", majd pedig fokozatosan kiterjesztik tevékenységüket az egész kontinensre. Távlati terveikben Kelet-Európa is szerepel, de ehhez térségünkben meg kell erősödnie a fizetőképes keresletnek. A hazai diszkontáruházak még ráérnek reszketni...

(g. gy.)

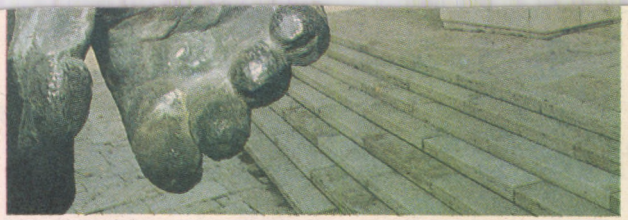

Sajtófesztivál

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRKÖZPONT, D-PAVILON

Március 20-án 14-18 óráig
Március 21-22-én 10-18 óráig

Találkozhat kedvenceivel!

A PESTI RIPORT ÉS A RIPORT VENDÉGEI:

Kovács József — *Koncz Gábor* — *Medgyesi Mária*
Nádas György — *Pa-Dö-Dő* — *Pécsi Ildikó*
Sóder duó — *Szűcs Lajos* — *Vincze Lilla*
Zalatnay Sarolta

Ajándék a látogatóknak:

Hámori Tibor
***A Sing Sing-ből jelentem* című dedikált könyve**

PESTI Riport **Riport**

Nem nagy üg

A g

Nem nagy ügy, mégis szóvá teszem, mert érdemes rajta elgondolkodnunk, példának okáért a — gyufán. Amelyért dobozonként, emberöltőn át, negyven fillért fizettünk, akár egy vizes zsömléért, s amely ma a többszörösébe kerül. De nem az árát sokallom, hanem a minőségét, a hitvány, „szocialista" minőségét rótvom fel bűnéül, mely változatlanul megmaradt. Már csak az idős nemzedék emlékezhet vissza az „átkos múltbéli", elegáns hazai gyufaskatulyára, melynek ízléses címkéi gyermeket, felnőttet egyaránt gyűjtésre ingereltek. Hamar feledés borult a lapos, mellényzsebbe való gyufásdobozra! Igaz, a mellény is kiment a divatból a zsebórával és az óralánccal egyetemben.

A kereskedelmi etika el ítéli a súlycsonkítást. A gyufásdoboznak is meg kell legyen a hivatalos súlya. Án ez a súly az elmúlt évtizedek alatt — ki tudja kinek, mi nek az újítása folytán — alaposan megcsappant. Fogyott, fogyott a gyufaszál mielőtt még bárki is használhatta volna. Fogyott a gyufaskatulyából, mielőtt még a fogyasztó a kezébe

Az arany trónfosztása

A politikai és gazdasági válságok idején a vállalati és a családi vagyonok igyekeznek dollárba és aranyba menekülni. A hirtelen megnövekvő kereslet hatására a dollár árfolyama és az arany ára jócskán megemelkedik. A képlet azonban a tavalyi Öböl-háború idején megváltozott: a dollár megtartotta menedékvaluta szerepét, az arany azonban kikerült az érdeklődés középpontjából.

Szakértők szerint az arany megszűnt biztos kikötő lenni, s árának lényeges emelkedésére a belátható jövőben nem is lehet számítani. Az Öböl-háború óta eltelt időszakban szinte alig mozdul az aranyár: a 350–360 dollár közötti sávban mozog, bár március közepén hat éve nem látott mélypontra süllyedt egy kelet-európai bank nagy mennyiségű eladása nyomán.

A sárga fém ára a csúcsot az 1980-as olajválság idején érte el. Akkor egy uncia arany 850 dollárba került, azóta ára fokozatosan csökken. Persze 1980 óta változás történt az aranytermelésben és -felhasználásban is. Tizenkét éve a termelés alig haladta meg az évi 900 tonnát, a kereslet viszont jóval nagyobb volt. Az aranybányászat azóta folyamatosan fejlődik, tavaly megközelítette az 1800 tonnát. A keresleti és kínálati viszonyok időközben nagyjából kiegyenlítődtek. Az első számú felhasználók az ékszerészek, de több tíz tonna aranyat építenek be évente a fogászok is.

A világ legnagyobb aranytermelője a Dél-Afrikai Köztársaság, a második helyen – a hiányos statisztikák tanúsága szerint – a Szovjetunió áll: Dél-Afrika termelése eléri az ezer tonnát, a volt Szovjetunió vonatkozó adatai még mindig titkosak. A szakemberek csak az eladásokból tudtak következtetni a termelés és a készletek nagyságára. Nem kis meglepetést okozott világszerte nemrégiben az a bejelentés, hogy a volt Szovjetunió aranytartalékai nem haladják meg a 250 tonnát. Tőzsdei szakemberek ennek a mennyiségnek legkevesebb a tízszeresével számoltak.

A FÁK aranybányászatát egyelőre a káosz jellemzi: megbízható források szerint a magadáni körzetben 20 százalékkal csökkent a kitermelés, az ukrajnai bányák egy részét pedig ideiglenesen bezárták, mert a bányászok nem vették fel a munkát.

Az előrejelzések szerint nem várható lényeges áremelkedés az aranypiacokon. Erről tanúskodnak a határidős ügyletek szerződéses árai is. Néhány szakértő azonban azt vallja, egy-két éven belül 450 dollárra emelkedik az arany ára az ékszerészeti kereslet várható bővülése és a volt Szovjetunó aranytermelésének drámai visszaesése miatt. Szerintük átmeneti aranyhiányt okoz az is, hogy Oroszország és a többi utódköztársaság kénytelen lesz aranytartalékainak egy részét elzálogosítani keményvaluta fejében.

Az aranypiac szakértőinek többsége ezzel a véleménnyel nem ért egyet. Úgy vélik, ettől az arany ára még nem fog emelkedni, hiszen a piacot a kínálat jellemzi, s egy nagyobb keresleti hullám esetén Dél-Afrika, Ausztrália és a nyugati világ többi jelentős aranytermelője örömmel fokozza majd termelését.

GONDA GYÖRGY

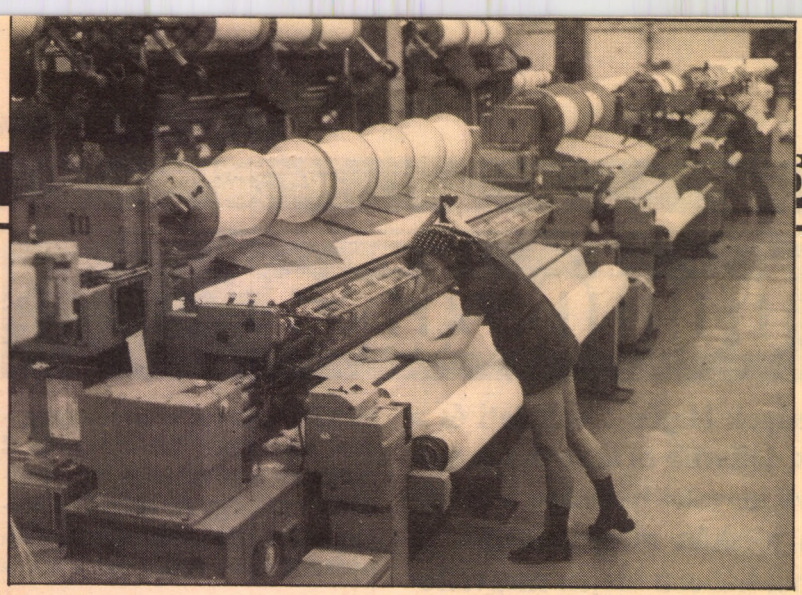

A Budaprint fellebbez

Budapest – **A múlt héten államigazgatási felügyelet alá vont Budaprint Pamutnyomóipari Vállalat (volt Panyova) könyv szerinti, 2,8 milliárd forintos vagyonát elegendőnek tartja tartozásainak fedezésére. Ezért az APEH által kezdeményezett, a cég felszámolását elrendelő bírósági döntést megfellebbezte.**

A Budaprint az elsők között – 1989 közepén – kezdett hozzá termelőegységeinek önálló gazdasági társaságokká alakításához. A kiürült 25 fős állami holding – vagyona fejében – hat részvénytársaság többségi tulajdonosa lett, és számos kft.-ben is része van, kisebb-nagyobb arányban.

Bár a vállalat megpróbálta kapacitásait a piac igényeihez iga- [illegible] között megszün- kozatató részvénytársaságainak nagy része is súlyos gazdasági gondokkal küzd: felszámolási eljárás van folyamatban a Budaprint Soproni Pamutipari Rt. ellen, Budaprint Goldberger Rt. esetében pedig még nem dőlt el, hogy az öncsőd bejelentése, vagy a felszámolás megindítása érkezett-e előbb a bíróságra.

A holding élére múlt héten kinevezett vállalati biztosnak, a Budaprint Secotex Rt. eddigi el-

Kalapács Hosszúhe

Sükösd/Budapest – **Ma tartjá tárgyalást, amelyen talán ve lyű Hosszúhegyi Mezőgazda**

A mintegy tízezer hektáros gazdaság sorsa ezzel megpecsételődik. Mint Taschner Attila megbízott vezérigazgató elmondta, a nagyüzem részeire bontva kerül árverésre. Az ÁVÜ igazgatótanácsa az FM javaslatára március 25-én visszavonta azt a korábbi döntését, hogy a gazdaságot államigazgatási felügyelet alá helyezi. A visszavonásra azért került sor, mert a szakhatóságnak csak most jutott tudomására: a Bács-Kiskun Megyei Bíróság a múlt év novemberében megindította a gazdaság ellen a felszámolási eljárást. Erre nyilván azért került sor, mert az egykor leginkább pezsgő- és üdítőital-gyártásáról ismertté vált hosszúhegyi nagyüzem jócskán eladósodott. A megbízott vezető – aki egyúttal a felszámolási biztos is – annyit közölhetett: a kombinátot elsősorban a keleti, főleg a volt szovjet piac visszaesése, megszűnése érintette olyan érzékenyen, hogy több mint egymilli-

92. ápr. 2.

AZ IMF, A VILÁG — ÉS MI

Hat szerep keres egy szervezetet

A közép- és kelet-európai politikai és gazdasági változások nyomán számottevően felértékelődött és megerősödött a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) jelentősége, szerepe a világgazdaságban. Az IMF-nek szinte pirandellói módon „hat szerepe" lett: az eddigiek mellett a piacgazdaságra áttérő országok egyik mentsvára, a gazdasági gondok megoldásának egyik fő anyagi forrása és vezető „receptírója" lett. Minden jel arra utal, hogy az OECD is az Alapot tekinti a kelet-európai gazdasági változások karmesterének.

Az elmúlt évtizedben az IMF-et számos kritika érte — elsősorban Latin-Amerikában — a szigorú feltételeket szabó hitelpolitikája miatt. Napjainkban ennek a kritikának már nyoma sincs. Bebizonyosodott ugyanis, hogy a kétségtelen gyötrelmek ellenére a szervezet közgazdászai által diktált szigorú gazdaságpolitika Mexikóban, Brazíliában, Argentínában és más országokban távlatilag eredményes volt. Az IMF ugyanis mindig megkülönböztetett figyelmet fordított a szigorú pénzügypolitikára, valamint a gazdaság fokozatos liberalizálására az általa „kezelt" országokban. Politikájában a gazdasági növekedés beindítása elsőbbséget élvezett a fizetési mérleg stabilizálásával szemben. Ezért a szemléletért a Valuta Alap sok bírálatot kapott. A kritikák egy részét Michael Camdessus, az IMF vezérigazgatója (aki 1987 óta áll a szervezet élén) jogosnak tartotta, s az elmúlt öt esztendőben néhány vonatkozásban változtatott is a szervezet gyakorlatán.

Camdessus irányítása alatt az IMF a bajbajutott és tőle kölcsönző országok számára meghosszabbította a gazdasági programok megvalósítására korábban megállapított viszonylag rövid időszakot, s egyúttal nagyobb hangsúllyal igényelte a strukturális reformok végrehajtását.

Az IMF — noha mindig hangsúlyozta a gazdasági növekedés fontosságát — megkövetelte és továbbra is megköveteli a kedvezményezett országoktól a költségvetési hiány és a fizetésimérleg-deficit fokozatos felszámolását. Ezeknek az igényeknek a megvalósítása azonban nem volt minden esetben sikeres az infláció és az életszínvonal alakulásának területén. Újabban ezért érik kritikák a szervezetet; szemére vetik, hogy a fejlesztési programok a kölcsönfelvevő országokban nem mindig hozták meg a javulást a várt mértékben. Tény, hogy a mexikói sikersztori egyelőre megismételhetetlennek tűnik.

Térségünk legtöbb országában még nem igazán látszanak az IMF szigorú előírásainak pozitív eredményei. Közép- és Kelet-Európában negatív a gazdasági növekedés, tovább csökken az ipari termelés, s a magáncégek még nem tudják mindenhol teljességgel betölteni azt az űrt, ami az állami vállalatok összeomlása nyomán keletkezett. A pénzügyi szervezetet különösen az nyugtalanítja, hogy Lengyelország mindinkább elfordul az IMF által javasolt sokkterápiától, s „Csehszlovákia is egyre csökönyösebb a Valuta Alap előírásaival szemben". Ezek az elmozdulások azonban nem azt jelentik, hogy az IMF helyzetfelmérése és programjai hibásak lennének. Inkább arra utalnak, hogy a térség néhány országának kormánya (sokszor érthető módon; társadalmi kényszerpályára szorulva) nem elég következetes a végrehajtásban.

AZ IMF-HITELEK ÖSSZEGÉNEK ALAKULÁSA MILLIÁRD SDR-BEN

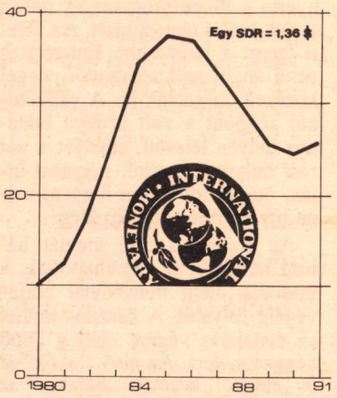

Közép- és Kelet-Európában az IMF látszólagos sikertelenségének talán az a fő oka, hogy a szervezettől elvárt mai feladatok és felelősségek jócskán különböznek az alapító okiratban foglaltakról. Eredetileg a Valuta Alap egyik fő feladata az volt, hogy áthidaló kölcsönöket nyújtson a fizetésimérleg-nehézségekkel küszködő országok számára. Ezzel párosult a valuták leértékelésének, valamint a fiskális és a pénzügyi takarékoskodásnak az igénye, amelyek teljesítése után rövid időn belül érezhető javulás következett be a kedvezményezett országok gazdasági helyzetében. „Posztszocialista" környezetben ezek a módszerek vagy nem, vagy gyökeresen eltérő módon működnek, s ezért az „IMF-kezelés" egyelőre nem hozott lényeges javulást. Közép- és Kelet-Európában az áthidaló kölcsönök nem oldják meg a problémákat, a rövid lejáratú pénzek nem tudják stabilizálni az egyes nemzetgazdaságokat.

Camdessus és csapata ebből azt a következtetést vonta le, hogy az IMF-et át kell alakítani egy hosszú távon gondolkodó és tevékenykedő fejlesztési szervezetté. Kérdés azonban, vajon tűzhet-e ki maga elé ilyen célt az a szervezet, amelyet valamikor a tőkés környezetben jelentkező rövid távú gazdasági gondok menedzselésére hoztak létre, s ezen a területen jelentős gyakorlatra is tett szert. Úgy tűnik: a Camdessus vezette IMF felvállalja ezt a kihívást és térségünkben hajlandó hosszú távú feladatokat vállalni. Az új szerepkörhöz persze olyan támogatókra is szükség van, akik hajlandóak szorosan együttműködni az IMF-fel. Ilyen támogató többek között a Sachs and Associates konzultációs iroda, amelynek élén Jeffrey Sachs, a Harvard Egyetem professzora áll. Sachsék az IMF-fel együtt gazdasági tanácsokat adnak Oroszország és más szovjet utódállamok kormányai számára. Áprilisban kezdi meg működését az IMF „oldalán" az Emerging Markets Corporation, amely a Világbank IFC-nevű vállalatához hasonlóan térségünk, mint „újonnan kibontakozó piac" magánvállalkozásainak segítése érdekében maga is részt vesz nyereségesnek ígérkező vállalkozásokban, projektek megvalósításában. Biztató, hogy az Emerging Markets Corporation élén a Világbank több volt vezető tisztviselője áll.

A tervek szerint Oroszországot és a szovjet utódállamok többségét még a nyár előtt felveszik a Nemzetközi Valuta Alapba. Anyagi oldalról ez nem kis megterheléssel jár majd az IMF számára. Ma még bizonytalan a pénzügyi források bővítése a korábban elfogadott kvótaemelés révén, az Egyesült Államok törvényhozása ugyanis még nem hagyta jóvá az USA-ra jutó 12 milliárdos többletkvóta befizetését. Az IMF sikere térségünkben nem kis mértékben függ a kvótaemeléstől, amelynek megvalósítására eddig még nem került sor. A washingtoni szervezet — noha hosszabb távon jelentős szerepet vállal Közép- és Kelet-Európában —, nem kívánja magukra hagyni a fejlődő országokat sem. Ezért középtávon — az új stratégia értelmében — térségünkben az átalakulás és a fejlesztés finanszírozására nagyobb teret enged a befektetési társaságoknak és alapoknak, valamint a kereskedelmi bankoknak. Ez persze nem jelenti azt, hogy az IMF ki akar vonulni Közép- és Kelet-Európából, sőt, önmaga megreformálásával az átalakulás katalizátora kíván lenni.

Miközben az IMF Közép- és Kelet-Európára, valamint a fejlődő országokra összpontosít, nem feledkezhet meg az ipari államok speciális problémáiról sem. „Klasszikus" feladatainak megfelelően többek között már a közeljövőben foglalkoznia kell Japán tetemes folyó fizetésimérleg-feleslegével és a szigetország importakadályozó politikájával, valamint a világon mindinkább terjedő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat kérdéskörével.

Az IMF eredeti feladatait azonban csak akkor tudja ellátni, ha az ipari országok több joggal ruháznák föl, a valutaárfolyamok figyelése és koordinálása, valamint a makroökonómiai politikák összehangolása érdekében. Jelenleg azonban az ipari országok inkább azt várják az IMF-től, hogy nagyobb szerepet vállaljon (helyettük is?) a válságtérségek hosszabb távú fejlesztésében. Ebben a helyzetben a szervezet — noha e feladat ellátására még nem volt ideje és lehetősége teljes mértékben felkészülni — kénytelen alkalmazkodni az új körülményekhez és a jövőben az egyes országok és térségek hosszú távú átalakítási, fejlesztési programjai megvalósításának lokomotívja lesz.

GONDA GYÖRGY

KOZÓ NYÍREGYHÁZÁN

tt" vállalkozók

ılcsszava a vállalkozásélénkítés. Ezt várják a kormánytól, a és intézményektől, és ezt várják saját közösségeiktől is. Az inkubátorházak hálózata. Nemzetközi tapasztalatok szerint ıtt" vállalkozások közül legalább kétszer annyi éri meg a életévét, mint akik a „külvilágban" kezdték.

Centrum bemutatkozása sem. Kovács István ügyvezető igazgató — ingázva a két esemény között — ugyane napon adhatott hírt arról, hogy megtörtént a Kárpátok—Tisza Munkaközösség alapító okiratának aláírása. A dokumentumot egyelőre Ukrajna Kárpáton túli területének, a lengyel Przemysl vajdaságnak, a magyar Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyének a vezetői látták el kézjegyükkel. A romániai Szatmár megye megfigyelővel képviseltette magát, és érdeklődést mutat Kelet-Szlovákia is. A nyíregyházi központú szervezet az Alpok—Adria Munkaközösség mintájára szerveződne, és tevékenysége felölelné a gazdaság mellett a kultúra, a tudomány, az idegenforgalom és az információ területét is.

A PRIMOM tevékenységét Zsukk István igazgató mutatta be. Lényegében három szervezeti egységből áll: egy vállalkozói központból, egy inkubátorházból és innovációs centrumból, ezt egészíti ki a vállalkozói alközpontok 10 települést érintő megyei hálózata. Életre hívója az 1990 augusztusában 17 résztvevővel, 11 millió forinttal — az országban elsőként — létrehozott non-profit alapítvány, amelynek irodája — a Magyar Vállalkozás-fejlesztési Alapítvány közreműködésével — elnyerte a Phare program 51 millió forint értékű támogatását. Az üzleti tervet a Lancashire Enterprises nevű angol szaktanácsadói céggel közösen dolgozták ki. A vállalkozói központ a volt szovjet laktanya helyén létesült, amelyet a városi önkormányzattól pályázat útján, ötéves időszakra ingyen, utána bérleti díjért kaptak meg.

Az átalakítás első ütemét három hónap alatt végrehajtották, a második ütem munkálatai május végéig folynak. A hasznos terület az átalakítás végére eléri a 2600 négyzetmétert. Az első „lakók" ez év elejétől kezdték „belakni" az irodákat, és külön menedzsirodát szerveztek azok számára, akik csak a nap bizonyos szakában kívánják az irodai szolgáltatásokat igénybe venni. A program szerint előnyt élveznek a korszerű technikát, termelést, innovációt megvalósító vagy más vállalkozásokat segítő (szaktanácsadó) cégek.

Rendelkezésükre áll — a telefonnal ellátott irodákon kívül — a számítógépes központ, több tárgyaló, tolmács, postai szolgáltatás, üzenetközvetítő és szaktanácsadó. A második ütemben korszerűbb technikát szeretnének megvalósítani, bankfiók is nyílna a helyszínen. Az irodák bérleti díja mindössze négyezer forint évente, ebből az első évben 25, a másodikban 20, a harmadikban 15 százalék kedvezményt adnak. Rendeztek már előadássorozatot, nyílt napokat, kiállításokat, amelyek alkalmat kínáltak a vállalkozások reklámozására is.

Az inkubátorház sok ezer embert vonzó, „falak nélküli" intézmény, vagyis szolgáltatásait „kültagok" is igénybe vehetik. A legtöbb üzletet azonban a „beltagok" hozzák, s van már olyan vállalkozás, amely 8—10 embernek ad munkát (nyomda, szoftver cég). A központ maga mindössze 7 alkalmazottat foglalkoztat, s mint Zsukk István elmondta, rajta kívül valamennyien munkanélküliek voltak.

Bár a létesítmény külföldi mintára és jelentős támogatással jött létre, a helyiek aktivitása miatt méltán szolgálhat például az ország többi térsége számára. S ha a Kárpátok—Tisza Munkaközösség is megkezdi munkáját, központja, szervezője lehet a határokon túli regionális együttműködésnek is, ami — talán nem kell bizonygatnunk — sokat tehet az egész régió fejlődése, felzárkóztatása érdekében.

S. G.

LENT

es tehetséggondozás

vert fel, hogy a szegedi KISZ-iskolát 100 forintért eladták a lent Center névtáblája fogadja a belépőt. A Tisza-parti 8 ja a fiatalokat, de mellettük jól megfér a tehetségközpont, a enedzserképző és az inkubátorház.

szere van, és az évi 12 ezer forintos tagsági díjért mindenkinek rendelkezésére áll a számítógépes árubörze, az OKFI-tól, a SEED-től és máshonnan kapott üzleti információk, a telefax. Rendszeresen meghívnak neves pénzügyi és adószakértőket, jogászokat, sikeres vállalkozókat, a különféle vállalkozást segítő intézmények képviselőit, ám a csak egymás között töltött órák sem haszontalanok. Tekintve, hogy sokféle vállalkozó van együtt — mondja Pásztorné Mészáros Éva, a hölgyklub vezetője —, adó- és pénzügyi, jogi tanácsokat, reklámötleteket adnak egymásnak, kicserélik információikat, és gyakran megesik, hogy komoly üzleteket is kötnek egymással.

Újabb kezdeményezésük az üzleti reggeli, amelyet havonta egyszer rendeznek meg. A rendezvény fő védnökei a köztársasági megbízott és Szeged főpolgármestere. Legutóbb Charles Hübnert, a Magyar—Amerikai Vállalkozási Alap vezérigazgatóját látták vendégül, és április végére várják Palotás Jánost, a VOSZ elnökét.

A Talent másik „ága" az Informatikai és Árutőzsde Alapítvány, amelynek igazgatója, Németh István — a SEED Alapítvány segítségével — nemrég az USA-ban, Pittsburgben tanulmányozta az ottani inkubátorközpont működését. A Dél-magyarországi Gyermek- és Ifjúsági Alapítványtól 20 évre bérelt ifjúsági centrumot jó adottságokkal, de elhanyagolt állapotban vették át. Ide tartozik egy 160 fős camping, egy 120 fős motel, egy 50 ágyas hotel, konyha, konferencia- és oktatótermek.

MENŐK ÉS KEZDŐK

A jobb hasznosítás jegyében úgy gondolták, hogy az itt táborozó (például erdélyi) gyerekek, az itt oktatott tehetséges fiatalok mellett elférne egy üzleti alapon működő inkubátorház. Annál is inkább, mivel adva van a vállalkozók számára szükséges infrastruktúra (számítógépközpont, telefon, telefax, fénymásoló stb.). A hotel- és motelszobák egy részét irodává alakították át, amelyek kedvező áron bérelhetők. A vállalkozók igénybe vehetik az irodai szolgáltatásokat, bérelhetnek számítógépet, különféle technikai eszközöket, oktató- és konferenciatermet, raktárakat, használhatják a sportpályákat, a drink-bárt, a tiszai stéget, sőt hamarosan szauna és szolárium is rendelkezésükre áll.

Nem törekszenek nagy nyereségre, mondván, hogy a vállalkozók ittléte a cégre is jó hatással van. Tavaly nyáron hirdették meg a lehetőséget — részben a menedzserklub útján — s ma már 20—25 vállalkozás működik itt, köztük építészeti kivitelező, nemzetközi szállítmányozó, adótanácsadó, ügyvéd, sőt angol—magyar őrző-védő vállalkozás is. Kauciót nem kérnek — az inkubátorház is a bizalom elvén alapul —, de a vállalkozók többsége vagy tagja a menedzserklubnak, vagy hamarosan azzá válik. Emellett egymásnak is ügyfelei, tehát jól ismerik egymást.

Ha az állam vagy egy vállalkozásélénkítő alapítvány támogatná, igazi inkubátorház lehetne, amely a kezdőket segítené, a „menőket" pedig elbocsátaná. Így viszont a „menők" pénzéből tudják támogatni a kezdőket. Az inkubátorházat a Talent saját kockázatára hozta létre, és — bízva a szolid nyereségben — készen állnak a fejlesztési tervek is. Két hónapon belül vállalkozói szolgáltató központot hoznak létre, fogadó titkársággal, komplex irodai szolgáltatással.

A távlati cél: hat-hét éven belül nemzetközi üzleti központot szeretnének kiépíteni, miközben a Talent 60—100 millió forintos alaptőkéjű, zárt részvénytársasággá alakulna át. A Talent eddigi sikerének titka a kezdeményezőkészség és a több lábon állás. Üzleti filozófiáját pedig dr. Kapás Ferenc ügyvezető így fogalmazta meg: értelmes munkát szeretnénk végezni, saját ötleteink alapján. Ha közben meggazdagodunk, az sem baj...

SÓVÁRI GIZELLA

Videofelvevő tenyérben

EH. 92.4.8.

Filmszakadás a fotóiparban

Valósággal elárasztják a világot a néhány dolláros, egyszer használható, eldobható fényképezőgépek, amelyek többségükben a japán Fuji cég termékei.

A vásárlók „buknak" ezekre az olcsó és praktikus gépekre, s mind kevesebben vásárolnak mindentudó fényképezőgép-csodákat.

Átalakulóban van a kereslet, s az új helyzet nem kevés gondot okoz a nagy márkáknak, a *Minoltának*, a *Nikonnak*, az *Olympusnak*, a *Canonnak*, a *Ricohnak*, az *Asahinak* és a többieknek.

Eldobható gépek

Az elektronikus szuperfényképezőgépek alkonyát jól jelzik az amerikai értékesítési statisztikák. Tavaly az USA-ban 26 millió fényképezőgépet adtak el, s ebből mindössze egymillió volt a „komoly" gépek száma. Az újságok és a televízió hirdetései hiába kínálják a csodás fényképezőgépeket, a vásárlók az egyszerűt, az olcsót keresik. Jó piaci érzékkel a Fuji időben váltott, s széles választékban kínálja filmmel töltött „papír-fényképezőgépeit". Az eldobható gépek sikere feltartóztathatatlan, a több száz dolláros gépeket az óceán túlsó partján ma már szinte csak az „ínyencek" vásárolják. Ám ők is mind szívesebben fordítják dollárjaikat a mind kisebb méretű és olcsóbb videokamerákra. (Az új divatcikk a tenyérben elférő videofelvevő.)

A változott piaci módi nagy riadalmat okoz a patinás gyártóknál.

Többségük megpróbálja viharos gyorsasággal leegyszerűsíteni, „primitívebbé" tenni gépeit, illetve új, eldobható típusokkal jelenik meg a piacon.

A Fuji előnyét azonban ezen a területen már nem lehet behozni. Néhány cég a költségek leszorításával igyekszik versenyképesebbé tenni márkásabb fényképezőgépeinek árát. A Ricoh például egyes részegységeket Kínában termeltet, s a gépek összeszerelésére — havi negyedmillió darab — Tajvanon kerül sor. A Canon termelésének már 80 százaléka származik a délkelet-ázsiai olcsó országokból.

Ötezer mérnök

Japán második legnagyobb fényképezőgép-gyártó cége, a Canon, már időben átnyergelt: bevételeinek ma csak 19 százaléka származik fotómasinák eladásából, a nagy üzletet a másológépek és a lézerprinterek jelentik. Canonéknak viszonylag könnyű volt az átállás, hiszen a cégnél ötezer mérnök foglalkozik kutatással és fejlesztéssel. A Nikon kénytelen volt felvenni terméklistájára a félvezetőket, s ma már bevételeinek több mint 50 százaléka ebből a termékcsaládból származik.

Az Olympus, az átszervezés eredményeként, ma szinte egyedül uralja a testbe behatoló orvosi mikrokamerák világpiacát.

A legnagyobb nehézségekkel küszködő Minolta — egy szabadalom engedély nélküli használatáért éppen a közelmúltban szabott ki rá egy amerikai bíróság 96 millió dollár büntetést — a másológépek és az egyéb irodai masinák területén keres vigaszt.

Eltűnt üzemek

Szakemberek véleménye szerint öt év múlva a japán fényképezőgép-iparban csak egy cég, a Fuji marad majd állva. A többiek számára két lehetőség kínálkozik. Vagy teljes mértékben profilt váltanak és beolvadnak az elektronikai ágazatba, vagy pedig felmorzsolódnak. Intő jel lehet számukra a 20 évvel ezelőtt még virágzó amerikai és német fényképezőgép-gyártó ipar, amely (a Kodak és a Polaroid kivételével) azóta szinte teljesen eltűnt a neves világcégek palettájáról.

(g. gy.)

úvó

ekeket küldött
ba a kurd maffia

úgy a legtöbb nyugati ország törvényei szerint a 14 éven aluli gyermekek még tettenérés esetében sem büntethetők. A kurd maffia ezt a kibúvót használta ki. A kérdésre, találkozott-e a hatóság olyan esettel, hogy más nemzetbeli gyerekeket is bevontak a kábítószer-kereskedésbe, a brémai rendőrfönök határozott nemmel válaszolt.

A kurd maffia egy természetesen névtelenségben maradt képviselője is magyarázkodott, mondván: számukra ez az egyetlen lehetőség arra, hogy tekintélyes pénzösszegre tegyenek szert, amelyen a kurd nép felszabadításához fegyvereket vásárolhatnak.

Rendkívül kínos eset, Brémában ugyanis a kurdok eddig minden adminisztratív nehézség nélkül kaptak letelepedésre és munkára jogosító engedélyt. A lakosság rokonszenvezett a kurd menekültekkel, ezután viszont könnyen előfordulhat, hogy a kurdok is a nemkívánatos idegenekkel szemben éreztetett és alkalmazott elbírálásban részesülnek.

1989 és 90-ben Brémában összesen két és fél kiló tiszta heroint koboztak el a nyomozók, 1991-ben már 29 kilogrammra tették rá a kezüket. Az árusok 90 százaléka kurd gyermek volt.

(mécs)

92.4.24

Pang az űrpiac

Az Ariane űrfonala

Hát ezt is megélte a világ! Oroszország eladásra kínálja az Egyesült Államoknak és más űrhatalmaknak a világ legnagyobb tolóerejű, s nemrégiben még szupertitkos hordozórakétáját, az Energiát. Moszkva ugyancsak vevőket vár a Mir űrállomásra, de szívesen bérbe adja az űrlaboratórium szolgáltatásait is. Ez a meglepő kínálat azt bizonyítja, hogy egy részről Moszkvának égetően szüksége van keményvalutára, másrészről pedig szeretné az űriparát „kommercializálni".

Oroszország ajánlata akkor lepte meg a világot, amikor a nem katonai jellegű mesterséges holdak felbocsátásának piacát a túlkínálat jellemzi. Az utóbbi években ugyanis lelassult a távközlési, meteorológiai, valamint a távoktatási célokat szolgáló műholdak Föld körüli pályára juttatásának üteme. A világ legtöbb országán végigsöprő gazdasági recesszió nem kis mértékben sújtja az űripar kereskedelmi üzletágát is. Ráadásul mindközben csökken a bérfellövések száma, bővül a szolgáltatást kínálók köre.

Kozmikus kereskedelem

A *kereskedelmi* űrpiac, tehát a bérfelbocsátások legsikeresebb vállalata a 11 nyugat-európai országot tömörítő *Arianespace*. Jelenleg ez a vállalkozás ellenőrzi a piac 60 százalékát, s az amerikai *Challenger*-katasztrófa óta szilárdan őrzi vezető helyét. Idén a tervek szerint az Arianespace kilenc rakétával összesen 12 műholdat juttat fel megrendelésre a világűrbe. (Tavaly a fellőtt rakéták száma nyolc volt.) A konzorcium nem panaszkodhat kedvezőtlen üzletmenetre, s ezt elsősorban pontosságának és *megbízhatóságának* köszönheti. Volt is eredménye ennek a jó hírnévnek, hiszen a konzorcium az 1991-es üzleti évet több mint 20 millió dollár nyereséggel zárta. A cég rendelési könyveire sem lehet panasz, hiszen már további 21 műhold felbocsátására kapott megbízást.

Kevésbé megy jól az amerikai kereskedelmi üriparnak, az USA-ban ugyanis jelentősen csökken a távközlési és más vállalatok fizetőképes kereslete a műholdfelbocsátások iránt. *A General Dynamics, a Martin Marietta* és a *McDonnell Douglas* úripari üzletága komoly visszaeséssel küszködik, s igyekszik mindent elkövetni, hogy növelje részesedését a világ évi 2 milliárd dolláros űrbiznisz-éből. Ennek érdekében számottevően csökkentették hordozórakétáik és a felbocsátások árát. A General Dynamics például 25 százalékkal olcsóbban kínálja szolgáltatásait, mint két esztendővel ezelőtt.

Az amerikai cégeknek és az Arianespace-nek meg kell küzdeniük az új versenytársak, Oroszország és Kína dömping jellegű ajánlataival is.

Tülekedés a vadászmezőkért

Oroszország hajlandó műholdak bérfellövését vállalni az Arianespace tarifáinak felére, a kínaiak ajánlata pedig csaknem 70 százalékkal olcsóbb, mint a nyugat-európai konzorciumé. Sőt, Kína nemrégiben ajánlatot tett a későbbi üzletek reményében Nagy-Britanniának arra, hogy néhány kisebb műholdját ingyen juttatja Föld körüli pályára. Újabban *Japán is megjelent a piacon*, az ázsiai szigetország is szeretne rövid időn belül „beszállni" a kereskedelmi úriparágba. Tokiót enyhén szólva zavarja, hogy a saját „vadászterületének" tekintett ázsiai országok sorra kötnek bérfellövési megállapodásokat az Arianespace-szel. .

A csökkenő, jó esetben stagnáló piacon nem tart az újonnan érkezett vetélytársaktól *Charles Bigot*, az Arianespace elnöke. Véleménye szerint sem az orosz, sem pedig a kínai ajánlatok nem igazán vonzóak — még dömpingáron sem. Mindkét országban ugyanis gondok vannak a szerződések teljesítésének pontosságával, valamint a megbízhatósággal. Ráadásul a kereskedelmi űriparág üzletei hosszú távra köttetnek, s ma — Bigot szerint — ki tudja megmondani a szerződések teljesítése szempontjából *mi lesz a helyzet 1995-ben Oroszországban és Kínában...*

(g. gy.)

Kinek mi jár Amerikában?

Bushnál egy cer

John Sununu, a Fehér Ház nagy hatalmú kabinetfőnöke tavaly lemondásra kényszerült, miután kiderült: még bostoni *fogorvosához*, vagy New York-i *bélyegaukciókra* is a kormány katonai repülőgépén repült... A sajtó tele van „leleplezésekkel", amelyek a két nagy párt volt, jelenlegi és jövendő politikusai számára aligha jelentenek újdonságot. Így például az, hogy a kormány tagjai és helyettesei a nap 24 órájában szolgálati autót vehetnek igénybe.

A sofőrös autó Amerikában, tekintettel az általános motorizációra, kifejezett luxusnak minősül,

hiszen a munkabér és az autók lízingelése nagy összeget tesz ki.

Immár minden újságolvasó tudja, hogy a minisztériumok vezető munkatársainak *külön étterme* van a házban, ahol kitűnően és *igen mérsékelt áron* étkezhetnek. Ugyanígy szinte jelképes összegért vehetik igénybe a helybeli edzőtermet,

és tekintélyes reprezentációs kerettel rendelkeznek:

Richard Cheney védelmi miniszter például évi 1,4 millió dollárt kap külföldi vendégeinek ellátására. Ehhez képest csekély az Egyesült Államok elnökének 50 000 dolláros kerete — még inkább évi 200 000 dolláros fizetése, amelynél *egy közepes vállalat igazgatója is jóval többet keres*. Ugyanakkor a Fehér Ház évi költségvetése 7 millió dollár felett van, s az elnök olyan óriási és költséges személyzettel rendelkezik, amely példa nélkül áll a magángazdaságban: csak a személye körüli munkakörökben 96 ember dolgozik, *a lakájtól a szakácsig, a titkárnőtől a grafikusokig*, akik remekbe szabott betűkkel írják az elnöki leveleket, meghívókat.

S szerepel köztük egy katona-ápolónő is, akinek feladata, hogy a gyakori utazásokon esténként szakszerűen megmasszírozza a 68 éves George Bush zsibbadó vállát és nyakát —

írja *Heltai András* az MTI-Panorámában.

Az ingyenrepülés persze az amerikai politikusok legdrágább előjoga. Legutóbb *James Baker* külügyminiszter jelentette be, hogy ezentúl magánútjain nem a légierő

ás után maradna még he-
ány elverni való forintja,
kkor tudjon hová menni.
omolyra fordítva a szót:
em hiszem, hogy újabb ka-
zinóra is szüksége lenne a
övárosnak. Tudomásom sze-
nt már eddig is működik
árom, s újabb kettőre adták
i már az engedélyt. Ez bőség-
esen elég!

hogy Budapestből nem kell Monte-Carlót csinálni. Mindenesetre jómagam nem foglalkozom a gondolattal, hogy ellátogatok majd a forintos kaszinóba.

*

Szarvas Zoltán, az Analízis Kft. ügyvezető igazgatója:

— A foci, a lósport és a régóta dobogós helye a népszerűségi listán. Mindazonáltal nincs rossz véleménye a kaszinókról sem.

— Én életemben eddig csupán háromszor voltam kaszinóban — hangsúlyozta elöljáróban —, bár nyilván lehetőségem többször is lett volna erre. De, hogy úgy fogalmazzak, ennyiszer volt er-

Gazdasági Kamara oktatási központjának nemzetközi igazgatóhelyettese:

— Aki megengedheti magának, annak mindegy, hogy forintért vagy valutáért játszik. Miért éppen forintos kaszinó ne lenne, ha már úgyis konvertibilis lesz a forint? Az állam mindenképpen ezen is csak nyerni fog!

ek

engedelmes

gyja magát másolni, hulla-
kaiból csak gyönge után-
ta készíthető. Fából van a
lcsónk, koporsónk, az utca
rában futkosó gyermek kis-
orának nyele, abba töltik
uzánk grafitját, az tartja
zunk tetejét, a belőle ké-
ilt dongák összeillesztve
rdóként őrzik, érlelik bo-
nkat.

A fa — engedelmes. *Pausch*
tal ófalui faesztergályos
ester kezei alatt — dédany-
150 esztendős konyhaszek-
ryén tárolt szerszámai se-
ségével — székláb formá-
lik. Ha kész lesz mind a
gy, ülőke kerül rájuk, em-
r pihen majd rajta, készí-

tőjét, megvásárlóját szolgálja. Anti bácsi ősei a Feketeerdőből hozták magukkal a famegmunkálás tudományát, s a mesterség apáról, fiúra szállott. A fa engedelmes — de tudni kell szolgálni, ismerni kell a lelkét a tulajdonságait. Tudni kell, hogy kivágva meddig száradjon, milyen fajtából mi készülhet, ámbitus, szépen faragott ostor-e vagy székláb, kapanyél, vörösbor-lelkű csikóbőrös kulacs, étkeinket ízesítő só tartója.

A fa — engedelmes, hagyja magát formálni, szolgánká lesz a mesteri emberkéz által.

H. Z.